

THẾ GIỚI MỖI

TẠP CHÍ CỦA
BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

400

Mừng Thế Giới Mới
tuổi lên 10

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC

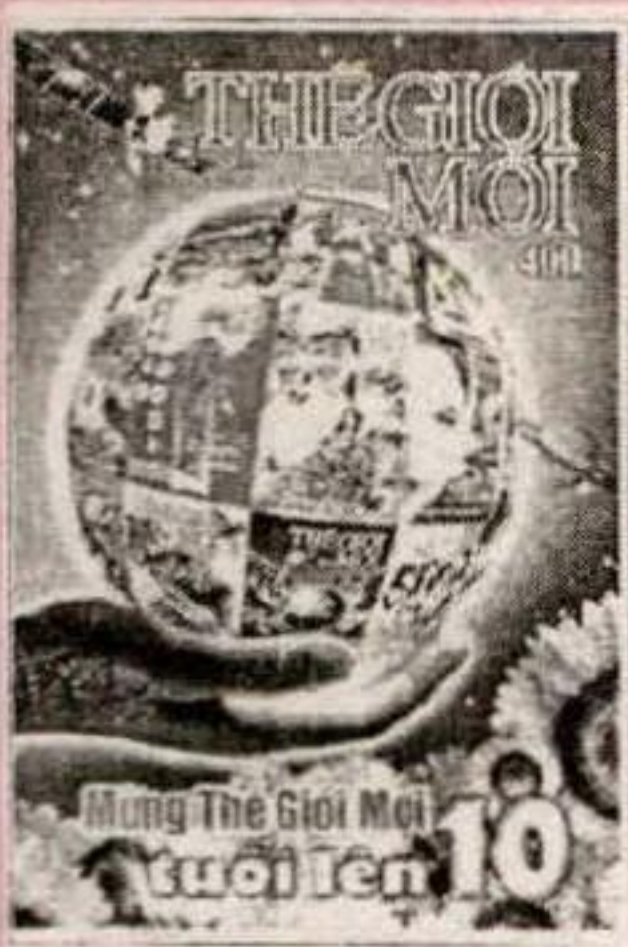
CHI NHÁNH NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC TẠI TP. HỒ CHÍ MINH

231 Nguyễn Văn Cừ, Q.5 • ĐT: 8 356 111 • Fax: (84.8) 8 350 983

Chúc Mừng

TẠP CHÍ **THẾ GIỚI MỚI**
nhân kỷ niệm
10 năm
ngày ra số báo
đầu tiên

THẾ GIỚI MỚI

SỐ 400
Thứ hai 21.8.2000

TẠP CHÍ TRI THỨC TỔNG HỢP RA HÀNG TUẦN

- Tổng Biên tập:
ĐỖ QUỐC ANH

- Phó Tổng Biên tập:
PHÚC TIẾN

- Hội đồng Biên tập:
GS.TS. hóa học
CHÂU DIỆU ÁI
GS.TS. toán học
NGUYỄN CANG
Nhà thơ
HUY CẬN
GS. Viện sĩ sinh học
VŨ TUYẾN HOÀNG
GS.TS. triết học
NGUYỄN DUY QUÝ
Nhà báo
TRẦN ĐỨC TAM
Nhà báo
HỮU THỌ
GS.TS. văn học
LÊ NGỌC TRÀ
GS.TS. vật lý
NGUYỄN CHUNG TỬ

THƯ CỦA BỘ TRƯỞNG BỘ GD-ĐT NGUYỄN MINH HIỂN GỬI TẠP CHÍ THẾ GIỚI MỚI NHÂN DỊP KỶ NIỆM 10 NĂM NGÀY RA SỐ BÁO ĐẦU TIÊN (8.1990 - 8.2000)	3
THẾ GIỚI MỚI TUỔI LÊN 10: 400 SỐ BÁO - HƠN 40.000 TRANG TRI THỨC	5
CÁC NHÀ BÁO VỚI THẾ GIỚI MỚI: NHỮNG KỶ NIỆM, NHỮNG NỖ NIỀM <i>Kim Dung - Văn Hùng - Phạm Quang Đẩu - Nguyễn Đức An - Hoàng Đình Quang - Nguyễn Khoa Đăng - Tạ Bích Loan - Phạm Viết Hoàng</i>	12
PHÒNG CHỐNG RÒ RỈ THÔNG TIN TRÊN MẠNG <i>Văn Hòa</i>	19
50 NĂM MÁY PHÁT HIỆN NỖI DỐI NỔI TIẾNG QUÁ CŨNG KHỔ!	<i>Trần Ngọc</i> 24 <i>Lê Tây Sơn</i> 28
GIẢ THUYẾT MỚI NHẤT VỀ SÉT HÒN <i>Hoàng Duy</i>	33
LÝ CÔNG UẨN, NGƯỜI KHAI SÁNG CƠ NGHIỆP NHÀ LÝ <i>Lê Nguyễn</i>	37

Bit's

BINH TAN PTE., LTD

22 Âu Cơ, P.17, Q.Tân Bình, TP.HCM
ĐT: 8444173. Fax: 8496005

ACB

ASIA COMMERCIAL BANK

TRUNG TÂM THẾ
NGÂN HÀNG
THƯƠNG MẠI Á CHÂU
Tầng 2, nhà số
29 Ter Nguyễn Đình
Chiểu, Q.1, TP.HCM.
ĐT: 8222022.
Fax: 8220392

• Thư ký tòa soạn:
VŨ TRỌNG THANH

• Trình bày: KIM LAN
• Bìa: MAI VĂN THI

• Trụ sở: 322 Điện Biên Phủ, Q.10, TP. Hồ Chí Minh. ĐT: (848)8399050-8399055. Fax: 8399053. Email: thegioimoi@hcm.vnn.vn

• Phòng liên lạc phía Bắc: 3B Ông Ích Khiêm, Q. Ba Đình, Hà Nội. ĐT: (844)8234489

- Giấy phép xuất bản số 809-GPXB của Bộ VHTT cấp ngày 30-6-1994. ISSN 0868-3433.
- Thiết kế, dàn trang tại Phòng Kỹ thuật vi tính tạp chí Thế Giới Mới.
- Chế bản tại ITAXA và nhà in Trần Phú.
- In tại nhà in ITAXA và nhà in báo Nhân Dân TP. Hồ Chí Minh.

NGƯỜI NGĂN CẢN VỤ NÉM BOM HIROSHIMA

Minh Luân 43

CÔNG TY... LÍNH ĐÁNH THUÊ

Hải Yến 47

CHIẾN TRANH THUỐC LÁ EU - MỸ

Ngọc Long 51

TRIỂN VỌNG ỨNG DỤNG Y HỌC VIỄN THÔNG TẠI VIỆT NAM

Hương Huyền 55

KỸ THUẬT CHO MỌI NGƯỜI

Đức Khanh 59

KAWASAKI - MỘT CĂN BỆNH MỚI

Nguyễn Đức Kiệt 61

CÓM VÒNG, GẠO TÁM MỀ TRÌ...

Vũ Tuyên Hoàng 65

NỖI BUỒN CỦA NGƯỜI SAKKUDEI

Hân Ly 67

1.001 CHUYỆN TỪ INTERNET

Hoài Vọng 71

CHỮA YẾU SINH LÝ BẰNG ĐÔNG Y

Ma Thị Sừ 73

HÃY TRÁNH XA BỜ VỰC LY HÔN

Diệu Hiền 77

"CHUYỆN ĐỜI" CÒN LẮM CHUYỆN...

Hữu Thọ - Tiến Thanh 81

NÊN CHUẨN BỊ THỂ NÀO NẾU ĐỂ KIM DUNG

"TÁI XUẤT GIANG HỒ"?

Thương Huyền 85

CUỘC CHIẾN NÀY LỪA VỀ KIM DUNG

Ở TRUNG QUỐC

Triệu Minh 88

PHÁP Y - MỘT THẾ GIỚI BÍ ẨN

Dạ Thảo 91

KHI CÁC NHÂN VẬT VIP

GIẤU CĂN BỆNH HIỂM NGHÈO

Lam Thi 95

NHỮNG BÍ MẬT TRONG CUỘC CHẠY ĐUA

CHINH PHỤC VŨ TRỤ

Minh Chiếm 98

HOÀNG QUỐC TUẤN - NGƯỜI CHƠI ẢNH

LUÔN HIỆU QUẢ

Tố Uyên - Minh Dung 102

SIÊU THỊ BÁCH HỖ

107

• Bìa 1: Mừng Thế Giới Mới tuổi lên 10

• Bìa 4: Người mẫu Ngân Hà. Ảnh: Hoàng Minh

Vietcombank

NGÂN HÀNG NGOẠI THƯƠNG VIỆT NAM CHI NHÁNH TẠI TP. HCM
29 Bến Chương Dương, Q.1,
TP.HCM - ĐT: 8297245
Fax: (848) 8297228

NHẬT TÂN

"THẾ GIỚI THỜI TRANG ĐẸP NHẤT CHO TRẺ EM"

28 Gio An, P.17, Q.Tân Bình, TP.HCM
ĐT: 8496029. Fax: 8428506

**THƯ CỦA BỘ TRƯỞNG BỘ GIÁO DỤC
VÀ ĐÀO TẠO NGUYỄN MINH HIỂN
GỬI TẠP CHÍ THẾ GIỚI MỚI
NHÂN DỊP KỶ NIỆM 10 NĂM NGÀY RA
SỐ BÁO ĐẦU TIÊN (8.1990 - 8.2000)**

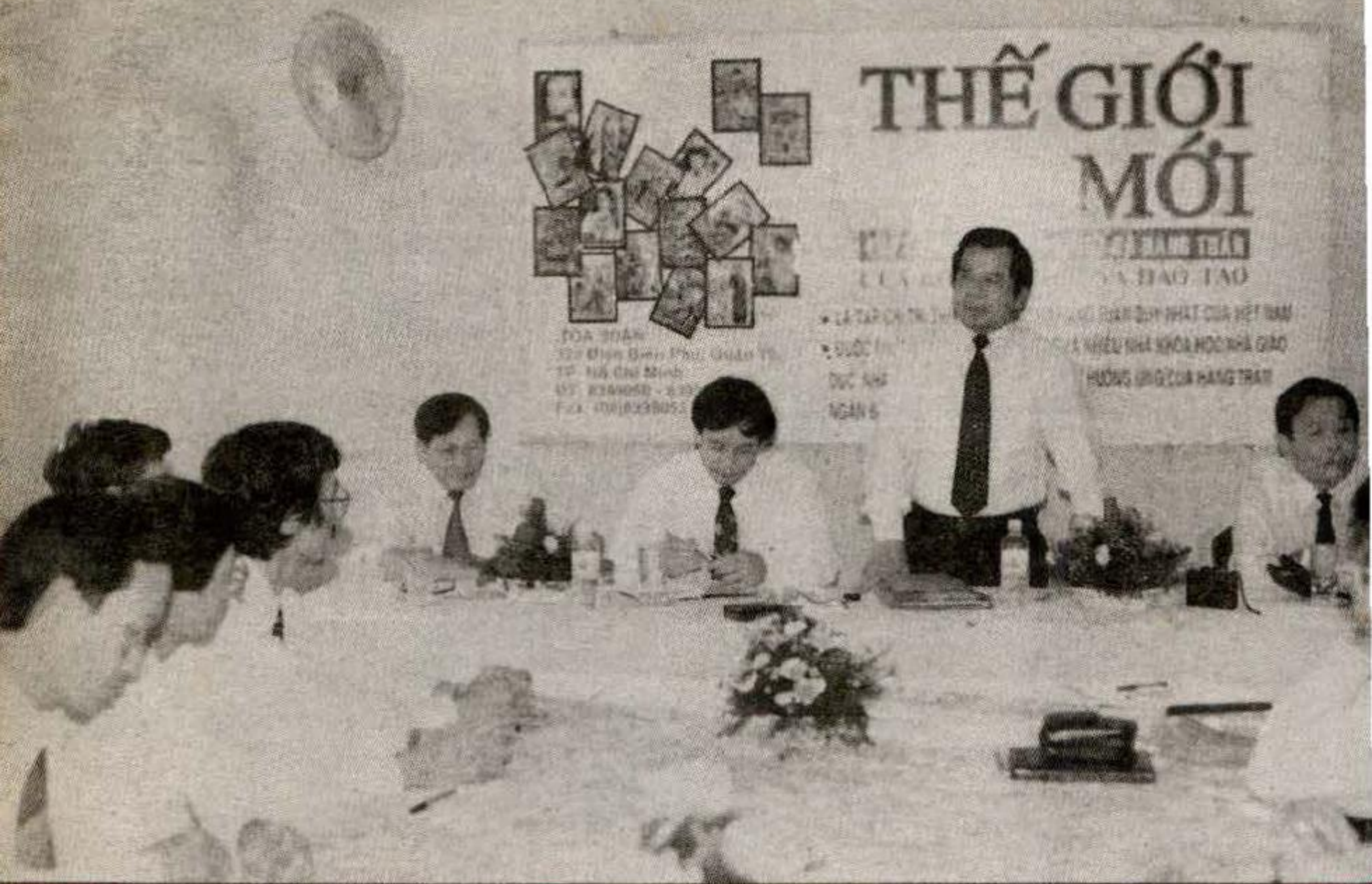

Hà Nội, ngày 10 tháng 8 năm 2000

Thân gửi các đồng chí trong Ban Biên tập, cán bộ, phóng viên tạp chí Thế Giới Mới.

Nhân dịp tạp chí kỷ niệm 10 năm ngày ra số báo đầu tiên và ấn hành số 400, tôi xin gửi lời chúc mừng tốt đẹp nhất đến các đồng chí cán bộ, phóng viên của tòa soạn, các cộng tác viên và bạn đọc của tạp chí.

Trong suốt 10 năm qua, với 400 số báo chứa đựng hơn 16.000 bài viết về nhiều đề tài phong phú, đa dạng, bổ ích và hấp dẫn, Thế Giới Mới đã cung cấp cho bạn đọc trong và ngoài ngành giáo dục nhiều tri thức khoa học tổng hợp của Việt Nam và thế giới. Thế Giới Mới cũng đã thông tin kịp thời, sinh động nhiều chủ trương, giải pháp đổi mới giáo dục và các vấn đề nóng bỏng của ngành được xã hội quan tâm. Do liên tục cải tiến về nội dung và hình thức, nâng cao chất lượng bài vở, Thế Giới Mới đã trở thành tờ tạp chí tri thức tổng hợp có uy tín, với số lượng phát hành lớn, được bạn đọc trong và ngoài nước đánh giá cao. Đạt được kết quả đó là nhờ sự cố gắng, nỗ lực không ngừng của tập thể cán bộ, phóng viên của tạp chí, đặc biệt là nhờ sự cộng tác thường xuyên của nhiều nhà khoa học, nhà giáo, nhà báo, văn nghệ sĩ và sự ủng hộ của đông đảo bạn đọc. Nhân dịp này, thay mặt lãnh đạo ngành giáo dục, tôi xin chân thành cảm ơn sự

Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo Nguyễn Minh Hiền tới thăm và làm việc với tạp chí Thế Giới Mới

cộng tác, ủng hộ quý báu đó.

Các đồng chí thân mến,

Dịp tạp chí Thế Giới Mới kỷ niệm 10 năm cũng là dịp toàn ngành giáo dục đang nỗ lực chuẩn bị cho năm học đầu tiên của thế kỷ 21 - năm học 2000-2001 với quyết tâm thực hiện 5 nhiệm vụ trung tâm để tạo ra sự chuyển biến có tính đột phá của ngành, chuẩn bị các tiên đề cho sự phát triển giáo dục ở những năm đầu của thế kỷ mới, thế kỷ của nền kinh tế tri thức. Là tờ tạp chí tri thức tổng hợp của ngành giáo dục, Thế Giới Mới cũng đang đứng trước những vận hội và thách thức mới. Tôi tin tưởng rằng, phát huy truyền thống tốt đẹp của mình, Thế Giới Mới sẽ tiếp tục góp phần xứng đáng trong sự nghiệp nâng cao dân trí, đào tạo nhân lực, bồi dưỡng nhân tài của đất nước, cùng toàn ngành giáo dục vững bước tiến vào thế kỷ mới.

Chúc các đồng chí thành công.

Thân ái,

Nguyễn Minh Hiền

NGUYỄN MINH HIỄN

Thế Giới Mới tuổi lên 10:

400 SỐ BÁO-

HƠN 40.000 TRANG TRI THỨC

Một số cán bộ, phóng viên TGM trong ngày Báo chí Việt Nam 21-6

Sau 10 năm xây dựng và trưởng thành (8.1990 - 8.2000), Thế Giới Mới (TGM) hiện là tạp chí (TC) tri thức tổng hợp ra hàng tuần duy nhất ở Việt Nam, có số lượng phát hành cao, đều khắp các tỉnh, thành phố trong cả nước và công đồng người Việt ở nước ngoài. TGM được đông đảo bạn đọc trong và ngoài ngành giáo dục thuộc nhiều lứa tuổi, ngành nghề khác nhau, đặc biệt là giới tri thức, các thầy cô giáo và học sinh, sinh viên nồng nhiệt đón nhận. Là TC của Bộ Giáo dục và Đào tạo (GD-ĐT), 10 năm qua TGM đã cố gắng trên nhiều mặt để phục vụ bạn đọc...

Làm giàu khoa học giáo dục bằng tri thức bách khoa

Thực hiện đúng tôn chỉ mục đích là TC tri thức của ngành giáo dục, TGM đã cung cấp một cách có hệ thống các vấn đề tri thức thuộc nhiều ngành khoa học tự nhiên và xã hội, giới thiệu các thành tựu khoa học trong và ngoài nước, bảo đảm nội dung luôn mới lạ, bổ ích và hấp dẫn. Bên cạnh phục vụ chung cho các đối tượng bạn đọc, các chuyên mục của TGM hướng vào việc cung cấp các tài liệu tham khảo cho giáo viên từng bộ môn để có điều kiện thực hiện tốt công tác giáo dục và giảng dạy. Giáo viên sử dụng chuyên mục *Nhìn lại lịch sử, Những bí ẩn của lịch sử...*; giáo viên văn có các trang truyện, trang thơ, chuyên mục *Bút hoa, Nói và viết...*; giáo viên sinh học có chuyên mục *Thế giới động thực vật*; giáo viên toán - lý - hóa có chuyên mục *Thế giới khoa học kỹ thuật, Kỹ thuật cho mọi người...*

Những người thực hiện TGM khi tổ chức các số báo luôn hướng tới các trường học, lớp học, các góc học tập, góc đọc sách báo gia đình với đối tượng là các thầy cô giáo, sinh viên, học sinh và những bạn đọc luôn mong muốn làm giàu thêm vốn tri thức của mình. Chính vì thế, các chuyên mục của TGM thường gắn liền với các môn học. Mỗi trang mục lục thường hiện ra như "chương trình huấn luyện bổ túi" cho một khóa học trên đường, khóa học tại gia. Các lớp học "bổ túi" ấy, kể từ khi TGM ra số đầu tiên tháng 8-1990, đã theo bạn đọc mỗi tháng, mỗi nửa tháng, mỗi 10 ngày, rồi mỗi tuần.

Nhưng mỗi trường học, mỗi gia đình đều có các sân chơi. Bạn đọc đã chơi với TGM từ những trò tếu táo nhất đến những trò nát óc nhất. Đã cùng *Nước lã vã nên trò*, đã cùng tìm kiếm *Trò chơi*

trời cho, cùng tra *Từ điển hoạt kê, Hình điển hoạt kê*, cùng mở *Siêu thị bách hỷ*, cùng "khoán thủ" thơ Nguyễn Du tạo ra những *thất ngôn bát cú truyện Kiều...*

Phổ biến tri thức mà không quên ghi nhận chuyện đời

Suốt 10 năm TGM phổ biến tri thức sách vở một cách hệ thống, nhanh nhạy và cập nhật những kiến thức hiện đại nhất của Việt Nam và thế giới; nhưng đã nhiều lần sách vở phải gấp lại để TGM phổ biến thông tin đời sống nóng bỏng nhất, thời sự nhất. Đây là thông tin đưa lên những trang mặt tiền của TGM 362, để ngày 15-11-1999 giữa lúc những cơn lũ dữ đang tràn về 7 tỉnh miền Trung thân yêu của đất nước:

"Bao nhiêu mái trường đã sụp thành đồng gạch vụn. Bao nhiêu con đường đi học đã lặn vào bùn đen. Bao nhiêu tấm bảng mủn ra! Bao nhiêu bàn ghế trôi đi. Bao nhiêu trang sách rã nát. Bao nhiêu trang vở nhòe nhoẹt... chưa biết hết được. Chỉ biết nếu không ra tay cứu trợ, thì ngay những ngôi trường đang còn ngoi ngóp ngoài ấy cũng khó có thể tiếp tục năm học này... Hãy cứu lấy năm học của các tỉnh miền Trung!". Ngay sau lời kêu gọi, cả tổng biên tập, phóng viên của TGM đã có mặt ở miền Trung. Những ngày lữ lệt ấy "... tòa soạn đã mở hết công suất thông tin của mình, lại tự nguyện biến mình thành một đơn vị hậu cần cho một chiến dịch lớn. Mỗi phóng viên đều có ý thức biến thông tin lúc này thành tập vở, phần bảng, sách giáo khoa, quần áo học sinh... Khác với những lần sẵn tin trước, chỉ mang theo bút ghi, máy chụp, những lần sẵn tin này còn mang theo bao bố để chở về đồ cứu trợ. Trong sân nắng trước cửa tòa soạn, phóng viên cũng vô thùng, đóng kiện. Cũng bốc vác như những cửu vạn thực thụ. Câu lạc bộ biến thành

Ngày hội Tài trí Việt Nam do TGM tổ chức để tổng kết và phát thưởng cuộc thi viết về *Tài trí Việt Nam*

phòng lạc quyền. Phòng khách hóa thành nhà kho tiếp nhận hàng cứu trợ" (TGM 363, 22-11-1999).

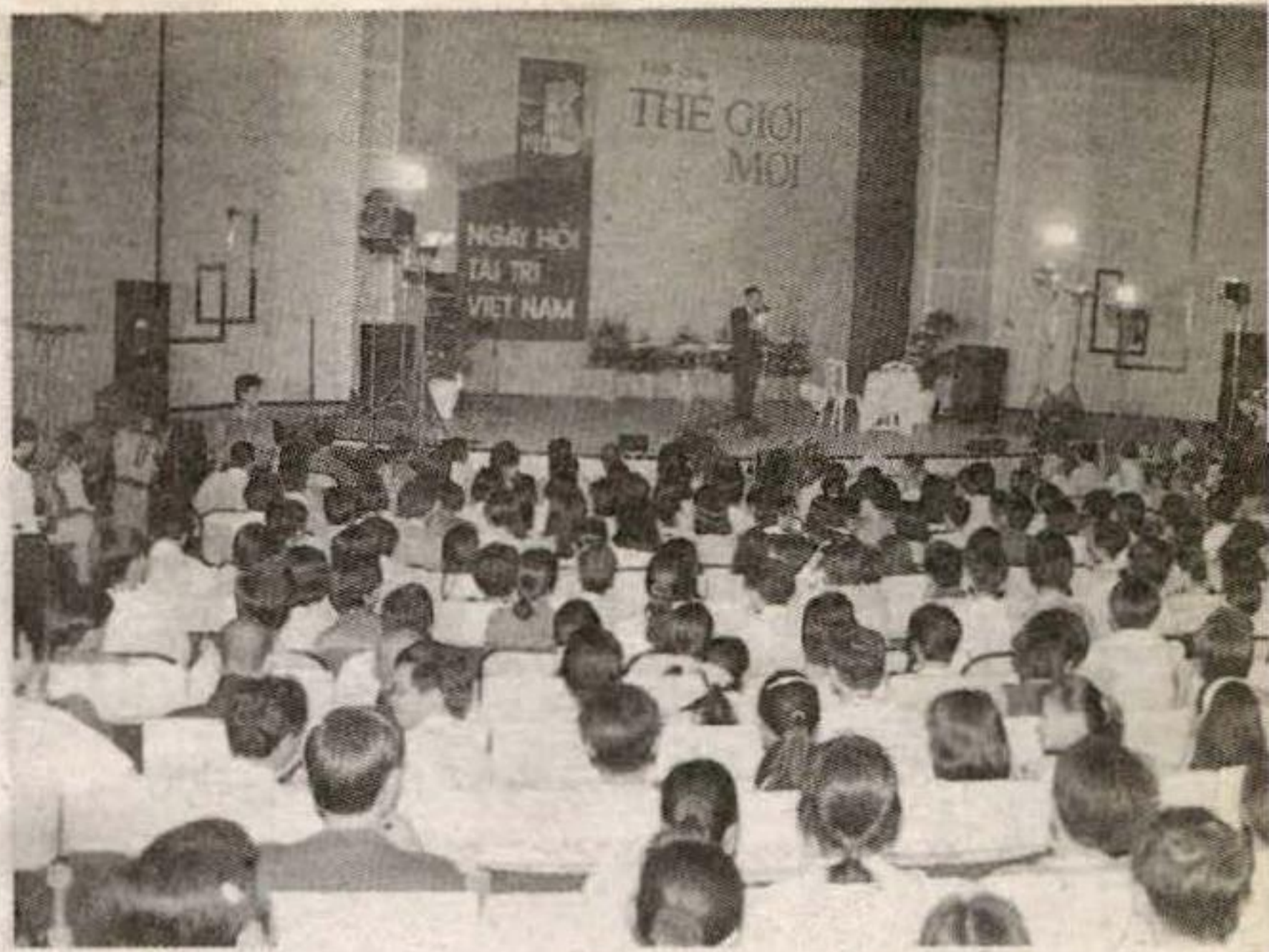
Tích cực biến thông tin thành hành động, chuyển hàng đầu tiên trị giá 102.340.000 đồng của bạn đọc TGM đã đến với những trường học bị thiệt hại nặng nhất ở miền Trung. Trong toàn đợt cứu trợ này, những tấm lòng vàng của các bạn đọc TGM đã gom góp được hơn 150 triệu đồng tiền, hàng cho các em học sinh vùng bão lụt.

Cũng với một tinh thần tích cực như thế, trước đó, vào tháng 10-1998, số dụng cụ học tập trị giá 120 triệu đồng đã theo chân các phóng viên TGM đến với học sinh vùng sâu Nam bộ, vùng cao Trung bộ trong chương trình "Quà tặng trường học" của TC. Và không chỉ lo cho học trò, một quỹ hỗ trợ tài năng giáo dục hơn 100 triệu đồng đã được thành lập từ năm 1993 bằng đóng góp của bạn đọc TGM nhằm hỗ trợ tài chính tới những thầy, cô giáo có hoàn cảnh khó khăn, những sinh viên sư phạm nghèo học giỏi...

Say mê tìm kiếm vẻ đẹp, tôn vinh người tốt việc tốt nhưng không ngại đấu tranh chống tiêu cực

Bằng hình thức tổ chức các cuộc thi, TGM đã cùng hàng chục vạn bạn đọc của mình say sưa tìm kiếm, phát huy vẻ đẹp của tài trí Việt Nam nói chung, vẻ đẹp của người thầy nói riêng.

Đó là cuộc thi viết về *Tài trí Việt Nam*

với 1.507 bài dự thi, 3.251 bài phân tích và hơn 80.000 phiếu bình chọn bài dự thi của bạn đọc. Lại thêm, trong số 3.251 bài viết phân tích tài trí Việt Nam của hàng nghìn bạn đọc gửi về (có gần 300 ý kiến đã được chọn đăng), 1.102 lượt người tham dự Guinness tài trí, phát hiện hàng trăm kỷ lục (hơn 60 kỷ lục được chọn đăng), 243 bài thơ cảm tác về nhân vật tài trí (63 bài được chọn đăng), 26 tác giả được tặng thưởng.

Đó là cuộc thi viết về *Thầy tôi* bắt đầu phát động từ ngày 15-4-1996, sau hơn một năm tổ chức, đã nhận được 1.075 bài dự thi của 524 tác giả từ mọi miền đất nước gửi về. Đó là những bài viết kể chuyện người thật, việc thật, học trò viết để tôn vinh thầy mình, cả những người thầy không thuộc biên chế ngành GD-ĐT - những thầy dạy nghề, những võ sư, nhạc sư, vũ sư... Nhân dịp kỷ niệm Ngày Nhà giáo Việt Nam 20-11, ngày 14-11-1997, lễ tổng kết và trao giải đã được tổ chức trọng thể tại TP. Hồ Chí Minh. 100 món quà kính thầy của cuộc thi được gửi tới 100 thầy, cô giáo được tôn vinh trong các bài dự thi đã chọn đăng trên TGM. 12 giải thưởng được trao cho các tác giả.

Nhưng không chỉ phát hiện và ủng

THẾ GIỚI MỚI 10 NĂM: 10 VINH DỰ VÀ CỐ GẮNG

1. Tạp chí tri thức tổng hợp duy nhất ra hàng tuần tại Việt Nam.
2. Tạp chí có nhiều chuyên mục nhất.
3. Tạp chí duy nhất có chương trình "Thế giới Du học".
4. Tạp chí đầu tiên cán láng bìa.
5. Tạp chí đầu tiên sử dụng kỹ thuật vi tính trong thiết kế bìa.
6. Tạp chí treo thưởng cao nhất cho một cuộc thi văn chương: 200 triệu đồng.
7. Tạp chí đặt ra khuôn khổ 1.000 âm tiết cho thể loại truyện rất ngắn.
8. Tạp chí tổ chức được những cuộc thi cùng lúc cho cả người đọc và người viết. Có nhiều cuộc thi trong một cuộc thi như: sáng tác truyện rất ngắn, viết ngắn về truyện rất ngắn, bình luận truyện, câu đối tên truyện, viết về nhân vật giáo viên trong truyện...
9. Tạp chí trả nhuận bút sớm nhất, phát hành ngày nào trả nhuận bút ngày ấy đúng theo giờ phát hành.
10. Tạp chí duy trì thường xuyên mục Dọn cỏ vườn nhà và đã tổ chức cuộc thi có thưởng cho bạn đọc tìm được nhiều "cỏ" nhất.

hộ cái tốt, cái đẹp, TGM còn tấn công cái xấu. TGM có bài về một tiến sĩ đạo văn, có loạt bài điều tra về một tiến sĩ chép luận án khoa học của người khác. TGM không thể không đấu tranh quyết liệt trước chuyện bản quyền của các phóng viên, cộng tác viên bị xâm phạm khi một nhà xuất bản tập hợp các bài báo trên TGM in thành sách mà không hề xin phép tác giả, không trả nhuận bút. TGM có bài phanh phui chuyện phù phép biến sách thành báo; chuyện nhập sách rác; chuyện xúc phạm sự thật giới tính một vận động viên trong Hội khỏe Phù Đổng 2000; chuyện ai đó vu khống đồng nghiệp ăn cắp luận văn tốt nghiệp của sinh viên...

Gắn liền hoạt động báo chí với hoạt động xã hội - bạn đọc cùng làm báo

Sau những bài viết về Tài trí Việt Nam, TGM đã tổ chức Ngày hội Tài trí Việt Nam. Hội trường hai tầng, cả ngàn chỗ ngồi của Nhà văn hóa Thanh niên TP. Hồ Chí Minh hầu như không còn ghế trống. 20 nhân vật tài trí, đại diện cho 200 nhân vật của cuộc thi viết về Tài trí

Việt Nam đã có mặt để giao lưu với bạn đọc. Kết quả của cuộc thi này thêm một lần nữa khẳng định niềm tự hào của người Việt Nam về tài trí Việt Nam, một đội ngũ tài trí đại diện cho 70 triệu nhân dân Việt Nam, đã góp sức làm nên lịch sử dân tộc và vẫn đang sung sức để cùng với dân tộc bước vào cuộc đổi mới với mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, văn minh.

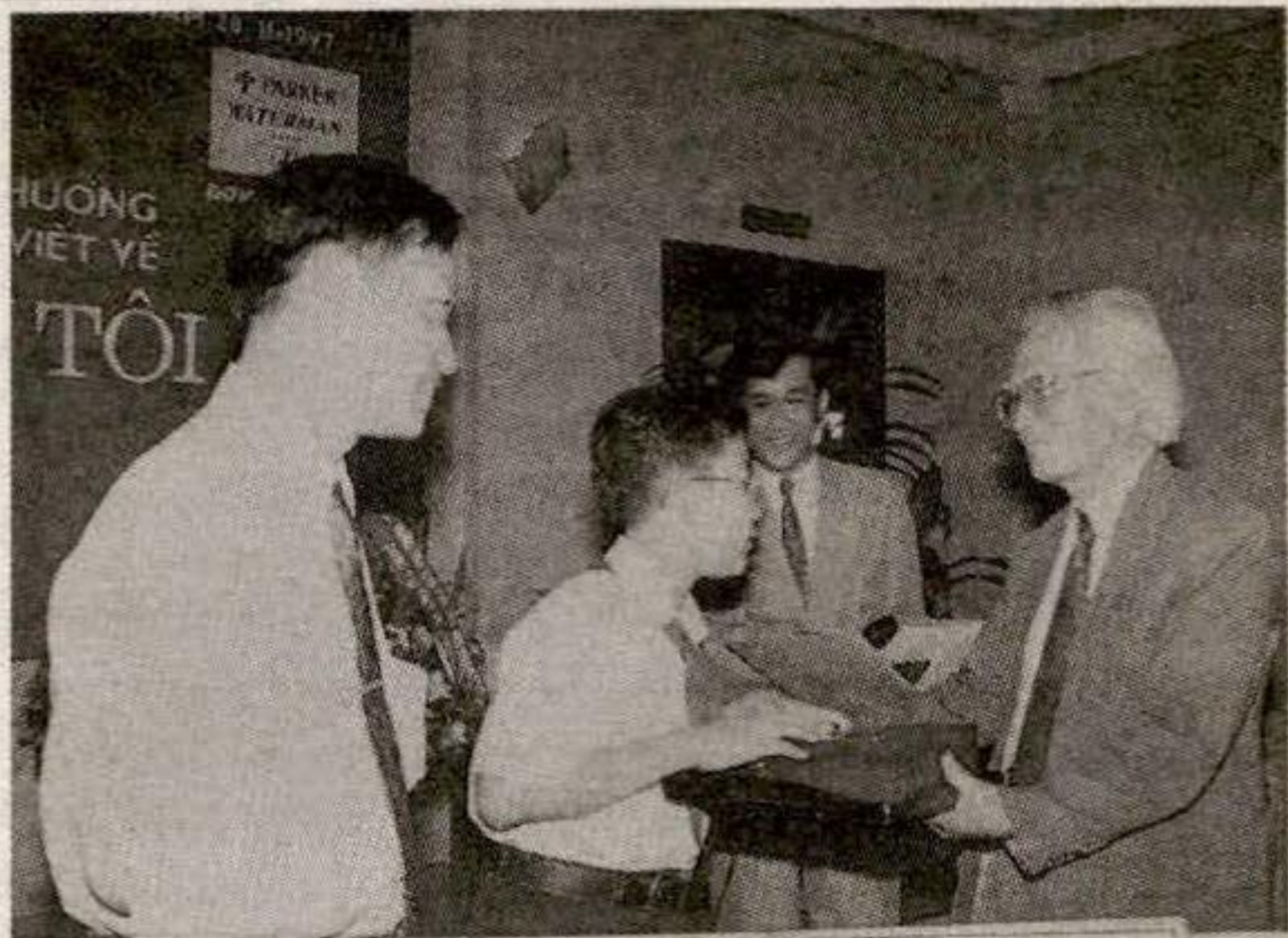
Cũng một hướng cải tiến như thế, cuộc thi viết về Thầy tôi đã khép lại bằng Ngày hội tôn vinh Thầy tôi với biết bao câu chuyện cảm động về tình thầy trò khi được kể lại vào đúng lúc xã hội đang cần khôi phục lại vị trí trang trọng vốn có của người thầy giữa thời kinh tế thị trường có không ít mặt trái đáng buồn. Cuộc thi là một sáng kiến phù hợp với tinh thần chấn hưng giáo dục của Nghị quyết Trung ương II.

Cuộc thi *Truyện rất ngắn* thu hút 4.932 truyện dự thi của 2.392 người viết và 64.965 phiếu bình chọn truyện dự thi của bạn đọc. Cuộc thi văn chương này cũng được chuyển hóa thành một hoạt

Bàn tròn TGM với chủ đề "Con người Việt Nam thế kỷ 21" động xã hội. Từ các truyện dự thi, cuộc thi đã ấn hành 2 tập sách để phát hành rộng rãi và cuộc thi viết truyện chuyển thành đêm đọc truyện trên sân khấu giảng đường trường Cao đẳng Sư phạm TP. Hồ Chí Minh để thầy trò cùng xử lý các tình huống sư phạm lấy ra từ các trang truyện. Cuộc thi Truyện rất ngắn của TGM đã kết thúc từ năm 1994, nhưng tới năm 1999, tập 100 truyện hay cực ngắn tuyển in những truyện đoạt giải và không đoạt giải của cuộc thi này vẫn là sách dẫn đầu top ten sách bán chạy của Tổng công ty Phát hành sách trong suốt năm 1999.

Nhiều truyện ngắn trong tập này đã được chuyển thể thành kịch bản phim để quay. Mới đây nhất, chiều 6-8-2000, phim *Tim cha*, chuyển thể từ một truyện được giải cuộc thi vừa trình chiếu trên màn ảnh nhỏ của Đài Truyền hình Việt Nam (VTV3), phục vụ hàng triệu người xem...

Bắt đầu từ tháng 7-1999, TGM thực hiện chương trình *Thế giới Du học*, trở thành đơn vị báo chí đầu tiên tổ chức hoạt động quảng bá du học trên và ngoài mặt báo nhằm đáp ứng một nhu cầu mới của xã hội, qua đó góp phần đẩy mạnh việc đào tạo nhân lực, bồi dưỡng nhân tài cho công cuộc công nghiệp hóa, hiện

Nhà giáo nhân dân - GS. Hoàng Như Mai trao tặng phẩm cho thí sinh nhỏ tuổi nhất tham dự cuộc thi viết về *Thấy tôi*

đại hóa đất nước.

Hơn một năm qua, chuyên mục *Thế giới Du học* đã đăng tải nhiều bài báo giới thiệu về nền giáo dục và các trường đại học nổi tiếng ở các nước tiên tiến, cung cấp các thông tin về điều kiện ăn, ở, học tập, học bổng, học phí... của các trường đại học ở nhiều nước. TGM cũng đã tổ chức thành công 15 cuộc nói chuyện và giao lưu tại TP. Hồ Chí Minh và Hà Nội, với các đề tài: *Chính sách du học của Việt Nam; Cơ hội du học Úc, Singapore, Nhật, Anh...; Kinh nghiệm du học tại Mỹ; Du học tại ĐH Quốc gia, ĐH Công nghệ Nanyang, Singapore; Kinh*

nghiệm du học Úc; Ngày hội Thế giới Du học, Ngày hội Du học năm 2000..., tổ chức cho phụ huynh, sinh viên, học sinh đi tìm hiểu về môi trường học tập ở các trường đại học và trung học ở Singapore.

Thế giới Du học sẽ tiếp tục mở rộng các loại hình thông tin, sẽ có mặt trên các trang web, trên mạng Internet và các ấn phẩm chuyên đề du học, những cuộc tham quan giao lưu các trường học tiêu biểu ở nước ngoài vào các thời điểm thích hợp, góp thêm cơ hội học tập cho giới trẻ.

Trên những trang báo của TGM đã bao lần thông tin về những hoàn cảnh khó khăn, những số phận bất hạnh (như em bé mắc bệnh lão hóa, em học sinh có khối u lớn trùm mắt...)... được bạn đọc hảo tâm ra tay giúp đỡ. Sau mặt báo, phóng viên TGM lặn lội đến thăm, tặng quà cho gia đình các nhà giáo liệt sĩ miền Bắc đã hy sinh trong cuộc kháng chiến chống Mỹ ở miền Nam, hiện đang gặp cảnh khó khăn; đóng góp xây dựng nhà tình nghĩa, nhà tình thương, phụng dưỡng bà mẹ Việt Nam anh hùng...

Chuyển các bài báo thành sách, thành kịch, thành phim...đóng góp thêm sản phẩm văn hóa cho xã hội.

Trong Ngày hội Tài trí Việt Nam, đêm

20-3-1996 tại TP. Hồ Chí Minh, bà mẹ anh hùng Trần Quang Mẫn xuất hiện như bước ra từ những trang huyền thoại kể về bà trong cuộc thi viết về Tài trí Việt Nam do TGM tổ chức. Từ huyền thoại ấy, người mẹ anh hùng lại đã bước tiếp vào bộ phim truyền hình nhiều tập được Đài Truyền hình Việt Nam dàn dựng, đang gấp rút ở bước hậu kỳ để kịp ra mắt người xem dịp Quốc khánh năm nay. Qua sàng lọc 10 năm, nhiều trang TGM đã được thêm sức sống mới trong các bộ phim, vở diễn, tập sách... Nhờ sức sống này, những số TGM đã được đóng thành bộ, được nằm lại trong nhiều kệ sách gia đình, tủ sách trường học. Từ những bộ báo ấy, các tập sách ra đời. Đó là *40 truyện rất ngắn, 45 truyện rất ngắn, 100 truyện hay cực ngắn, Thấy tôi, Tài trí Việt Nam, Miền Nam trên đường giải phóng* của nhiều tác giả; là *99 chuyện đời* của Hữu Thọ, *Ngòi bút với thời gian* của Vân Long, *Gương mặt thời gian* của Lê Khắc Hân, *Cốt cách mùa xuân của Phanxipăng, Tôi học nghề văn* của Trần Quốc Toàn... Từ báo thành sách, nhưng thông tin TGM còn mãi trong lòng người tri âm.

10 năm qua bạn đọc đã tin yêu, 10 năm tới bạn đọc đang đòi hỏi

Từ Hà Nội, GS. Dương Xuân Đống, một nhà nghiên cứu văn hóa quân sự, nhân dịp TGM kỷ niệm sinh nhật lần thứ 10 đã viết thư động viên:

Tổng Biên tập tạp chí TGM Đỗ Quốc Anh (bên phải) trao tặng tượng trưng số dụng cụ học tập cho ông Nguyễn Việt Hồng - Giám đốc Sở GD-ĐT Cà Mau trong chương trình "120 triệu đồng quà tặng trường học"

Vận chuyển 40 kiện hàng cứu trợ đợt đầu tiên của bạn đọc TGM cho các trường học vùng lũ lụt ra sân bay Tân Sơn Nhất đi Huế trong chương trình "Hãy cứu lấy năm học của các tỉnh miền Trung!"

"Là một cán bộ làm công tác nghiên cứu khoa học, mặc dù rất ham đọc nhưng với

đồng lương hạn hẹp, tôi phải đắn đo lựa chọn mãi giữa các loại báo chí để mua cho mình một TC dài hạn. Cuối cùng tôi dừng lại ở TGM với hai lý do: thứ nhất, TC có một hội đồng biên tập gồm những chuyên gia đủ uy tín, đảm bảo được chất lượng; thứ hai, về nội dung, TC thường xuyên cung cấp cho bạn đọc những kiến thức khá phong phú, đa dạng... Với riêng tôi, TGM là một trong những nguồn tư liệu phục vụ hiệu quả cao. Trong nội dung của ngót 400 số TGM đã xuất bản, tôi lấy được nhiều chi tiết đắt giá cho các bài viết của mình trên các báo và TC: *Quân đội Nhân dân, Ngôn ngữ và đời sống, Lịch sử quân sự, Dân trí...*"

Đọc thư bạn đọc gửi hôm nay, lật lại hơn 40.000 trang in của 10 năm ấy, trang nào cũng như còn ấm dấu tay của cả người viết và người đọc. Đó là dấu ấn của sự đồng lòng, chung sức đưa TGM sang một thế kỷ mới.

Tuổi lên 10 của TGM - tờ báo phổ biến tri thức khoa học của ngành GD-ĐT nước ta - bằng với tuổi đổi mới của đất nước ta.

Mới đây trong đại hội thi đua sau 10 năm đổi mới của ngành giáo dục, TGM có trên tay từng đại biểu như đã có trên

tay mỗi thầy, cô giáo trong suốt 10 năm học qua, cung cấp những kiến thức khoa học phổ biến nhất, những kinh nghiệm giáo dục kim cổ, Đông, Tây, tạo những sân chơi trí tuệ để thư giãn, giải trí. Đồng thời 10 năm qua, TGM luôn dành những trang đẹp nhất để phản ánh đời sống giáo dục nước nhà.

Đúng như thư của Bộ trưởng Bộ GD-ĐT Nguyễn Minh Hiền gửi cán bộ, phóng viên của TC nhân dịp kỷ niệm 10 năm ngày ra số báo đầu tiên và ấn hành TGM số 400, ngày TGM mừng tuổi thứ 10 của mình cũng là những ngày ngành giáo dục đang chuẩn bị bước vào năm học 2000 - 2001, năm học đầu tiên của thế kỷ mới, năm học mà kinh tế tri thức đang là một khoa học cần được phổ cập hơn bao giờ hết! Là tạp chí tri thức tổng hợp, TGM tiếp nhận công việc phổ cập này như tiếp nhận một cơ may, một thử thách để TGM - như tên gọi của mình - luôn đổi mới, vượt qua thử thách này, biến cơ may thời cuộc dành cho mình thành những đóng góp có hiệu quả cho ngành giáo dục, cho sự nghiệp truyền thông của đất nước để xứng đáng với lòng tin yêu của hàng triệu bạn đọc đã dành cho TGM trong suốt một thập niên qua.

CÁC NHÀ BÁO VỚI THẾ GIỚI MỚI:

Những kỷ niệm, những nỗi niềm

● THẾ GIỚI MỚI NHƯ... PHỞ CỦA NGƯỜI HÀ NỘI

Kim Dung (*Báo Nhân Dân*)

Tạp chí (TC) TGM là một trong hàng chục tờ báo, TC không thể thiếu trong đời sống tinh thần của gia đình tôi. Cách đây 10 năm, ngay những số đầu tiên của TC xuất hiện, gia đình tôi đã chú ý. Trước tiên vì cái tên là lạ của nó: *Thế Giới Mới*. Những thông tin truyền tải đầu tiên của TC khiến chúng tôi hết sức ngỡ ngàng. Rồi vài ba số sau, hiểu được cái "gu" của TGM, thú thật là thấy thú vị. Không phải số nào cũng hấp dẫn, nhưng càng về sau, độ thông tin đầy "chất xám" càng đồng đều. Và giờ, TGM trở thành một món "quà" không thể thiếu, tựa như

"phở" của người Hà Nội vậy.

Với riêng tôi, một bạn đọc và cũng là một phóng viên viết về giáo dục, một trong những nội dung tôi hay đọc, theo dõi, đó là mảng giáo dục và đào tạo (GD-ĐT) của TC. Nó không chiếm nhiều số trang nhưng có thể nói thế này: thông tin của TC về đời sống GD-ĐT đất nước, nhất là những thông tin thời sự khá đầy đủ, cập nhật và kịp thời. Vào những thời điểm đời sống giáo dục có những vấn đề nảy sinh, TC đã kịp có những bài phóng sự hoặc điều tra khá hấp dẫn, như loạt bài phóng sự về lũ lụt miền Trung, về thi cử...

Tuy nhiên, GD-ĐT của đất nước cũng đang đứng trước những thách thức to lớn. Rất mong TC mở rộng thông tin hơn nữa tới bạn đọc. Những vấn đề "hóc búa" của giáo dục như đổi mới phương pháp giảng dạy, đào tạo, cải cách sách giáo khoa, mô hình đại học quốc gia... ở các nước trong khu vực và thế giới như thế nào... là những vấn đề bạn đọc và đồng nghiệp như tôi rất quan tâm.

● THẾ GIỚI MỚI TRONG "LÀNG TẠP CHÍ"

Văn Hùng (*Vụ Báo chí - Xuất bản Ban Tư tưởng - Văn hóa Trung ương*)

Trong khối TC, TGM là một trong những TC sớm rời bỏ "bầu sữa" bao cấp để tự hạch toán. Không ít TC chẳng dám mong số lượng phát hành ngày một cao. Số lượng càng tăng thì lỗ càng nặng. Ngược lại, TGM lại mong sao TC của mình đến tay bạn đọc ngày một nhiều hơn. Bạn đọc có thể tìm thấy ở TGM bao điều bổ ích - những kiến thức,

Nhà văn Nguyễn Quang Sáng, Chủ tịch Hội Nhà văn TP. Hồ Chí Minh trao giải thưởng cuộc thi *Truyện rất ngắn* của TGM

hiểu biết không chỉ bó hẹp trong nước mà cả một kho tri thức nhân loại. Là một tờ TC của ngành GD-ĐT, những năm qua TC đã thật sự giữ vững tôn chỉ, mục đích của mình, tính định hướng rõ ràng. Một lực lượng lãnh đạo và cán bộ, phóng viên gọn, nhẹ nhưng được trẻ hóa. Họ là những người có năng lực, bản lĩnh chính trị vững vàng, chịu khó học hỏi, yêu nghề, hết lòng gắn bó với TC. Ban Biên tập đã bám sát những vấn đề bức xúc của cuộc sống, nhu cầu của bạn đọc để đáp ứng ngày một tốt hơn. Thông tin du học nước ngoài, quảng bá và làm nhịp cầu nối những bờ vui cho các bạn trẻ thật sự có tài và có điều kiện theo học; khuyến học, hỗ trợ tài năng trẻ, giúp đỡ những người có hoàn cảnh khó khăn trong xã hội; thực hiện các hoạt động từ thiện... là những việc nhiều năm qua TC đã thực hiện khá thành công, gây được tiếng vang trong làng báo. Xem ra, trong khối TC, TGM có "phong độ" tốt, ăn nên làm ra.

Không có tờ báo nào lại đạt tới độ toàn bích. TGM cũng vậy. Đôi khi, tính "báo" đã át tính "chí". Đôi khi, lượng thông tin trên TC chưa được lựa chọn kỹ nên còn có sự trùng lặp hoặc giá trị thông tin chưa cao.

10 năm - với những thành quả mà TC đã gặt hái được là cơ bản, đã khẳng định sức sống và sự cần thiết của Thế Giới Mới trong làng báo chí Việt Nam hiện nay.

● TÔI ĐÃ GẶP THẾ GIỚI MỚI Ở NƠI BIÊN GIỚI, RỪNG NÚI HÈO LÁNH...

Đại tá **Phạm Quang Đâu** (*Báo Quân đội Nhân dân*)

Hồi đầu năm nay, tôi có dịp đi công tác ở đồn biên phòng Xi Ma Cai, Bắc Hà (Lào Cai) và thấy trong tủ sách của đơn vị có tờ TGM. Anh thiếu tá đồn trưởng nói rằng, rất thích những bài viết về khoa học công nghệ mới và chuyên mục "Vào ngưỡng cửa thế giới chưa biết" của TC. Tiếc là ở xa nên báo về đến đồn thường chậm cả tháng. Mới đây, đến vùng cao Bắc Quang (Sơn La), tôi lại thấy có mặt TGM trong một trường tiểu học. Cô giáo miền xuôi lên miền núi dạy ở đây đã lâu bảo là đã "nghiền" cuốn TC không biết bao nhiêu lần, đến nỗi như thuộc lòng, ở rừng núi hẻo lánh có sách báo hay mà đọc thật hiếm hoi...

Là người trực tiếp làm báo, nên trong tôi rất nhạy cảm với việc tờ báo đến được với công chúng như thế nào. Và vì thế, thật mừng khi thấy TGM có mặt ở cả những nơi mà ngay những tờ báo đại chúng lớn đến được đó và đi được vào lòng đông đảo người đọc cũng không dễ!

Còn điều này nữa. Thời gian qua, tôi cũng cộng tác với nhiều tờ

báo, vậy mà mỗi lần được đăng tải trên TGM tôi rất vui mừng, thế là bài của mình lại có nhiều người biết tới, dấu nhuận bút của TGM chưa phải vào loại vượt trội so với nhiều tờ báo khác.

Nhân dịp này, nếu cần phải góp ý điều gì với nội dung TC, thì tôi cho là, tuy đã có một đội ngũ cộng tác viên khá đa dạng, gồm các nhà khoa học, nhà văn, nhà báo, nhà giáo... có tên tuổi, song hình như TGM chỉ có một giọng điệu quen thuộc mà thiếu sự đa dạng, khác biệt trong các bài viết. Phải chăng, do khâu biên tập quá kỹ, đã gọt "tròn" những góc cạnh của từng tác giả?

● VÀO NGHỀ TỪ THẾ GIỚI MỚI

Nguyễn Đức An (Phóng viên TGM, hiện đang học chương trình thạc sĩ báo chí tại ĐH Queensland, Úc)

Hồi đó, tôi đang học năm thứ hai ở khoa Ngữ văn Anh, ĐH Tổng hợp TP. Hồ Chí Minh, bắt đầu tập tành dịch báo, dịch để học hơn là để kiếm tiền. Tôi còn nhớ như in buổi chiều đó trên tầng hai tòa nhà 35 Lê Thánh Tôn (quận I, TP. Hồ Chí Minh) - trụ sở cũ của Thế Giới Mới, khi các anh trong tòa soạn cho tôi xem bản in thử số báo sắp ra, trong đó lần đầu tiên trong đời, tôi được đăng bài. Ngắm hoài tên mình trong mục lục, rồi hấp tấp chạy thẳng ra bưu điện, gọi về Đà Nẵng, báo tin cho ba má tôi biết. Rồi chờ đợi lúc số báo được phát hành, 24 giờ như đứng trên đồng lửa, đọc đi đọc lại bài mình không biết bao nhiêu lần... Thứ sáu đó, ngày phát hành TGM ở TP. Hồ Chí Minh, 6 giờ sáng, tôi đã đạp xe ra sạp báo.

Tôi tiến thêm một bước nữa trong nghề báo khi tham gia cuộc thi "Thầy tôi" của TGM với bài được đăng trên số báo 199. Kỳ lạ thay, sau bài viết về thầy Hoàng Dục dạy tôi thuở thiếu thời, tôi lại bắt đầu chuỗi ngày học văn mới: văn báo chí. Và không chỉ là chuyện văn... Tôi học qua việc đọc các bài viết trên tờ TC, qua những ngày làm việc với nhiều anh em trong tòa soạn. Và tôi biết, không ít đồng nghiệp cùng lứa đang làm việc ở TGM hay các tòa soạn khác cũng trưởng thành từ TGM...

Những ngày này, khi ngồi trên ghế giảng đường khoa báo chí lâu đời nhất và có lẽ là uy tín nhất ở Úc, được đào tạo chính quy về nghề trong một môi trường hiện đại, tôi mang tất cả những vốn liếng và kinh nghiệm học được từ 6 năm trong nghề ở quê nhà vào lớp học phương Tây. Những bài học TGM hôm nào được đưa vào một *thế giới mới* khác. Những bài học lớn đó giúp tôi rất nhiều trong việc vượt qua được những áp lực vô cùng lớn đối với một sinh viên học báo chí không phải bằng tiếng mẹ đẻ, trong môi trường hoàn toàn xa lạ về đời sống xã hội và một nền giáo dục báo chí chuyên nghiệp hóa ở mức độ cao.

● ĐÂY LÀ TỔ ẤP ĐỂ TÔI BAY VÀO NGHỀ BÁO

Nhà văn **Hoàng Đình Quang**
(Báo Thương mại)

Khoảng cuối năm 1991, tôi thấy TGM có mục phóng sự, đọc thấy có văn lắm, không khô cứng hay khái quát một cách chủ quan như tôi vẫn thấy đây đó. Thế là tôi viết một bài phóng sự có tên là *Những người nghèo làm giàu*. Bài viết in trên số

44 năm 1992. Hồi đó, TGM có sáng kiến đưa ra bạn đọc bình chọn bài "hay - khá - thường". Không biết do chiến tích những con người tôi kể trong bài hay do lối viết nhiệt tình mà có nhiều người xếp bài viết của tôi vào dạng hay. Tôi được thưởng thêm 200.000đ (nhuận bút là 150.000đ). Đặc biệt, tôi nhận được một bức thư do tòa soạn chuyển đến của một cặp vợ chồng xưng là "một người nghèo lương thiện". Trong thư viết: "Chúng cháu vô cùng cảm ơn ông đã cho chúng cháu một niềm tin vào sự lương thiện của con người. Chúng cháu tin rằng, người nghèo nhưng sống lương thiện sẽ có ngày mở mắt ra được". Tôi xúc động tìm đến gia đình họ ở đường Trần Bình Trọng nối dài (TP. Hồ Chí Minh) và tặng họ một cuốn sách tôi viết về những con người nghèo khó đang vật lộn với cuộc sống để khẳng định mình.

Hai năm sau, tôi về làm việc tại TGM. Với sự chỉ bảo tận tình của các anh Lê Khắc Hoan, Đỗ Quốc Anh, Lê Khắc Hân... tôi đã biết viết báo. Đặc biệt, anh Lê Khắc Hoan cũng là một nhà văn, tôi coi như người thầy dạy tôi làm báo. Có lần anh bảo: "Các anh phải quên ngay những cái vừa viết, để viết cái mới, không được luẩn quẩn, lưu luyến với cái cũ như nhà văn được".

Tổng Biên tập tạp chí TGM (bìa phải) tiếp đoàn lãnh đạo tạp chí Pháp *Science et Vie* (Khoa học và Đời sống)

Đã 10 năm qua đi, thời gian tôi làm ở TGM không nhiều, nhưng nơi đây chính là cái tổ ấp để tôi bay vào nghề báo...

● 10 NĂM ĐI THEO "TIẾNG SÉT" THẾ GIỚI MỚI!

Nhà văn **Nguyễn Khoa Đăng**
(*Báo Giáo dục và Thời đại*)

Do lúc đó tôi công tác ở một tỉnh thuộc vùng sâu vùng xa nên không có được vinh hạnh đón chờ và chứng kiến ngày ra mắt số đầu tiên của TGM vào tháng 8-1990.

TGM đến với tôi thật bất ngờ. Vào quãng giữa năm 1991 gì đó, một hôm chú bé bán báo dạo theo định kỳ đến nhà tôi, hôm đó đáng lẽ phải đưa cho tôi tờ TC mà tôi đã đăng ký mua từ trước thì chú ta lại hoán đổi, đưa cho tôi một tờ khác mà lúc này còn lạ mắt đối với nhiều người, trong đó có tôi: "Chú đọc đi, tờ này hay lắm. Có chuyện cái bàn tự xoay hay lắm". Tôi cầm lấy tờ TC lên xem và lập tức, bị "tiếng sét". Theo thói quen, mở tờ báo mới, bao giờ cũng xem người biên tập chính là ai. Không ngờ lần này tôi gặp được một cái tên quen thuộc, cái tên mà trước đây 30 năm đã thành niềm ngưỡng mộ của tôi. Đó là Lê Khắc Hoan.

Giao lưu với du học sinh Việt Nam ở các nước Anh, Mỹ, Pháp, Úc, Nhật, Singapore và Thái Lan trong chương trình *Thế giới Du học*

những cuốn đầu tiên của TGM khi đến nhà bạn chơi. Khởi phải nói mừng như thế nào khi nhìn thấy chữ Việt sau những

Vàng, anh Lê Khắc Hoan, phó tổng biên tập của TC.

Năm 1960, khi đang là học sinh lớp 10, tôi đã đọc anh với truyện ngắn *Cô giáo mới* được giải thưởng của tuần báo *Văn học*. Rồi sau, do mê viết lách, tôi đã theo dõi rất sát cuộc thi sáng tác của báo *Người giáo viên nhân dân* và dịp trao giải thưởng của báo năm ấy, tôi đã sững sờ đến kinh ngạc khi thấy truyện *Chân trời xa xôi* của anh, cái truyện mà đến nay tôi còn nhớ được đăng kín hai trang giữa của số báo Tết năm Mão (1963) báo *Người giáo viên nhân dân*, được trao giải nhất. Với người biên tập “cỡ” này, tờ TC hẳn là hay rồi, tôi nghĩ thế. Và thế là quyết định từ đó sẽ thay hẳn tờ TC tôi đã đăng ký mua kia thành tờ TGM.

Tôi đi theo TGM từ ngày đó đến hôm nay, thế mà đã 10 năm rồi!

● THẾ GIỚI MỚI RẤT ĐẮT HÀNG

Tạ Bích Loan (VTV3 - Đài Truyền hình Việt Nam)

Những năm 1991-1992, khi tôi đang là nghiên cứu sinh làm luận án phó tiến sĩ về báo chí tại trường Đại học Tổng hợp Tasken (Liên Xô), thì đột nhiên vợ được một trong

ngay đang đang đọc tiếng Nga. Lúc ấy, nghiên cứu sinh bọn tôi như lũ đói “tiếng Việt” vậy. Vợ được mẩu báo nào, dù rách, dù cũ, dù bản cũng phải ngồi đọc từ chữ đầu tiên đến chữ cuối cùng.

Trong một hoàn cảnh như vậy, vợ được một cuốn TC lạnh lặn quả là “cá gặp nước”. Tôi đọc nghiên ngẫu, từng chuyên mục dù là nhỏ nhất của tờ TC. Đọc xong, một là thấy sung sướng vì có báo nhà; hai là “tự nhiên” thấy hãnh diện vì Việt Nam mình cũng đã có tờ báo “ra dáng” đến như vậy. Tôi sang Liên Xô từ năm 1986, nên cũng không nắm được tình hình báo chí trong nước. Vẫn tưởng báo Việt Nam “cổ” như ngày mình đi. Đến khi đọc TGM, thấy tờ báo thật sự mới mẻ, sinh động, rất nhiều chuyên mục làm tôi thú vị. Và thấy mừng rằng chúng ta đã có những tờ báo như vậy.

Cái khổ nhỏ nhắn, sự đúng đắn của thông tin, cách làm báo khách quan (chỉ đưa thông tin cho bạn đọc, ít bình luận chủ quan) của TGM là những sức hút với tôi. Tôi năng tới chơi nhà bạn để có thể đọc tất cả những số TGM có thể lọt tới tay

minh và quyết định phải... cầm bút viết một cái gì đó, ví như những tình cảm của mình với tờ TC yêu thích này. Và viết, nhận xét tỉ mỉ từng mục một của TGM (bạn đọc có thể đọc bài viết này trên trang 109 TGM số 300).

Từ Liên Xô về Việt Nam, tôi vẫn xem TGM là “đặc sản” báo chí của Việt Nam, vẫn tích trên giá sách một phần vì thích đọc, phần nữa vì bìa đẹp, màu sắc rực rỡ, làm đẹp giá sách của mình. TGM rất đắt hàng ở tiểu ban tôi, xuất hiện buổi sáng, chiều là biến mất ngay.

● VÀI KỶ NIỆM NHỎ

Phạm Viết Hoàng (*Báo Dân Trí*)

Bài đầu tiên của tôi đăng trên TGM ở số 52. Đến nay báo đã ra số 400. Cùng làm với nhau 348 số báo, đủ để hiểu biết nhau. Tôi đã tự hào có thời gian được là phóng viên của TGM, một tờ TC có uy tín, không phải chỉ đối với ngành GD-ĐT, mà cả xã hội.

Tôi kể vài kỷ niệm nhỏ mừng báo ta trưởng thành. Là nhà báo, ai cũng mơ ước bài của mình được bạn đọc khen ngợi. Và đôi lần, tôi có may mắn ấy... Trưa nắng chang chang ở thị trấn Mang Thít (Vĩnh Long) ngổn ngang những công trình xây dựng với từng đống, từng đống gạch, đá, cát... ngọt ngạt cả người. Ông phó chủ tịch UBND huyện, ông trưởng phòng GD-ĐT và một số bạn dẫn tôi vào một quán ăn ven sông. Dưới lùm cây mát rượi, ông chủ quán đang ngồi đọc báo, vồn vã, đứng lên tiếp khách, tay không rời cuốn TGM. Tôi hỏi:

- Ông thích đọc TGM?
- Thích lắm. Nhiều bài hay.
- Số này, ông thích nhất bài nào?

- Bài viết về GS.TS. Trần Phước Đường - người trí thức ngoài Đảng duy nhất được anh em tín nhiệm đề nghị làm hiệu trưởng trường ĐH Cần Thơ hai khóa liền.

Tim tôi nhảy thót lên. Đáng lẽ nên tìm giữ để thăm dò thêm, thì tôi vội vã khoe ngay: “Tôi viết bài ấy đấy”. Ông chủ quán nắm chặt tay tôi, lắc lắc liên hồi. Ông càng khen GS. Đường bao nhiêu, tôi càng nở gan ruột bấy nhiêu.

Lại một chuyện khác, từ lâu, tôi đã buồn về chuyện các giải thưởng văn hóa, văn nghệ, thể dục, thể thao... thì được tuyên truyền rầm rộ, giải thưởng rất to, đoàn đi thi đấu về được đón tiếp long trọng. Trong khi đó, những người đoạt giải thưởng trí tuệ mang tầm vóc quốc tế lại chịu cảnh âm thầm, lặng lẽ, tiền thưởng chỉ mang tính chất tượng trưng. Nhân việc UBND tỉnh Thanh Hóa thưởng học sinh đoạt giải nhất toán quốc tế 10 triệu đồng, thầy dạy em cũng được thưởng 10 triệu đồng; UBND tỉnh Quảng Ngãi thưởng học sinh đoạt giải nhì toán quốc tế 10 triệu đồng; tôi viết bài báo ngắn *Giá trị của tâm huyết chương trí tuệ* đăng trên TGM. Báo phát hành ngày thứ hai và cũng đúng ngày thứ hai ấy, Đài Truyền hình Việt Nam đọc toàn văn bài báo này. Tôi sướng quá, nhất là khi được các bạn tới tập gửi lời khen và hỏi “bí quyết tìm ra tiền thưởng?” của hai tỉnh. Sau đó, có sự kiện Tổng Bí thư Lê Khả Phiêu gặp gỡ đoàn học sinh Việt Nam dự thi tin học quốc tế giành thắng lợi rực rỡ trở về. Các bạn bảo tôi “có công của ông đấy!”. Chẳng biết có đúng không, nhưng tôi rất mừng. ■

CÔNG TY CẦU 5 THĂNG LONG

THANG LONG BRIDGE COMPANY No5

**TRỰC THUỘC TỔNG CÔNG TY XÂY DỰNG
THĂNG LONG**

THÀNH LẬP NĂM 1952

ĐƠN VỊ ANH HÙNG LAO ĐỘNG

Bí thư Đảng ủy, Giám đốc công ty:

KS. TRẦN ĐÌNH ĐỆ

Địa chỉ: 309 Nguyễn Văn Cừ - Gia Lâm - Hà Nội

ĐT: 04.8271932 - 04.8271588 - 04.8271689

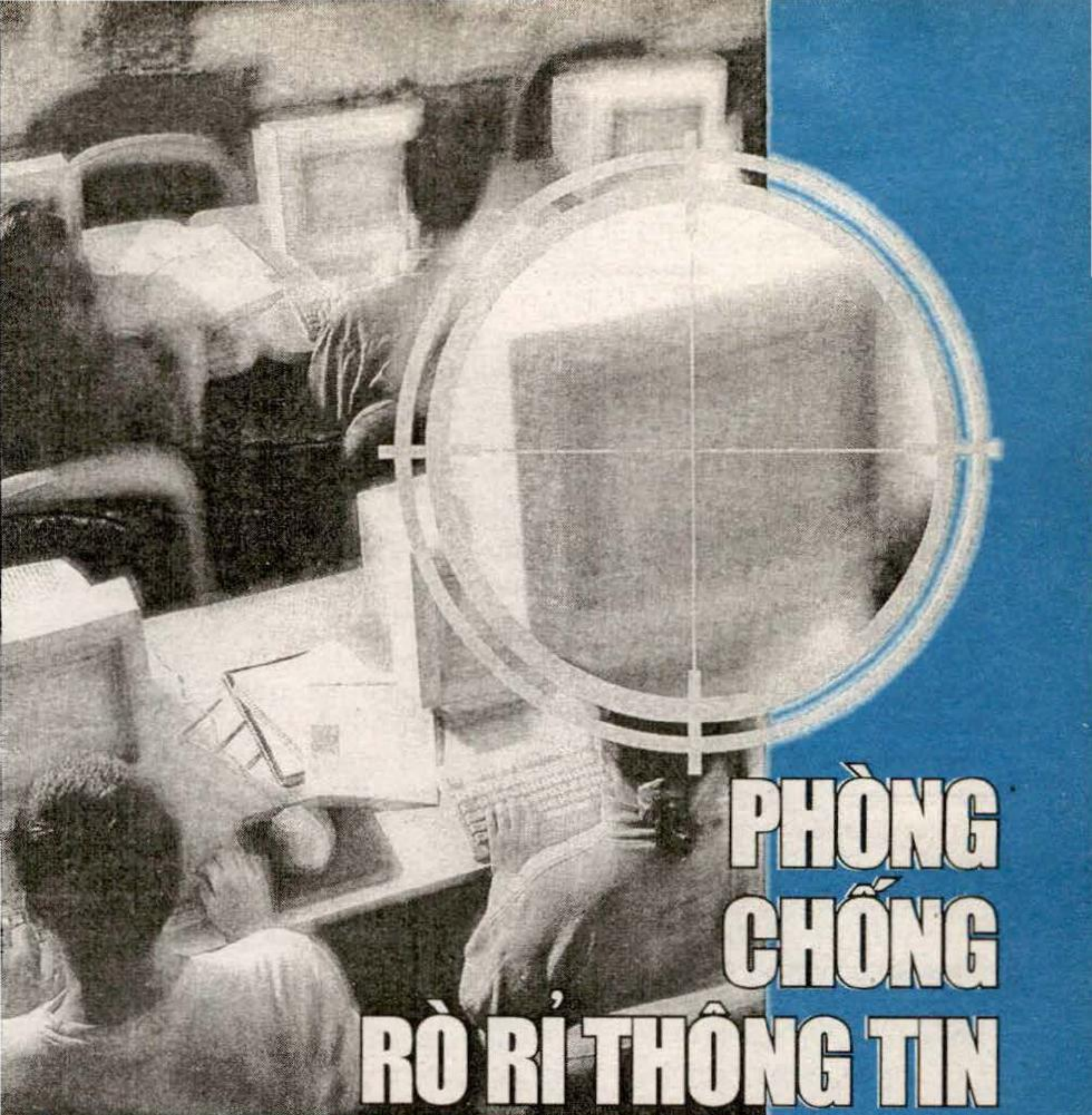
Fax: 04.8271588

Ngành nghề kinh doanh

- ♦ Chuyên xây dựng các công trình giao thông công nghiệp, dân dụng và các công trình văn hóa với thiết bị công nghệ hiện đại, tiên tiến, thi công đảm bảo chất lượng, tiến độ.
- ♦ Sản xuất các loại kết cấu thép, kết cấu bê tông...
- ♦ Thi công nền móng công trình công nghiệp và dân dụng; các công trình lớn công ty đã tham gia thi công: cầu Chương Dương, cầu Bình, đúc đẩy dầm bê tông cầu Mệ, cầu Đuống, cầu Giẽ Vượt, Hàm Rồng Vượt, cầu Trường Xuân đường sắt Thống Nhất, cầu Trung Hà, khôi phục cầu Long Biên và 8 cầu đường sắt Phnom Penh - Battambang, Campuchia.

Công ty cầu 5 Thăng Long rất hân hạnh được phục vụ các địa phương, đơn vị kinh tế trong và ngoài nước.

**CHÚC MỪNG TẠP CHÍ THẾ GIỚI MỚI NHÂN
KỶ NIỆM 10 NĂM NGÀY RA SỔ BÁO ĐẦU TIÊN**

PHÒNG CHỐNG RÒ RỈ THÔNG TIN trên mạng

VĂN HÒA

20 TRIỆU LÀ SỐ MÁY TÍNH HIỆN NAY ĐƯỢC NỐI MẠNG ĐỂ PHỤC VỤ CHO NỀN KINH TẾ, QUỐC PHÒNG CỦA MỸ. THẾ NHƯNG NGOÀI CÁC TIỆN ÍCH MÀ MÁY TÍNH HOẶC MẠNG INTERNET ĐÃ VÀ ĐANG MANG LẠI CHO HÀNG TRĂM NGÀN ĐƠN VỊ KINH TẾ THÌ HIỆN TƯỢNG "RÒ RỈ" THÔNG TIN KINH TẾ, QUỐC PHÒNG TRÊN MẠNG - MÀ THIẾT HẠI DO TỆ NẠN NÀY GÂY RA LẠI KHÔNG THỂ LƯỜNG HẾT ĐƯỢC - ĐÃ LÀM ĐAU ĐẦU CÁC NHÀ QUẢN LÝ.

CÁC NHÀ QUẢN LÝ ĐIÊN ĐẢO VÌ RÒ RỈ THÔNG TIN

Tháng 1-2000, tuần báo *New York Times* đã phải sa thải 22 nhân viên của mình đang làm việc tại văn phòng đại diện ở thành phố Norfolk, bang Virginie. Giới lãnh đạo lấy lý do là những người này bị phát hiện đã trao đổi thư điện tử (email) có nội dung liên quan đến một số thông tin lưu hành nội bộ với một số đồng nghiệp ở các báo khác. Sau đó, 22 nhân viên này đã phản ứng lại bằng cách tấn công liên tục vào trang web của ban biên tập về việc đã kỷ luật rồi sa thải họ, đến nỗi báo *New York Times* phải nhờ đến Đội NIPC (Đội bảo vệ cơ sở hạ tầng trọng yếu của quốc gia trên mạng) của FBI (Cục Điều tra liên bang Mỹ) can thiệp. Trước đó, tháng 12-1999, hải quân Mỹ phải kỷ luật đến 514 nhân viên của mình vì họ đã gửi thư điện tử nội dung "có liên quan đến thông tin quốc phòng và chính trị" sau khi một số thông tin mật đã không "lọt" qua được mạng máy chủ kiểm tra của lực lượng PCT (Pentagon Cyber Troop - Đội đặc nhiệm chống tội phạm tin học của Bộ Quốc phòng). Phải mất đến 8 tháng điều tra của PCT thì hải quân Mỹ mới đi đến quyết định áp dụng các hình thức kỷ luật như cảnh cáo, hạ cấp bậc, không bố trí làm nhiệm vụ trên mạng đối với 514 nhân viên của mình vào tháng 12-1999.

Hai vụ việc mới nhất này là điển hình của hàng trăm vụ "rò rỉ" thông tin trên mạng đã và đang làm điên

đầu các nhà quản lý trên toàn nước Mỹ. Điều làm họ lo ngại nhất hiện nay là: đằng sau mỗi sự việc xảy ra đều có bóng dáng của tình báo kinh tế đang "khát" thông tin. Hiện nay, nhiều tổ chức kinh tế nội địa lẫn nước ngoài đang sẵn sàng tung đòn hạ thủ nhau khi đã nắm trong tay thông tin quan trọng liên quan đến sự sống còn của đối phương trên thị trường. Theo thanh tra John Reed Stark - một trong những chỉ huy của đội SEC (Đội bảo vệ an ninh trên mạng máy tính thị trường tài chính Mỹ) của FBI thì chỉ trong năm 1999, các công ty môi giới chứng khoán trên thị trường cổ phiếu NASDAQ bị thiệt hại đến 300 triệu đôla do nhân viên các công ty này đã bán ngay thông tin sốt dẻo về giá trị cổ phiếu trên mạng cho nhau mà không được phép của cấp trên.

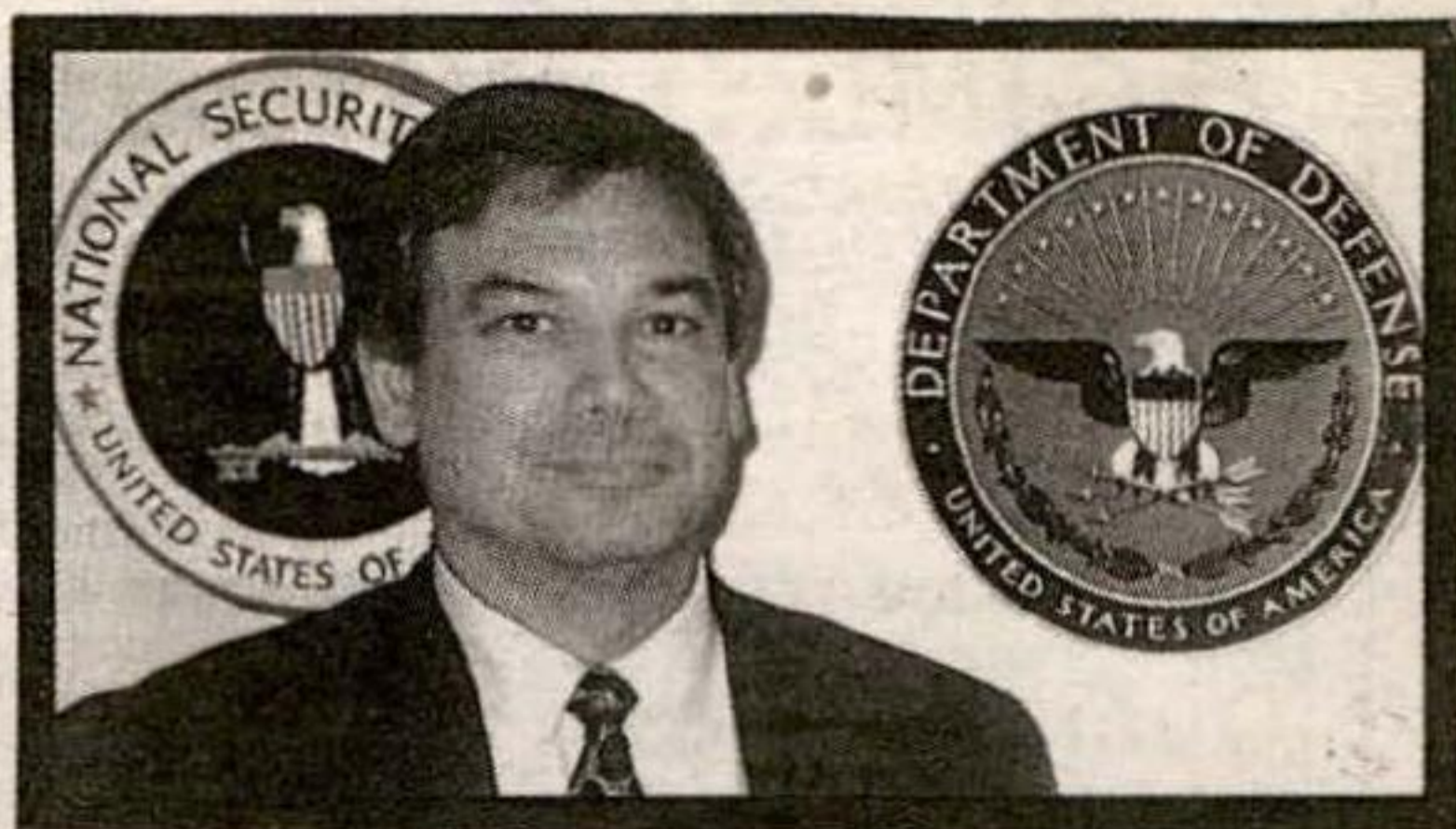
Đương nhiên, các nhà quản lý luôn muốn các nhân viên của mình phải làm tốt công việc được giao, luôn trung thành với công ty của mình. Nhưng liệu các nhà quản lý có kiểm soát được việc làm của các nhân viên hay không mới là vấn đề quan trọng, vì giờ đây người ta có thể làm được mọi việc trên Internet: thương lượng một hợp đồng kinh tế, gửi hóa đơn tính tiền đến cho khách hàng, tổ chức một cuộc họp cho cấp trên. Nhưng họ cũng có thể giúp cho người sử dụng đọc được báo điện tử, viết và gửi thư cho một người bạn khác, tham khảo việc làm có mức lương hậu hĩnh được rao mời ở một công ty nào đấy và nếu có dịp,

sẽ... bán luôn thông tin kinh tế bí mật của công ty mình như số tài sản hiện có, số nợ phải trả, những dự án kinh doanh trong tương lai... Theo một khảo sát của công ty trò chơi điện tử trên mạng Pogo thì có đến

42% nhân viên thường dạo trên mạng khi làm việc, 21% chơi trò chơi điện tử, 16% lập kế hoạch cho kỳ nghỉ cuối tuần của mình, 16% thường xuyên tham khảo giá trị cổ phiếu trên thị trường chứng khoán, 9% tham khảo việc làm có mức lương hậu hĩnh ở các đơn vị khác và 6%... chuyên gạ bán những thông tin mật của đơn vị mình! Chính số 6% khiêm tốn này lại gây nhiều thiệt hại kinh tế to lớn đối với các công ty và mang lại bao lo âu cho các nhà quản lý.

KIỂM TRA VÀ PHÁT HIỆN RÒ RỈ THÔNG TIN TRÊN MẠNG

Chính nạn dịch rò rỉ thông tin trên mạng nói trên lại mang công ăn việc làm đến cho nhiều công ty điện tử, khi họ được các nhà quản lý khẩn cầu thiết lập các hệ thống bảo vệ an ninh trên mạng cho công ty mình. Tháng 10-1999, 40 nhân viên của Tập đoàn Rank-Xerox đang làm việc trong các văn phòng trên toàn lãnh thổ Mỹ đã nhận được một thư điện tử có nội dung lạ lùng: buộc tội họ với bằng chứng hiển nhiên về việc họ đã đưa nhiều

Thanh tra D. Perritt, chỉ huy Đội NIPC của FBI

thông tin liên quan đến hoạt động nội bộ của tập đoàn lên mạng mà không được sự cho phép của cấp trên của mình. Cả 40 nhân viên đều giật mình về phát hiện này của cấp trên nhưng họ không biết rằng đây chính là kết quả kiểm tra, theo dõi của một phần mềm bí mật được cài vào hệ thống hoạt động trên mạng của Tập đoàn Rank-Xerox từ tháng 6-1999. Nhiệm vụ của phần mềm này là ghi lại nội dung các thư điện tử gửi đi và đến, danh sách các website mà các nhân viên liên hệ, thời gian và thời điểm diễn biến các hoạt động của mỗi máy tính. Khi cấp trên của 40 nhân viên này trưng ra những chứng cứ hiển nhiên, họ đã không thể nào chối cãi được hành vi vi phạm nội quy của tập đoàn để rồi phải bị sa thải. Chỉ với việc cài đặt phần mềm kiểm tra này mà Tập đoàn Rank-Xerox có thể kiểm soát hoạt động trên mạng của 82.000 nhân viên của mình trên toàn thế giới.

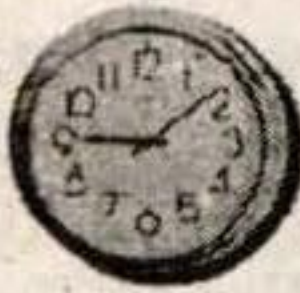
Theo thanh tra Douglas Perritt, chỉ huy đội NIPC của FBI: "Chính việc xuất hiện ngày càng

GIMIKO

5 NĂM TOPTEN

34 VÕ VĂN TẤN, Q.3, TP HCM
ĐT : 8223522 - 8221998 FAX : 8221836

MÁY NHẬT BẢO HÀNH 3 NĂM

Quảng cáo trên Đồng hồ GIMIKO Hiệu quả với thời gian

nhiều phần mềm cảnh sát đã tạo nên mạng lưới kiểm tra và phát hiện các vụ rò rỉ thông tin trên mạng. Đây cũng là biện pháp kỹ thuật hiệu quả để bảo vệ an ninh trên mạng tại Mỹ". Theo Hiệp hội các nhà quản lý Mỹ (AMA), hiện có đến 45% các công ty đã tổ chức tự kiểm soát bằng các biện pháp điện tử đối với các nhân viên của mình, tăng 20% so với 2 năm 1997-1998. Nguyên nhân? Hầu hết các công ty khi được hỏi về vấn đề theo dõi các nhân viên của mình đã trả lời dứt khoát rằng: "Chúng tôi sợ nhất là vấn đề tình báo kinh tế. Mỗi thông tin được đối phương thu thập đều gây ra những thiệt hại, lúc đầu là không âm ỉ để rồi sau đó sẽ làm nổ tung đến cả một công ty, đôi khi phải lụn bại cả một hệ thống ngành sản phẩm".

CHỐNG RÒ RỈ THÔNG TIN BẰNG MỌI GIÁ VÀ NHỮNG HỆ LỤY

Muốn tránh bị rò rỉ thông tin, hiện nay thế giới đã hình thành một thị trường ăn nên làm ra nhằm chế tạo các "phần mềm cảnh sát" của nhiều công ty điện tử. Trong

số đó phải kể đến Websense - một công ty điện tử chuyên chế tạo các phần mềm kiểm soát được cài đặt ngay công vào mạng chủ của một công ty nhờ hoạt động của các mã khóa. Chẳng hạn, muốn ngăn ngừa các nhân viên của mình liên hệ với mạng của các đối thủ cạnh tranh, chỉ cần cài những mã khóa có tên các công ty đó vào cổng mạng. Nếu một nhân viên sục vào trang web của những công ty đó thì màn hình máy tính của họ sẽ bị trắng xóa đồng thời xuất hiện một dòng chữ: "Có cần thiết phải liên hệ với website này không? Bạn có quan hệ gì với website này?". Thế là nhân viên có ý đồ không tốt nói trên phải hiểu rằng mình không được làm việc này. Hiện nay, 5.000 công ty lớn nhỏ tại Mỹ - trong đó có các "đại gia" như ATT, Merrill-Lynch, IBM - đều sử dụng phần mềm chống rò rỉ thông tin này.

Phần mềm Spector được tung ra thị trường vào tháng 11-1999. Nó gây sự chú ý đối với các công ty, đến nỗi một nhân viên quảng cáo cho phần mềm này đã nói với khách

hàng của mình rằng: "Các nhân viên sẽ vô cùng căm ghét quý vị khi cơ sở được cài đặt phần mềm Spector". Có quá lắm không? Spector là một phần mềm đặc dụng chuyên ghi nhận hoạt động của một máy tính trong một ngày làm việc (bao gồm giờ giấc truy cập trên mạng cùng nội dung các cuộc truy cập, giờ giấc gửi và nhận thư điện tử cùng nội dung của nó và cuối cùng là mọi nội dung công việc hiển thị trên màn hình máy tính cùng thời gian nghỉ hoạt động của máy tính). Spector đã thành công khi được tung ra thị trường, với 50.000 phần mềm bán hết ngay trong 2 tháng 11 và 12-1999.

Thế nhưng, nếu các phần mềm chống rò rỉ thông tin trên mạng đang làm an tâm phần nào các nhà quản lý thì ngược lại, nó lại gây nổi bực dọc đối với các tổ chức bảo vệ quyền lợi cho các nhân viên làm công ăn lương. ACLU (Liên minh bảo vệ quyền tự do dân sự) cho rằng không thể nào phân biệt được thời gian công và tư trong suốt một ngày làm việc của một nhân viên. Do đó

khi kiểm tra thư điện tử cá nhân của họ chẳng hạn, thì các nhà quản lý đã vi phạm trắng trợn đến đời tư của nhân viên mình. Còn Wayne Madsen - một cựu nhân viên NSA (Cơ quan an ninh quốc gia Mỹ) hiện nay là thành viên của EPIC (Tổ chức bảo vệ quyền lợi dân sự của công dân) có văn phòng đặt tại thủ đô Washington lại cho rằng: "Nhiều công ty muốn trầm trọng hóa các trao đổi thông tin trên mạng thành các vụ rò rỉ thông tin mang tính chất tình báo để kiểm soát gắt gao nhân viên của mình mà không hề biết rằng họ đã vi phạm thô bạo đến nhân cách của nhân viên đó".

Hoạt động kinh tế giờ đây là một bãi chiến trường thực sự, nếu ai đó làm tốt công tác tình báo thông tin thì họ sẽ nắm chắc phần thắng vào tay mình. Các nhà quản lý đã có lý khi cho rằng: phải chống rò rỉ thông tin bằng mọi giá vì sự tồn tại của công ty và cuộc sống của hàng trăm, hàng ngàn nhân viên của mình.

*(Theo Le Nouvel Économiste,
L'Expansion)*

Vui cười

● Có một người đến hỏi nhà văn Anh Bernard Shaw (giải Nobel năm 1925): "Ông là một nhà văn hài hước nổi tiếng, nhưng hình như bố ông là một thợ may?". Nhà văn trả lời: "Đúng!". Kẻ đó xác xược hỏi: "Thế sao ông không trở thành một người thợ may?". Thản nhiên, ông trả lời: "Khó nói là do trời sắp đặt hay là số phận trở trêu. Chẳng hạn như cha anh chắc là một người lịch sử?".

- Dĩ nhiên!

- Thế tại sao anh lại không được như vậy?

QV (St)

50 **NĂM**

máy phát hiện nói dối

TRẦN NGỌC

Tháng 5-2000, tại văn phòng cảnh sát hình sự thành phố Charleroi (Bỉ), cảnh sát đã sử dụng máy phát hiện nói dối (MPHND) đối với một bị can có liên can đến chuyên án Những tên sát nhân loạn trí ở Brabant. Đây là lần đầu tiên một nước châu Âu điều tra phá án bằng MPHND bởi lẽ trước nay châu Âu không bao giờ sử dụng thiết bị này vào mục đích hình sự. 50 năm sau khi ra đời, các thế hệ MPHND hiện đại hơn và đã bộc lộ nhiều khiếm khuyết. Tuy nhiên, thiết bị này vẫn được nhiều nước trọng dụng.

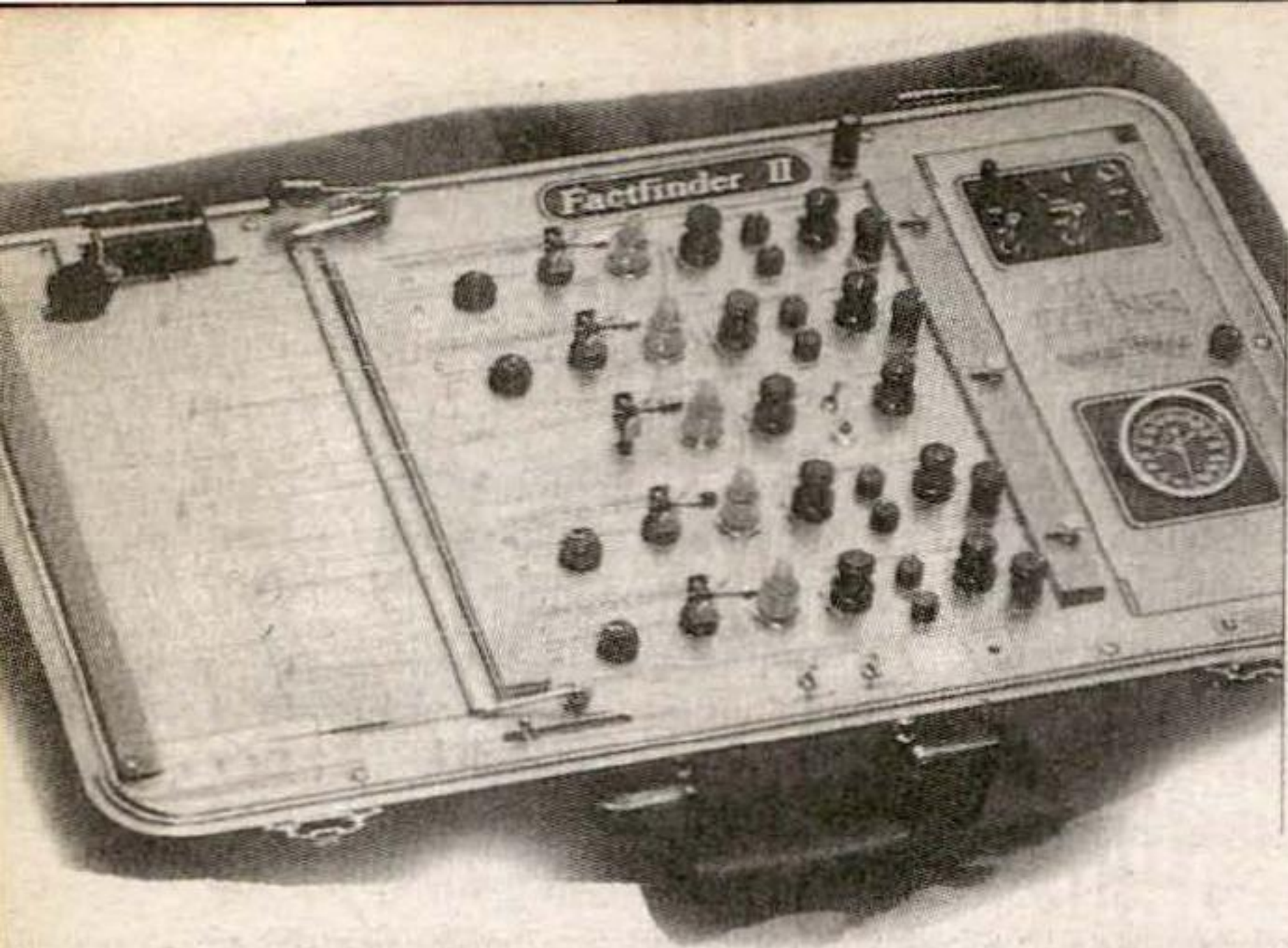
Cảnh kiểm tra bằng máy phát hiện nói dối hồi năm 1950

Trong chuyên án *Những tên sát nhân loạn trí ở Brabant*, đã có 28 nạn nhân bị sát hại và hàng chục người khác bị thương từ tháng 9-1982 đến tháng 11-1985. 15 năm sau đó, cảnh sát vẫn không điều tra được dấu vết nào mặc dù đã sử dụng nhiều kỹ thuật như xét nghiệm ADN, lấy cung bằng phương pháp thôi miên và bằng MPHND. Đến nay ở Bỉ tổng cộng có 18 nghi can được lấy cung qua MPHND với sự đồng ý của họ, trong đó có người liên can đến chuyên án kể trên. Thật ra thì nhân dịp chuyên gia điều tra Jacques Landry từ Canada mang MPHND đến Bỉ, cơ quan điều tra Bỉ đã tận dụng cơ hội này áp dụng đối với một số nghi can dính líu đến các vụ án phức tạp và cũng đã thu được kết quả rất đáng khích lệ. Đối với ba nghi can mà MPHND cho ra kết quả đã nói dối, cuối cùng hai người đã thú nhận tội lỗi: một y tá khoa tâm thần thừa nhận đã gây tai biến chết người trong bệnh viện hồi tháng 12-1999 và một nghi can thừa nhận đã nhân tâm hạ thủ con gái mình cách đây 5 năm. Cũng nhờ MPHND, nhiều bị cáo bị kết án giết người và kêu oan đã thỏa mãn nguyện vọng mong muốn tòa án xem xét lại vụ án hoặc được hưởng chế độ tự do có điều kiện. Hiện nay, khác với các kỹ thuật như xét nghiệm ADN, kết quả của MPHND không được tòa án Bỉ xem xét như bằng chứng trước tòa. Tuy nhiên, trước kết quả khả quan mà MPHND mang lại, không chóng thì

chầy có thể Bỉ sẽ phải sửa đổi luật tố tụng hình sự.

Cơ sở khoa học của máy phát hiện nói dối

MPHND là thiết bị ghi lại trên giấy hoặc trên màn hình vi tính đường biểu diễn dao động của nhiều thông số sinh học như huyết áp, độ toát mồ hôi của da, nhịp thở, lưu lượng máu... Để ghi nhận những thông số này, nhiều bộ cảm biến được cài vào cơ thể người chịu thử nghiệm MPHND, như máy đo huyết áp, dây thắt lưng bao quanh lồng ngực đo nhịp hô hấp và các điện cực kỹ thuật số ghi nhận độ toát mồ hôi... Đặc điểm đáng tin cậy nhất của MPHND là thông số ghi nhận được từ phản ứng của da vì hoạt động điện của làn da là một dấu hiệu diễn tả cảm xúc trung thực nhất. Cơ thể con người thường xuyên bị tác động bởi hai loại tác động của hệ thần kinh mà con người muốn kiểm soát cũng không được: đó là tác động thần kinh giao cảm và tác động đối giao cảm. Hai tác động này hoạt động nghịch chiều nhau, chi phối hoạt động của phần lớn cơ quan con người. Mọi xúc cảm xuất hiện, lập tức hệ thần kinh giao cảm sẽ phản ứng, kích thích hoạt động của tim, đường hô hấp và đặc biệt là các tuyến mồ hôi. Có hai loại tuyến mồ hôi: một loại làm việc suốt quá trình điều hòa thân nhiệt và một loại chủ yếu ở lòng bàn tay và lòng bàn chân chỉ làm việc một khi xúc cảm xuất hiện. Loại tuyến mồ hôi thứ hai này chính là thông số quan trọng của

Máy phát hiện nói dối ghi kết quả trên giấy

không?" nhằm đo lường diễn biến sinh học của nghi can; một số câu khác, thí dụ: "Anh có ý định nói hết sự thật đối với mọi câu hỏi hay không?" hoặc "Anh có sợ tôi đặt một câu hỏi mà chúng ta chưa đề

MPHND. Để lượng hóa hoạt động của các tuyến mồ hôi sẽ có nhiều phương pháp. Một phương pháp của Anh là đo lượng nước tiết ra từ các tuyến mồ hôi. Lượng nước càng nhiều đồng nghĩa với tuyến mồ hôi tiết ra càng mạnh. Phương pháp đo thứ hai mang tính chất quốc tế nhằm đo độ dẫn điện qua da. Đặt hai điện cực lên ngón tay rồi cho một dòng điện yếu chạy trên bề mặt da. Da càng có nhiều mồ hôi, dòng điện chạy qua da càng dễ dàng hơn.

Thông thường cuộc hỏi cung giữa nhân viên điều tra và nghi can kéo dài từ 2-4 giờ, được ghi âm cũng như ghi hình đầy đủ và chia làm hai phần. Ở phần đầu, nhân viên điều tra sẽ giải thích cho nghi can làm quen với kỹ thuật sử dụng MPHND và đặt ra lần đầu tiên toàn bộ các câu hỏi sẽ hỏi lại ở phần sau. Nói chung, mọi điều cần nói và cần làm đều phải được làm nháp trước một lần. Nhân viên điều tra sẽ hỏi hàng chục câu hỏi, một số câu thuộc dạng câu hỏi trung tính cần câu trả lời "có" hoặc "không", thí dụ: "Hôm nay ngày thứ ba phải

cập đến không?" nhằm động viên tinh thần nghi can và một số câu chủ chốt cần câu trả lời "có" hoặc "không" về những tình tiết liên quan trực tiếp đến vụ án. Sau cuộc hỏi cung bằng MPHND, kết quả sẽ được phân tích và thông báo cho nghi can biết. Nếu đường biểu diễn trên bảng kết quả dao động mạnh, có nghĩa là nghi can đã gặp cảm xúc bất thường và có khả năng nói dối. Ngược lại, nếu đường biểu diễn dao động đều, khả năng nghi can trả lời chân thật rất cao.

Ứng dụng của máy phát hiện nói dối

Trải qua 50 năm nay, nhờ tiến bộ về điện tử và tin học, MPHND đã được cải tiến rất nhiều nhưng vẫn không mang lại hiệu quả 100% dù theo hướng nghi ngờ hoặc phạm tội hoặc không phạm tội. Một nghi can làm chủ bản thân rất cao vẫn có thể đánh lừa MPHND dễ dàng. Nếu cuộc hỏi cung qua MPHND được chuẩn bị kém, kết quả thu được vẫn có thể không phản ánh sự thật chỉ vì nghi can lo sợ cuộc hỏi cung nên hồi hộp quá đáng. Vì lẽ đó, MPHND chỉ được sử dụng

trong trường hợp nghi can có yêu cầu. Chuyên gia Jacques Landry nguyên là sĩ quan cảnh sát về hưu từng phụ trách bộ phận khai thác MPHND ở Canada 10 năm nay đã nhận xét rằng MPHND không thể thay thế hoạt động điều tra và nhân viên điều tra mà chỉ là một công cụ khoa học giúp định hướng điều tra. Muốn định hướng tốt, người thao tác MPHND phải là nhân viên điều tra có kinh nghiệm. Theo kết quả được Jacques Landry đúc kết ở Canada, hỏi cung bằng MPHND cho ra kết quả nói dối trong 30% số trường hợp và 85% trong số này cuối cùng đã khai nhận tội. Tỷ lệ này tương đương với các nước khác có sử dụng MPHND. Trên thế giới, khai thác MPHND nhiều nhất là Mỹ và Canada. Ở Canada có 200 nhân viên khai thác MPHND chuyên tham gia điều tra các vụ trọng án như giết người, bắt cóc... hoặc hỗ trợ cho các công ty bảo hiểm. Tất cả đều được đào tạo tại Mỹ, nhưng một trường đào tạo nghề này đang được thành lập ở Québec. Ở Mỹ, khoảng 1.000 nhân viên khai thác MPHND trong khuôn khổ xét xử và điều tra, đồng thời họ cũng hỗ trợ cho doanh nghiệp tư nhân trong các vụ việc như tranh chấp bảo hiểm, tuyển dụng nhân viên... Do phương pháp tuyển dụng người bằng MPHND bị chỉ trích gay gắt nên năm 1988, Mỹ đã thông qua một đạo luật giải nghĩa rõ phạm vi cần hỏi han bằng MPHND khi tuyển người vào doanh nghiệp tư nhân như không

đặt câu hỏi về các quan điểm chính trị, tình dục và tôn giáo, nhằm hạn chế sự lạm dụng. Các cơ quan nhà nước của tiểu bang và liên bang không thuộc quyền hạn của đạo luật này. Theo một cuộc điều tra trong 700 văn phòng cảnh sát Mỹ, 62% có lập chương trình thường xuyên sử dụng MPHND (chủ yếu nhằm vào các đối tượng là nhân viên có tuyên thệ), 31% không bao giờ sử dụng và 7% chỉ thỉnh thoảng sử dụng. Kết quả, có 25% số người chịu thử nghiệm bằng MPHND bị loại do nghiện ma túy, gian dối trong công việc hoặc tham ô tài sản. Mỹ cũng đang tiến hành nghiên cứu về lợi ích của MPHND trong lĩnh vực lạm dụng tình dục và đề tài này cũng được thảo luận trong hội nghị thường niên Hiệp hội các nhà khai thác MPHND Mỹ ở Florida vào tháng 8-2000.

Ngoài Mỹ và Canada, Nga, các nước Đông Âu, Israel, Đức và Anh cũng sử dụng MPHND phục vụ nhiều mục đích khác nhau. Ở Nga, giữa tháng 5-2000, bộ phận an ninh của Tập đoàn báo chí Media-Most thừa nhận có nghe lén điện thoại và dùng MPHND trong khuôn khổ luật pháp (MPHND được dùng để tuyển dụng người và đối tượng bị nghi ngờ là người của đối thủ cạnh tranh). Ở Israel, MPHND được sử dụng phổ biến để trắc nghiệm lòng trung thành của viên chức nhà nước và nhà chính trị. Người Anh lại dùng đến MPHND trong khuôn khổ điều tra hình sự (đặc biệt là tội phạm tình

duc) và trong lĩnh vực tư nhân. Ở Pháp lại khác, ngoài phòng thí nghiệm khoa học thần kinh ứng xử ở Lille dùng MPHND để nghiên cứu, không có nơi nào khai thác thiết bị này kể cả cơ quan cảnh sát điều tra. Trên thế giới hiện nay ngoài MPHND còn nhiều phương tiện kỹ thuật khác đã và đang được nghiên cứu để điều tra sự thật. Cách đây hai năm, một công ty ở Israel đã bán ra thị trường một phần mềm tin học (giá 33 đôla) giúp người sử dụng máy vi tính có thể xác định độ trung thực qua giọng nói của người gọi điện thoại. Nói chung, các chuyên gia hoài nghi hiệu quả của kỹ thuật phát hiện nói dối qua phân tích giọng nói. Các công ty Mỹ dự kiến sẽ sử dụng một kỹ thuật khác nhằm phân tích đường biểu diễn cảm xúc để phục vụ cho công tác tiếp thị. Một kỹ thuật khác nữa nhằm mục đích phân tích sự thay đổi nét mặt để biết có nói dối hay không cũng không đạt hiệu quả cao vì một số đối tượng biết giữ mặt lạnh như tiền rất sành sỏi. Bản thân một số người cũng có thể trở thành MPHND tuyệt vời. Một công trình nghiên cứu mới đây đã chứng minh rằng người mắc chứng mất ngôn ngữ (không kiểm soát được tiếng nói sau khi bị tai biến mạch máu não) rất giỏi nhận ra hành vi nói dối thể hiện trên gương mặt người đối thoại. Không hiểu đây có phải là luật bù trừ của tạo hóa hay không?

(Theo *Sciences & Avenir*, 7.2000)

NHỮNG NGƯỜI NỔI TIẾNG, NGOÀI TIẾNG TĂM VÀ TIỀN BẠC DỒI DÀO CÒN CÓ NỠI KHỔ RIÊNG CỦA HỌ, MÀ MỘT TRONG NHỮNG NỠI KHỔ KINH HOÀNG NHẤT LÀ DO CHÍNH NGƯỜI ÁI MỘ HỌ GÂY RA.

Nổi tiếng quá cũng khó!

LÊ TÂY SƠN

PHẢI SỐNG TRONG SỰ ĐE DỌA THƯỜNG TRỰC

Cái chết của Rebecca Schaeffer, 21 tuổi vào năm 1989 là cú sốc cho nước Mỹ. Triển vọng nghề nghiệp đang sáng sủa thì cô bị một nhân viên thất nghiệp của một cửa hàng thức ăn nhanh quấy rối. Từ New York đến California, Rebecca thuê một căn hộ ở Tây Hollywood và sống cuộc sống êm ả tại đó. Nhưng Roberto Bardo, 21 tuổi, vẫn tiếp tục cuộc đeo bám. Hắn từng gửi hàng chục lá thư tình và góp nhặt các chương trình truyền hình của Rebecca như *Amazing Stories*, *My Sister Sam*, *One Life to Live*. Trong phòng ngủ hắn trưng bày đủ kiểu

ảnh của người hán ái mộ. Trong một lá thư gửi cho người chị ở Tennessee, Bardo khẳng định nếu không cưới được Rebecca, hán sẽ không cho ai cưới cô cả! Hán thuê hán một thám tử dò ra nơi ở mới của Rebecca. Ngày 18-7-1989, chuyện gì phải đến đã đến. Bardo rung chuông cửa gọi Rebecca. Một người láng giềng nghe tiếng thét và thấy cô gái chết trong vũng máu. Bardo chạy trốn và định tự tử trên xa lộ số 10 liên tiểu bang thì bị bắt. Ngày 20-12-1991, hán bị kết án tù chung thân không được tại ngoại.

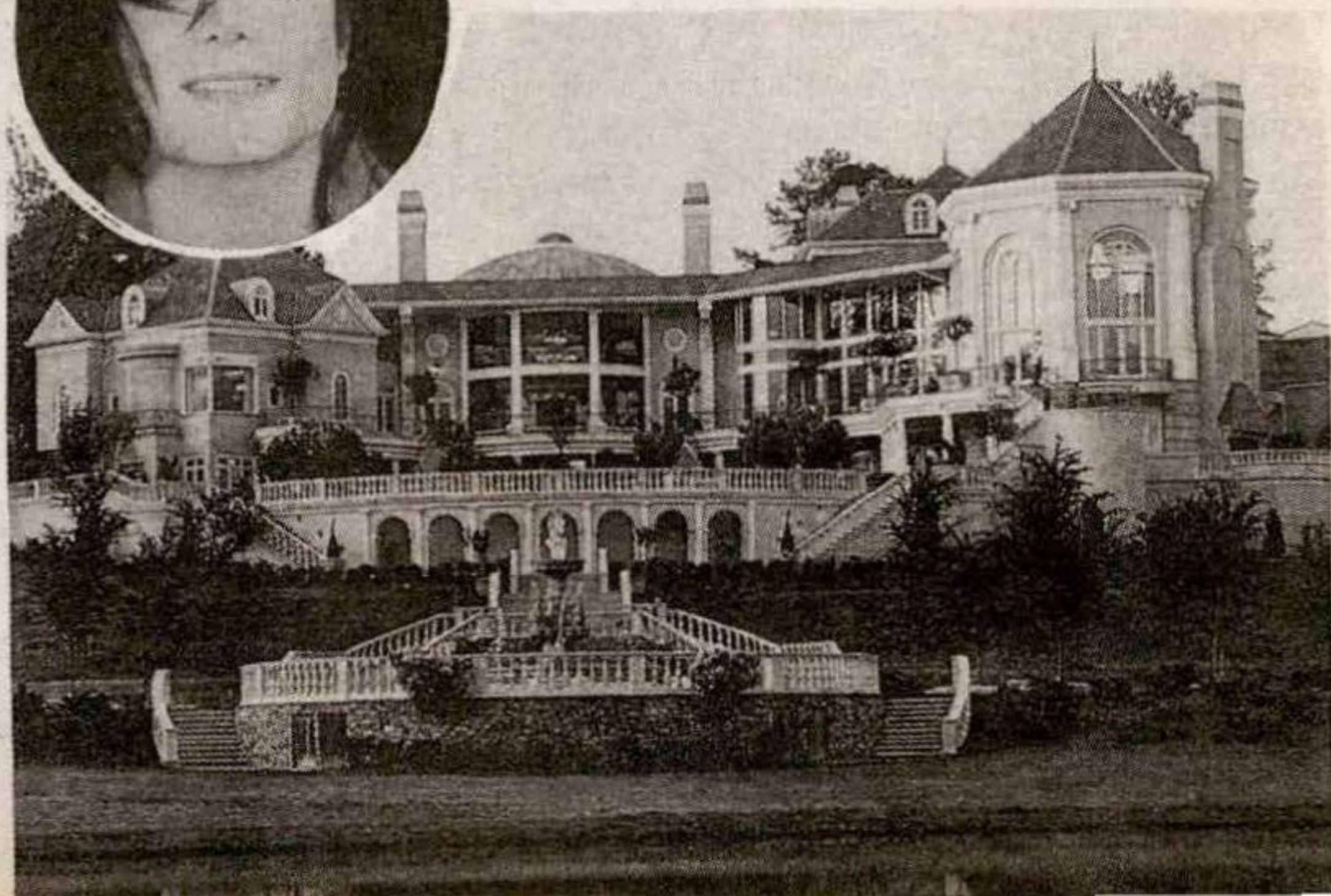
Có lẽ không có người nổi tiếng nào sống trong sự đe dọa thường trực như nữ ca sĩ kiêm diễn viên Madonna. Kẻ rình mò Robert Hoskins, 38 tuổi, đã dùng ống nhòm quan sát mỗi bước cô chuyển động. Hán leo qua cả bức tường nhà

cô ở Hollywood để nhét thư vào cửa. Hán đe dọa cắt họng Madonna nếu cô không cưới hán. Lần thứ ba hán bị một cận vệ của "cô gái vật chất" bắn. Năm 1996, Hoskins bị kết án 10 năm tù và 6 tháng theo dõi bệnh tâm thần. Năm 1994, Todd Michael Lawrence, một kẻ ái mộ quá khích khác đến công ngôi biệt thự rộng hơn 7.000m² của Madonna và tự xưng là chồng nàng. Khi không được cho vào, hán leo tường và phải bỏ ra 13.000 đôla mới được tại ngoại hậu tra.

Năm 1982, diễn viên Theresa Saldara suýt chịu chung số phận với Rebecca khi cô bị một người ái mộ quá khích tên là Arthur Jackson đâm 10 lần. Ra tù sau 7 năm, hán biến mất vào bóng tối. Diễn viên Michael J. Fox thì bị bội thực thư tín khi một nữ thư ký tàu biển

Một phụ nữ si tình đã 8 lần đột nhập vào ngôi nhà này của Michael Jackson để nấu ăn như người trong gia đình

tên là Tina Ledbetter, 26 tuổi, tấn công anh bằng... 6.000 lá thư tình. Tina buộc anh phải bỏ vợ theo cô ta nếu không sự nghiệp sẽ tiêu tủng. Không được Fox đáp ứng, Tina gửi cả phân thỏ đến nhà Fox, buộc anh phải gọi cảnh sát. Vào tù rồi, Tina vẫn ra rả lời thể báo thù.

TRỞ THÀNH MỤC TIÊU CỦA SỰ RÌNH RẬP

Cảnh sát Los Angeles có cả một đồng hồ sơ dày cộm về những kẻ có tiền án tiền sự rình rập những người nổi tiếng mà một số trong họ phải trả đến 250.000 đôla một năm cho đội bảo vệ. Tất cả các biện pháp trên đều không làm chùn bước Margaret M. Ray trong chiến dịch săn đuổi thần tượng David Letterman, người phụ trách một chương trình trò chuyện trên truyền hình nổi tiếng. Margaret liều lĩnh mang theo con trai vào ngủ trên giường của David tại nhà riêng ở New Canaan, Connecticut lúc ông đi vắng rồi hô hoán lên là vợ ngoài hôn thú của ông. Bị đưa vào trại tạm giam, Margaret hất nước tiểu vào người các quản giáo khi họ thông báo cho Margaret biết là cô ta bị 10 tháng cải tạo và 14 ngày kiểm tra tâm thần. Ra tù, Margaret lại vào tù lần nữa vì rình rập nhà du hành Mỹ Story Musgrave. Sau vài năm quá căng thẳng vì nổi ám ảnh thần tượng, Margaret tự tử ở tuổi 46 bằng cách lao vào xe lửa tốc hành. Một tuần trước ngày Margaret chết, một phụ nữ tên là Nellie Ruth Shirley, 39 tuổi, cũng bị bắt vì tội rình rập

David Letterman. Cô ta chỉ được tại ngoại khi hứa không rình ông nữa.

Ca sĩ nhạc pop Canada Anne Murray là trường hợp hơi khác. Chị bị ông cụ nông dân Robert Kieling gọi điện quấy rối tổng cộng 263 lần. Kế hoạch của lão nông này là cưới Murray và giữ chị làm của riêng suốt đời. Chịu hết xiết, Murray phải gọi cảnh sát đến đưa người đàn ông dở hơi này vào tù.

Tháng 5-1997, Lavon Muhammed gọi cửa ngôi nhà ba tầng kiểu xưa của siêu sao nhạc pop Michael Jackson ở Neverland, xô ngã người quản gia và vào thẳng nhà bếp của Jackson, tự nấu thức ăn như người trong gia đình! Viên quản gia buộc lòng phải gọi cảnh sát. Đây là lần thứ 8 người phụ nữ si tình 41 tuổi làm việc này. Bà ta bị nhốt 90 ngày. Tại tòa, Lavon khai đã có 4 đứa con với Jackson!

Ngày càng có nhiều người nổi tiếng ở Hollywood bị rình rập. Tình hình tệ đến nỗi các ngôi sao như Clint Eastwood, Michael Landon và Jerry Lewis phải mang súng. Lewis là nạn nhân của lòng tốt bị đặt sai chỗ. Năm 1989, một cô giúp việc cho ông nhờ ông kiểm tra giùm lý lịch của Gary Benson, kẻ mà cô ta đã đính hôn. Jerry đồng ý và đưa cho cô ta bản thẩm định của cảnh sát. Thay vì cảm ơn ông, cô ta đưa nó cho hôn phu và thế là Lewis chịu một loạt cú gọi điện quấy rối. Sa thải cô ta xong, rắc rối vẫn chưa hết. Cô ta lấy Benson và trong 3 năm liên tục, mỗi tuần Lewis lại

Madonna trong phim *Evita*

nhận được ít nhất là hai cú điện thoại đe dọa. Ông ráng chịu đựng dù phải bỏ ra 80.000 đôla một tháng để tự bảo vệ mình. Sau cùng, khi gã tâm thần dọa giết đứa con của ông thì Lewis buộc phải gọi cảnh sát. Năm 1995, tòa kết án Benson (55 tuổi) 6 năm tù. Tháng 10-1998, Lewis chống lại đơn xin tị nạn của Benson. Thậm chí cả lúc sống tại bệnh viện tâm thần, Benson cũng nói với bác sĩ là hắn được lệnh trên phải... giết Lewis (!).

Phát thanh viên truyền hình Larry Kane tổ cáo nhạc sĩ Karl Zielinski lên vào studio của đài KYW với ý định giết ông. Karl bị quan tòa xử hai năm tù treo và bị buộc phải giám định tâm thần. Còn Kane phải thuê cận vệ bảo vệ 24/24 giờ và mua vài con chó.

Ca sĩ Sonny Bono là mục tiêu của James Hamlin suốt nhiều năm. Tháng 5-1993, chịu hết xiết, anh đệ đơn đề nghị quan tòa buộc Hamlin phải tránh xa anh và gia đình anh tối thiểu là 45m. Lý do? Bono thường bắt gặp Hamlin che mặt dùng ống nhòm quan sát từ trên đôi ngôi nhà của anh ở Palm Springs. Bono cho biết gia đình anh bị sốc nặng trước những quấy rối của Hamlin. Tòa buộc Hamlin (40 tuổi) phải vào điều trị tại bệnh viện tâm thần Patton ở California.

Công chúa Caroline (Monaco)

Diễn viên hai lần đoạt giải Oscar kiêm nhà sản xuất và đạo diễn Jodie Foster cũng là trường hợp đặc biệt. Chị không bị John Hinckley, kẻ âm mưu ám sát Tổng thống Mỹ Ronald Reagan (1981) theo dõi nhưng hắn thú nhận rất ngưỡng mộ chị. Nhiều năm sau khi bị buộc tội, Hinckley vẫn còn treo ảnh Foster trong phòng bệnh hắn nằm.

NHỜ PHÁP LUẬT RA TAY

Thường thì cảnh sát chỉ có thể ra lệnh cách ly kẻ rình rập khỏi

người bị rình hoặc canh chừng nơi ở của nạn nhân. Tìm ra yếu tố buộc tội vững chắc không phải là điều dễ dàng vì ngôi sao nào cũng có rất nhiều người ái mộ. Định nghĩa thế nào là ái mộ, thế nào là ám ảnh cũng chưa được nhất quán.

Hàng chục nạn nhân đã đến nhờ Gavin de Becker, chuyên viên về vấn đề này giúp đỡ, trong đó có cả Elizabeth Taylor, John Travolta, Robert Redford, Robert Ryan và Cher. De Becker hiện giữ nhiều hồ sơ phân loại những dạng ái mộ ám ảnh và có lúc tự cải trang để ngăn chặn một cuộc rình rập. Dĩ nhiên, các biện pháp để phòng chỉ cho kết quả rất hạn chế, nhất là đối với những kẻ rập tâm "chiếm đoạt" thần tượng làm của riêng. Đạo diễn nổi tiếng Steven Spielberg kể một câu chuyện khó tin về một kẻ ái mộ tên là Jonathan Norman định... cưỡng hiếp ông! Năm 1997, hắn bị bắt sau hai lần đột nhập vào nhà Spielberg ở Pacific Palisades. Tại tòa, Spielberg đề nghị tòa phải có biện pháp mạnh với kẻ đồng tính bệnh hoạn này, nếu không mạng sống của ông và gia đình sẽ gặp nguy hiểm. Tòa đã kết án Norman 25 năm tù (16-6-1998). Sau vụ này, tóc Spielberg gần như bạc trắng.

Siêu người mẫu Elle Macpherson từng bị Michael Mischler rình rập nhiều tháng và dọa sẽ đưa ảnh khỏa thân của nàng lên mạng Internet nếu nàng không chịu thí cho hắn 60.000 đôla. Hắn bị bắt lúc đến nhà Elle lấy tiền.

Chị em nhà Lennon có lẽ đến chết cũng còn căm thù kẻ rình rập Chester W. H. Young. Bị từ chối mối tình với Peggy Lennon, hắn đã giết Bill Lennon - cha họ - tại một bãi đậu xe. Peggy, Kathy, Janet và Dianne không bao giờ quên được đôi mắt thất thần của hắn, đôi mắt bám theo họ vào nhà thờ, nhà hàng, nơi tập hát. Ba tháng sau khi gây án, Young tự sát trong một chiếc xe ở Heartbreak, California.

Công chúa Caroline của công quốc Monaco từng bị một kẻ yêu đơn phương dọa tự sát trước mặt cô và các con nếu cô tái giá với doanh nhân Vincent Lindon. May mắn đây chỉ là lời đe dọa suông. Vụ vận động viên quần vợt Monica Seles bị một kẻ ái mộ đối thủ Steffi Graff đâm vào vai trong trận đấu Seles - Graff, trở thành đề tài bàn tán của báo chí. Nhưng Gunther Parche - kẻ ái mộ này - chỉ bị tù treo hai năm vì không có ý định giết người.

Năm 1996, Tổng thống Mỹ Bill Clinton đã ký đạo luật tăng cường các biện pháp bảo vệ của liên bang chống lại bọn rình rập. Đạo luật do thượng nghị sĩ Kay Bailey Hutchinson bang Texas - một nạn nhân của trò rình rập - vận động soạn thảo. Luật mới xếp các hành vi rình rập từ bang này sang bang khác vào loại tội ác liên bang. Bị buộc tội, kẻ vi phạm có thể bị tù từ 5 đến 25 năm hoặc tù chung thân nếu nạn nhân chết.

(Theo Crime magazine và APB News, 7.2000)

CỬA **T**

**Thế giới
chưa biết**

Sét hòn theo hình ảnh trên tranh cổ

VÀ O NGUỒN

Giả thuyết mới nhất Về SÉT HÒN

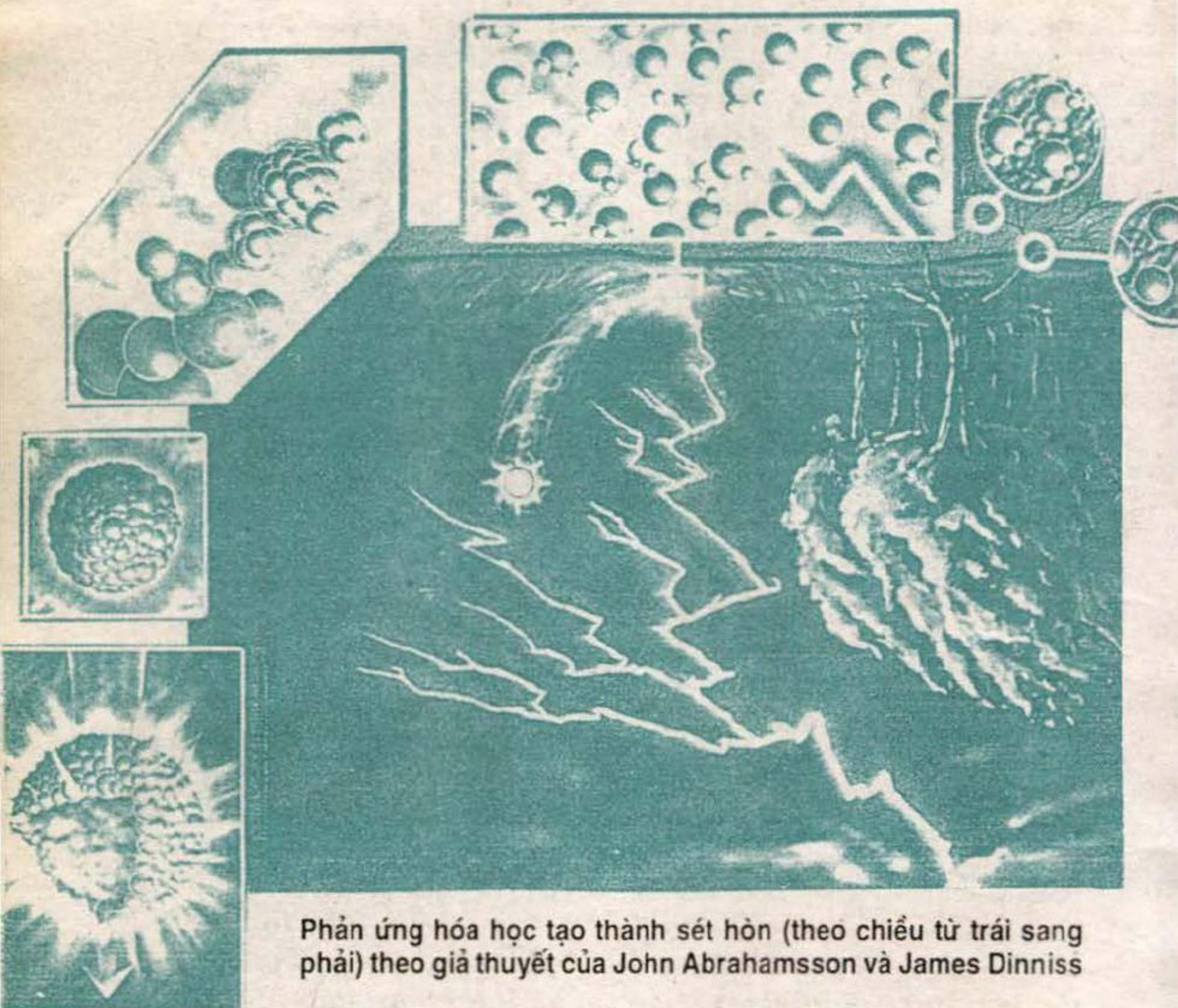
HOÀNG DUY

“Sau một tia chớp rất sáng kèm theo tiếng nổ to như sấm, một quả cầu lửa màu xanh nhạt sáng ngời có đường kính 20cm di chuyển dọc theo cabin cách sàn máy bay khoảng 75cm với vận tốc khoảng 1,5m/giây. Quả cầu không chạm vào ai trong số hành khách đang hết hoảng rồi mất dạng phía đuôi máy bay. Quả cầu giống một vật thể dày nhưng trong mờ và không phát nóng”. Tạp chí khoa học Nature số tháng 3-1963 đã thuật lại chuyện kể của GS. Roger Jenningson - nhà nghiên cứu điện tử ở ĐH Kent (Anh) - mà ông đã tai nghe mắt thấy trong khi chuyến bay New York - Washington của Hãng Eastern Airlines gặp bão. Đầu năm 2000, hai nhà khoa học New Zealand đã đưa ra một giả thuyết khá thuyết phục giải thích về quả cầu lửa bí ẩn này.

Những lời chứng mâu thuẫn

Có cả ngàn nhân chứng giống như GS. Roger Jenningson kể lại đã nhìn thấy xuất hiện trong cơn bão một vật thể hình cầu sáng rực

bay trong không khí khoảng 10 giây. Hiện tượng này được đặt tên là sét hòn hoặc sét hình cầu mà các nhà khoa học không biết thực chất đó là gì? Đã có hàng trăm giả thuyết

Phản ứng hóa học tạo thành sét hòn (theo chiều từ trái sang phải) theo giả thuyết của John Abrahamsson và James Dinniss

được công bố nhưng không thuyết phục được giới khoa học vì nếu có một giả thuyết nào đó đúng đắn, ắt hẳn phải thử nghiệm chế tạo được một quả sét hòn bay trong phòng thí nghiệm theo công thức đã tìm thấy. Tuy nhiên cho đến nay, chưa có phòng thí nghiệm nào trên thế giới làm được việc này. Trong thời gian chờ đợi nghiên cứu thành công, các nhà khoa học chỉ còn cách phân tích lời kể của nhân chứng. Khổ nỗi mỗi người lại kể một phách. Sét hòn lúc nhỏ như quả bóng bàn, lúc lại lớn như quả

bóng chơi ngoài bãi biển. Có người nhìn thấy sét hòn bay cách mặt đất từ 1-2m, có nghĩa là sét hòn là vật thể nhẹ hơn không khí. Người khác lại nói sét hòn đột ngột bốc lên cao rồi hạ xuống tức thì. Sét hòn thường thay đổi hướng bay, có lúc di chuyển đến gần các vật truyền dẫn điện như cáp điện, đường dây điện thoại, lại có lúc cố tránh các vật này. Nói về màu sắc của sét hòn thì không ai tả được chi tiết trùng khớp. Sét hòn có khi màu đỏ hoặc màu cam cũng có lúc màu trắng, màu vàng, màu xanh biển

hoặc màu xanh lục. Ít người kể sét hòn tỏa ánh sáng gây lóa mắt và không ai dám chắc về nhiệt độ vì một số nhân chứng không cảm thấy sét hòn tỏa sức nóng nhưng một số khác lại bị bỏng. Có lúc sét hòn phát ra tiếng nổ lớn rồi mất dạng và cũng có khi nó biến mất lặng lẽ. Theo lời kể, đã có người dùng tấm ván gỗ đập vào sét hòn. Không có ai bị thương mà người ta chỉ ngửi thấy mùi lưu huỳnh tỏa ra trong không khí.

Sét hòn có thật hay không?

Các nhà khoa học thường thay đổi ý kiến về câu hỏi này. Cách đây 200 năm, hiện tượng sét hòn bị liệt vào chuyện mê tín dị đoan. Năm 1838, François Arago là người đầu tiên công bố tuyển tập 20 trường hợp cụ thể đã nhìn thấy sét hòn. Nửa thế kỷ sau, huân tước Kevin lại kết luận sét hòn chỉ là ảo giác xuất hiện trên võng mạc sau khi mắt nhìn thấy tia sáng có cường độ cao. Trong thập niên 1930, nhà khí tượng học Humphreys người Mỹ cũng cho rằng sét hòn không có thật. Nhà vật lý Piotr Kapitsa của Liên Xô không tin như vậy nên cố công nghiên cứu nghiêm túc. Năm 1955, ông đưa ra một giả thuyết nhấn mạnh đến một đặc tính lạ lùng của sét hòn: đó là tính bền vững của vật chất. Thông thường, một hòn khí nóng sẽ nguội rất nhanh và sẽ tan ra lúc tiếp xúc với không khí mát. Một quả cầu lửa lớn có đường kính 150m xuất hiện sau vụ nổ hạt nhân sẽ tan biến trong vòng 10 giây. Như vậy, một

quả cầu sét có đường kính 20cm tất sẽ tan biến trong 1/100 giây. Do đó, Piotr Kapitsa kết luận: sét hòn xuất hiện trong thời gian nhiều giây, vậy phải được một nguồn năng lượng từ bên ngoài tiếp tế. Piotr Kapitsa lập luận rằng trong cơn bão, giữa mặt đất và đám mây tích điện hình thành một không gian tập trung năng lượng sóng điện từ và đó chính là nguồn năng lượng tiếp tế cho sét hòn cũng như giúp sét hòn có khả năng bay xuyên tường.

Giả thuyết của Piotr Kapitsa đã động viên các nhà khoa học khác tiếp tục nghiên cứu. Trong phòng thí nghiệm, khi nung nóng hỗn hợp nhiều chất khí như hydro, méthane, propane, benzène..., sét hòn có thể thành hình. Tuy nhiên, trong thực tế, tại những nơi nhân chứng nhìn thấy sét hòn, hỗn hợp khí như vậy không thể tồn tại. Đa số các cuộc thí nghiệm đã tập trung nghiên cứu hiện tượng phóng thích điện không khí - kim loại và đã tạo được sét hòn nhưng sét hòn lại không thể bay tự do trong không khí. Một điều lạ là không có trạm khí tượng nào quan sát thấy sét hòn. Karl Berger là người săn lùng sét nổi tiếng, đã dành cả đời chụp ảnh hàng trăm ngàn tia chớp sét xuất hiện ở gần phòng thí nghiệm của ông tại San Salvatore (Thụy Sĩ) cũng không bao giờ nhìn thấy sét hòn. Trong số các bức ảnh chỉ có khoảng 5-6 bức ảnh về sét có dạng như hình cầu. Theo nhà vật lý Peter Hendel ở ĐH Missouri

(Mỹ), các trạm quan sát thường được xây dựng tại nơi hay xảy ra sét thông thường, trên đồi hoặc đỉnh núi trong khi sét hòn lại chỉ xuất hiện ở những nơi bằng phẳng.

Giả thuyết mới nhất

John Abrahamsson và James Dinniss là hai nhà vật lý của một trường đại học nhỏ ở New Zealand. Dù vậy, họ cũng đã bỏ công nghiên cứu hiện tượng sét hòn và đầu năm 2000 đã đưa ra một giả thuyết mới. Theo hai nhà khoa học này, vào mùa dông bão, khi trời có sét, không khí trở thành plasma (chất khí nóng đến vài triệu độ). Các nhân chứng đều kể rằng sét hòn thường xuất hiện tại môi trường có cây cối. Nói đến cây tức là nói đến các hợp chất chứa carbone. Như vậy, sét hòn xuất hiện tại nơi có carbone. Rễ cây bám vào lòng đất mà đất rừng lại chứa vừa silice vừa carbone. Một nhà hóa học hoặc một kỹ sư điện tử sẽ biết ngay rằng cho carbone phản ứng với silice (theo một tỉ lệ nhất định) sẽ cho ra silicium tinh khiết dùng để chế tạo vi mạch của thẻ tín dụng hoặc mạch tích hợp các máy móc điện tử. Phản ứng chỉ xảy ra trong điều

kiện nhiệt độ tối thiểu 1.700°C. Trên cơ sở suy luận này, John Abrahamsson và James Dinniss lập luận theo logic như sau: mỗi khi sét đánh trong thời gian vài phần ngàn giây, không khí - plasma nóng lên với nhiệt độ rất cao; silice và carbone sẽ hình thành phản ứng hóa học tạo thành silicium với hình dạng những hạt hình cầu cực nhỏ có kích thước cỡ một phần triệu centimét. Những hạt bi bé xíu này sẽ kết lại thành một chuỗi hạt silicium để to dần thành vòng tròn rồi thành hình cầu lớn. Bên ngoài hình cầu là chuỗi silicium còn bên trong là nơi chứa khí cực nóng. Khí nóng tất nhiên phải là khí nhẹ. Giống như khí được nung nóng bên trong kính khí cầu sẽ làm kính khí cầu bay lên, quả cầu silicium chính là sét hòn sẽ bay trôi nổi trong không khí và di chuyển đây đó để rồi silicium hao hụt dần đến khi hết. John Abrahamsson và James Dinniss đã tính toán silicium có thể tạo thành hình quả cầu lớn tối thiểu bằng quả bóng bàn và tối đa bằng quả bóng chơi ngoài bãi biển. Thời gian cần thiết để những hạt bi silicium tạo dáng định hình sẽ mất từ vài giây đến một phút. Giả thuyết nói trên rất hợp lý, chỉ có điều hai nhà vật lý thiên văn này vẫn chưa tạo được quả cầu thực tế nào bằng silicium trong phòng thí nghiệm. Có nghĩa là hiện tượng sét hòn vẫn còn trong vòng bí ẩn!

(Theo Science & Vie Junior, 5.2000, Courrier International, 25.6.2000)

BẠN CÓ BIẾT?

110 ti joule (j) là số năng lượng cần để làm ra một chiếc xe hơi. Số năng lượng này đủ để sưởi ấm một căn hộ trung bình trong 18 tháng.

Q.V (St)

NHÌN LẠI LỊCH SỬ

**NHÂN KỶ NIỆM 990 NĂM
THĂNG LONG-HÀ NỘI (1010-2000)**

Lý Công Uẩn,

NGƯỜI KHAI SÁNG CƠ NGHIỆP NHÀ LÝ **LÊ NGUYỄN**

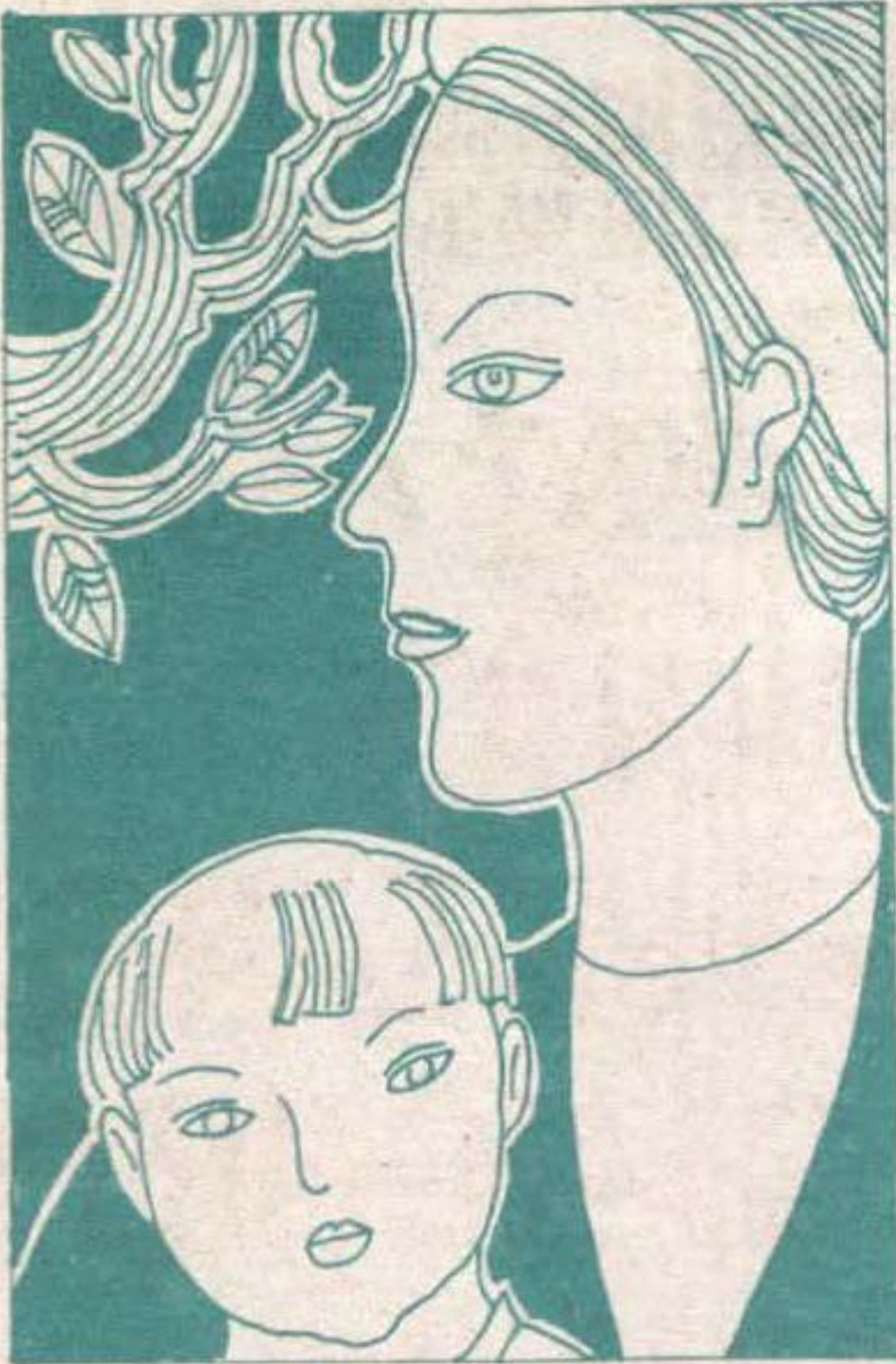
Năm nay, cả nước long trọng làm lễ kỷ niệm 990 năm ngày khai sinh vùng đất đế đô cũ Thăng Long, nay là thủ đô Hà Nội của nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam. Nhân dịp này, xin giới thiệu đôi điều về nhân vật Lý Công Uẩn (Lý Thái Tổ), người đã có công xây dựng thành Thăng Long, chân hưng Phật giáo và mở đường cho những cải cách thời nhà Lý (1010-1225); đồng thời cũng cần trả lại cho lịch sử những gì chân thực nhất về con người đầy huyền thoại này...

Đôi điều về thân thế Lý Công Uẩn

Theo Đại Việt sử ký tiền biên (ĐVSKTB - bản dịch của Nhà Xuất bản Khoa học xã hội - Hà Nội - 1997), Lý Công Uẩn sinh năm Giáp Tuất (974), cha không rõ là ai, mẹ là người họ Phạm, có thai rồi sinh ra ông ở chùa Tiêu Sơn (nay thuộc tỉnh Hà Bắc). Năm ông lên 3 tuổi, được bà mẹ bế đến chùa Cổ Pháp và được nhà sư Lý Khánh Văn nhận làm con nuôi, lấy theo họ Lý. Bốn năm sau, sư Khánh Văn gửi ông sang chùa Lục Tổ, nhờ sư Vạn Hạnh dạy dỗ chữ nghĩa, kinh sách. Lúc trông thấy ông, nhà sư đã khen

rằng: “Cậu bé này không phải là người thường, sau này lớn lên chắc sẽ giải quyết được nhiều việc khó, làm bậc vua sáng suốt trong thiên hạ”. (ĐVSKTB - sách đã dẫn - trang 192). Lớn lên, ông theo sư Vạn Hạnh đến kinh đô Hoa Lư, được vua Lê Trung Tông (Lê Long Việt) thu nhận làm cấm quân. Ngày vua Trung Tông bị em ruột là Lê Long Đĩnh giết để cướp ngôi, trong lúc mọi người sợ hãi bỏ chạy thì ông ở lại, ôm xác Lê Trung Tông khóc lóc thảm thiết. Long Đĩnh không lấy đó làm giận, lại khen ông là người trung nghĩa và bổ nhiệm làm Tứ Sương quân phó chỉ huy sứ, sau thăng đến Tả thân vệ điện tiền chỉ huy sứ.

Tháng 10 năm Kỷ Dậu (1009), vua Lê Long Đĩnh (niên hiệu Cảnh Thụy) băng, quan chi hậu Đào Cam

Mộc biết là khí số nhà Lê đã hết, đồng quan điểm với sư Vạn Hạnh, cho rằng Lý Công Uẩn là người xứng đáng lên ngôi vua, bèn tâu lên với bà thái hậu (mẹ Long Đình); *“Thái hậu vời Công Uẩn vào khuyên lên ngôi, quân thân cùng phò Công Uẩn lên điện ngọc, lên ngôi hoàng đế, trăm quan quây quần lạy dưới sân hô “vạn tuế” vang dậy trong ngoài”* (ĐVSKTB - sđd - trang 186).

Về thân thế của Lý Công Uẩn, sử cũng chép không khớp nhau. *Đại Việt sử ký toàn thư* (ĐVSKTT) của Ngô Sĩ Liên (và các sử thần khác) thì cho rằng bà Phạm thị giao hợp với người thần rồi sinh ra ông; còn ĐVSKTB của Ngô Thì Sĩ (thế kỷ 18) thì thực tế và hợp lý hơn khi cho rằng “cha vua không rõ là ai”. Không có gì đáng lấy làm lạ về những truyền thuyết “giao hợp với người thần”, “sét đánh cây gạo hiện

ra bài thơ dự báo Công Uẩn làm vua”... Công Uẩn tự mình chấm dứt cả một triều đại (nhà Lê) để lên ngôi vua, mở đầu một triều đại mới (nhà Lý), sợ lòng người không phục, nên chấp nhận những truyền thuyết nhằm thần thánh hóa dòng họ mình. Trong lịch sử nước ta không hiếm những truyền thuyết phi thực như thế (truyền thuyết *Trăm trứng trăm con*, truyền thuyết *Thánh Gióng*...). Song, nếu chỉ dựa vào truyền thuyết rồi suy diễn một cách ép uổng rằng Lý Công Uẩn là con ruột của nhà sư Vạn Hạnh như tác giả Phan Duy Kha đã viết trong bài “Cây gạo làng Dương Lôi, sư Vạn Hạnh và vua Lý Công Uẩn” đăng trên tạp chí Thế Giới Mới số 378 (trang 32) thì quả là một việc làm tùy tiện, thiếu chứng cứ về mặt khảo cứu sử học. Chỉ cần một chút bình tâm, chúng ta có thể thấy rằng sự suy diễn trên đã đi ngược lại thực tế lịch sử. Sách ĐVSKTB ghi rõ khi mới lên ngôi (1009-1010), Lý Công Uẩn đã *“truy tôn cha là Hiến Khánh vương, mẹ Phạm thị là Minh Đức thái hậu”* (trang 188). Chắc chắn người được truy tôn không phải là “người thần”, càng không phải là sư Vạn Hạnh, vì đến năm 1025 (có tài liệu ghi là 1018), nhà sư mới viên tịch. Nhà chép sử cũng thắc mắc không rõ người được truy tôn là cha đẻ hay cha nuôi (sư Lý Khánh Văn). Theo thiên ý của chúng tôi, ít có cơ sở đó là cha nuôi, vì việc truy phong tước vương cho một bậc chân tu như Lý Khánh Văn là điều không hợp lẽ thường. Năm 1025, khi sư Vạn

Hạnh - bậc quốc sư, vừa là thầy dạy cũ của Lý Công Uẩn - qua đời, nhà vua cũng chỉ “*thân hành đến chùa Lục Tổ viếng và an ủi, lập đàn siêu độ, cấp dân hộ làm người coi chùa, mỗi năm hai người...*” (ĐVSKTB - sđd - trang 205), mà không có một quyết định truy tôn nào, nữa là...

Về nguồn gốc xuất thân của Lý Công Uẩn, nếu cần suy diễn, thì theo thiên ý của chúng tôi, chỉ có thể suy diễn một cách phù hợp với khoa học rằng cha của ông chẳng phải là “*người thân*”, mà chỉ là một người trần mắt thịt nào đó. Có thể là cuộc hôn phối giữa người này và bà Phạm thị có những uẩn khúc, hoặc ông ta mất sớm, bà phải gửi con vào chùa. Cũng có thể do người này xuất thân trong chốn bần hàn, nên người đương thời và các sử gia về sau cố tình không nhắc đến (nhưng lại không thể bỏ sót việc được truy tôn là Hiến Khánh vương) để không làm ảnh hưởng đến nhân thân của người khai sáng cơ nghiệp một dòng họ. Một điều nữa cũng cần được lưu ý, là Lý Công Uẩn còn có anh và chú nữa. Trong thời gian ở ngôi, ông đã “*phong anh vua làm Vũ Uy vương, phong chú làm Vũ Đại vương...*” (ĐVSKTB - sđd, trang 189).

Lý Công Uẩn xây thành Thăng Long

Khi mới lên ngôi, Lý Công Uẩn lấy niên hiệu là Thuận Thiên, nhận thấy thành trì ở kinh đô Hoa Lư “*âm thấp, chật hẹp*” nên tự tay viết chiếu dời đô: “*Ngày xưa, nhà Thương đến Bàn Canh dời đô 5 lần, nhà Chu đến Thành vương 3 lần*

dời đô, phải đâu các vua đời Tam Đại ấy theo ý riêng mình mà tự tiện dời đô! Chỉ vì muốn đóng đô ở nơi trung tâm để mưu toan nghiệp lớn, tính kế muôn đời cho con cháu mai sau...” (ĐVSKTB - sđd - trang 193).

Tháng 7 năm Canh Tuất (1010), vua sắm sửa xe rộng, dời đô từ Hoa Lư ra Đại La thành. Thành này đã được Trương Bá Nghi xây đắp từ thời Bắc thuộc (nhà Đường), về sau Triệu Xương và Lý Nguyên Gia sửa sang lại. Năm 866, Kiêu Vệ tướng quân Cao Biền đắp thành ngoài, cũng gọi là La Thành (có sách ghi Cao Biền là người đầu tiên đắp La Thành).

Tương truyền rằng, khi thuyền rồng của nhà vua đến nơi, mọi người nhìn thấy có con rồng hiện ra trước mũi thuyền nên Lý Công Uẩn quyết định đổi tên Đại La thành ra Thăng Long thành. Trong thành, hai bên tả hữu, dựng điện Tập Hiền, Giảng Võ; mở cửa Phi Long thông với cung Nghêh Xuân; cửa Đan Phượng thông với cửa Uy Vũ (sách ĐVSKTT chép là Uy Viễn); chính hướng Nam là điện Cao Minh. Sau điện Càn Nguyên, dựng hai điện Long An và Long Thụy làm nơi nghỉ ngơi; các điện Nhật Quang, Nguyệt Minh ở hai bên tả hữu, phía sau dựng hai cung Thúy Hoa và Long Thụy làm chỗ ở cho hậu phi, cung tần... Thời Lý Công Uẩn, thành Thăng Long nằm trong phủ Ứng Thiên, ngoài một số ít cư dân tại chỗ, nhiều người từ các nơi quy tụ về đây sinh sống, chẳng mấy chốc biến kinh đô mới thành một chốn sầm uất.

Về việc Lý Công Uẩn dời đô ra địa điểm thành Đại La cũ, sử thần Ngô Thì Sĩ đã không tiếc lời ca ngợi: “Đất Long Đỗ là nơi Cao Biền đóng ở đây, núi Tản Viên chống vững một cõi, sông Phú Lương như hào trời sinh ra, ngàn dặm bằng phẳng, trăm họ giàu có; phía Tây thông với Sơn Tây, Tuyên Hưng; phía Bắc thấu đến Ninh Sóc, Kinh Bắc. Miền Đông Nam thì vận chuyển bằng thuyền, miền Cần Xương thì liên lạc bằng trạm, là nơi trung tâm của nước bốn phương châu về, núi là vạt áo che, sông là dải đai thắt, sau lưng là sông, trước mặt là biển, địa thế hùng mạnh mà hiếm, rộng mà dài, có thể làm cho nơi vua ở hùng tráng, ngôi báu vững bền. Hình thế nước Việt thật không nơi nào hơn được nơi này... Lý Thái Tổ lên ngôi, chưa vội làm việc khác, mà trước tiên mưu tính việc định đô đặt đình, xét về sự quyết đoán sáng suốt, mưu kế anh hùng, thực những vua tầm thường không thể theo kịp...” (ĐVSKTB - sđd - trang 194).

Lý Công Uẩn và công cuộc chấn hưng Phật giáo

GS. Vũ Văn Mẫu, tác giả *Cổ luật Việt Nam và tư pháp sử* (Quyển 1 - tập 1 - tác giả xuất bản - Sài Gòn - 1973), cho rằng “Đạo Phật truyền bá sang nước ta đã từ lâu, có lẽ trước cả Trung Quốc”. Theo ông, trong cuộc đàm luận nhân bữa tiệc chay do thái hậu nhà Lý tổ chức năm 1096, nhà sư Tri Không có cho biết là đạo Phật truyền bá sang nước ta không phải từ Trung Hoa mà là từ Ấn Độ. Nhà sư này đã viện dẫn lời

pháp sư Đàm Thiện nói với vua Tề Cao Đế (479-483) rằng: “*Giao Châu* (nước Việt xưa - LN) vốn tiện đường thủy với Thiên Trúc, cho nên khi đạo Phật chưa tới Giang Đông (tức nước Tề - LN) thì ở Luy Lâu (kinh đô Giao Chi thời đó, nay thuộc tỉnh Bắc Ninh - LN) đã có xây hơn 20 ngôi chùa, chọn 50 vị tăng và tụng 15 bộ kinh rồi. Vì đó mà người ta nói rằng *Giao Châu* đã theo đạo Phật trước Tề...” (Vũ Văn Mẫu - sđd - trang 154).

Dù xuất phát từ Trung Hoa hay Ấn Độ, đạo Phật cũng có những cội rễ sâu xa trong xã hội Việt Nam xưa. Giai tầng tu sĩ vẫn tiếp tục tồn tại dù trải qua hàng ngàn năm Bắc thuộc. Năm 970, sau khi nền tự chủ của nước Đại Cồ Việt đã khá bền vững, vua Đinh Tiên Hoàng ban cho nhà sư Ngô Chân Lưu hiệu Khuông Việt đại sư, cử giữ chức Tăng Thống (đứng đầu giới sư sãi trong nước), nhà sư Trương Ma Ni làm Tăng Lục đạo sĩ (xếp sau Tăng Thống).

Lý Công Uẩn được vào ở trong chùa Cổ Pháp từ năm lên ba, năm lên bảy đã được sư Vạn Hạnh dạy cho đạo pháp, nên khi lên ngôi cửu ngũ, một trong những việc đầu tiên mà ông nghĩ đến là chấn hưng Phật giáo đã bị lơ là sau nhiều năm Bắc thuộc. Ngay lúc xây dựng thành Thăng Long, ông đã cho dựng chùa Hưng Thiên trong thành, dựng chùa Thắng Nghiêm ngoài hành, đổi châu Cổ Pháp thành phủ Thiên Đức và xây dựng tại đây 8 ngôi chùa. Ông cho làm lễ chứng nhận cho người ở kinh đô theo đạo Phật và

điều này đã khuyến khích dân chúng cất tấc đi tu rất nhiều. Ngoài việc xây chùa, ông còn cho đúc chuông lớn ở các chùa Đại Giao (năm 1010), chùa Hưng Thiên (năm 1014), chùa Kinh Nghiêm (năm 1014); lại dựng Kinh tàng (kho chứa kinh Phật), Giới trường (ở chùa Vạn Tuế, nơi để tăng đồ thụ giới).

Năm Thuận Thiên thứ 9 (1018), nhà vua lại sai sứ sang nước Tống xin lãnh kinh Tam Tạng (gồm Kinh Tạng, Luật Tạng và Luận Tạng). Có thể nói, từ thế kỷ 11, Lý Công Uẩn là người đã đưa Phật giáo vào một bước ngoặt quan trọng, mở đầu một thời kỳ phát triển rực rỡ. Thừa hưởng tinh thần trọng đạo đó của ông, các vua nhà Lý về sau tiếp tục chấn hưng Phật giáo, "... suốt đời nhà Lý, lấy việc thờ Phật làm phép thường của người trị nước, một lần khởi công xây dựng đến 350 ngôi chùa... (Thái Tông từng ra lệnh thuê thợ tạc hơn nghìn pho tượng Phật, vẽ hơn nghìn bức tranh Phật, làm hơn vạn cây cờ phướn...)... Thần Tông mở hội khánh thành 87.000 bảo tháp vây quanh ở gác Thiên Phù..." (ĐVSKTB - sđd - trang 196).

Lý Công Uẩn, người mở đường cho những cải cách thời Lý

Ngay khi mới lên ngôi, vua Thuận Thiên Lý Công Uẩn đã nghĩ đến việc khoan sức dân bằng loạt chiếu tha tô, đại xá các loại thuế khóa ba năm cho dân chúng cả nước, được sử thần Ngô Thì Sĩ cho là "chính sách nhân hậu, truyền cho con cháu, cậy nhờ giúp đỡ, đời đời giữ được mạnh khỏe yên vui, đâu

phải là sự ngẫu nhiên" (ĐVSKTB - sđd, trang 197). Chẳng những thế, đến năm 1016, lại tha thuế tô ba năm, năm 1017 tha tô ruộng, năm 1018 tha nửa tô... trong lúc vẫn tiến hành việc xây dựng cơ sở vật chất, đánh dẹp giặc giã nhiều nơi. Điều này cho thấy nhà nước thời Lý Công Uẩn đã tỏ ra khá hữu hiệu trong việc điều hành nền kinh tế. Về hình pháp, bằng chính sách đề cao tính nhân đạo trong việc thi hành luật lệ, khi vừa lên ngôi, ông đã ra lệnh tha những người bị tù tội, xây dựng trong cung điện hai lầu chuông để "dân chúng ai có việc kiện tụng oan uổng thì đánh chuông lên" (ĐVSKTT - NXB Khoa học xã hội - Hà Nội - 1983 - trang 259). Hành động này mở đường cho một bước ngoặt mới trong việc soạn pháp luật mà người con ông là Lý Phật Mã (vua Lý Thái Tông) đã thực hiện qua việc cho soạn thảo và ban hành bộ *Hình thư* vào năm 1042, một bộ luật có nhiều tiến bộ so với hình pháp thời Đinh, Lê.

Về tổ chức hành chính, ngay năm Thuận Thiên thứ nhất (1010), vua Lý Công Uẩn đã chia lãnh thổ thành 24 lộ, dưới lộ có phủ, dưới phủ có huyện và dưới cùng là hương, giáp. Ông cũng đặt định lại chế độ quan chức, lấy tước vương, tước công đứng đầu các thân (thân tộc nhà vua), huân (người có công lớn). Năm 1012, sau khi sách phong thái tử Lý Phật Mã làm Khai Thiên vương, liền dựng cung Long Đức ở ngoài thành cho ở để thái tử được gần dân, (Xem tiếp tr.64)

TUẦN LỄ TỪ 21 ĐẾN 27-8-2000

★ 26-8-1743 là ngày sinh của Antoine Laurent de Lavoisier, nhà khoa học Pháp thế kỷ 18, một trong những người sáng tạo ra môn hóa học hiện đại. Ông sinh tại Paris, lớn lên theo học ngành luật tại trường ĐH Tổng hợp Paris và lấy bằng tiến sĩ luật năm 21 tuổi. Một năm sau, công trình nghiên cứu khoa học đầu tiên của ông được công bố. Đó là đề tài liên quan đến độ tan của thạch cao, sự mất nước của chất này khi bị nung nóng và khả năng tái hòa hợp của thạch cao với nước. Trong thời gian nghiên cứu khoa học, Lavoisier được bầu vào Hàn lâm viện khoa học Pháp và đạt được những thành tựu quan

trọng như bảng danh pháp hóa học, những hiểu biết về thành phần của không khí và nước, sự khám phá ra vai trò của oxy trong sự đốt cháy và hô hấp của loài vật. Trong lĩnh vực vật lý, Lavoisier là người đầu tiên thực hiện kỹ thuật đo nhiệt lượng và tham gia vào ủy ban có trách nhiệm thiết lập hệ mét thuộc hàn lâm viện. Ngoài công tác khoa học, ông còn là một nhà hoạt động xã hội tích cực, xuất thân từ giới quý tộc nên trở thành đối tượng cần loại trừ của những người chủ trương cuộc cách mạng tư sản Pháp. Cuối cùng, ông bị bắt giữ và bị chém đầu vào năm 1794, lúc 51 tuổi.

- *Thỉnh thoảng đọc sử, tôi có thấy nói đến những nước Thủy xá, Hỏa xá, đó là những nước nào?* (Trần Văn Sinh - Thanh Hóa)

- Từ thời vua Minh Mạng (1820-1840) trở về trước, triều đình Việt Nam chưa có điều kiện mở rộng guồng máy cai trị trên vùng Tây Nguyên ngày nay. Tại đó, các bộ tộc thiểu số (người đương thời gọi là *người Mọi*) sống biệt lập, quan hệ giữa họ với người miền xuôi thường chỉ thông qua những phiên chợ ở vùng giáp giới (Bình Định, Phú Yên...). Hỏa xá và Thủy xá là tên hai pháp sư thuộc bộ tộc Djarai (Gia Rai) được người trong bộ tộc xem như hai ông vua (vua Lửa và vua Nước), có quyền hạn cai trị người thuộc bộ tộc. Thời đó, người Djarai cư ngụ chủ yếu trong vùng Kontum - Pleiku ngày nay. Hai vị vua Hỏa xá và Thủy xá được các bộ tộc khác trong vùng nể phục và được liệt vào hàng Phiên vương, có quan hệ tốt với các lân bang là Chân Lạp (Campuchia) và Ai Lao (Lào). Theo sử liệu của ta, vào thời vua Minh Mạng, năm 1821, vua nước Hỏa xá là Ma Át đã cử sứ thần đến xin thần phục và từ đó vẫn thường xuyên qua lại với triều đình nhà Nguyễn với tư cách một nước phiên thuộc. Năm 1834, khi sứ thần Hỏa xá tới triều cống, vua Minh Mạng đã đặc tứ cho Quốc trưởng nước này họ Vĩnh, tên Bảo, đặt tên mới cho cả sứ thần để họ "ngày một tiêm nhiễm phong hóa của người Kinh" (*Minh Mạng chính yếu*). Về mặt ngôn ngữ, người Thủy xá, Hỏa xá (Djarai) có thể nói chuyện với người Chăm và hiểu nhau dễ dàng. Các nhà nghiên cứu cho rằng trong quá khứ, có thể bộ tộc này từng bị người Chiêm Thành khuất phục trong một thời gian dài, bằng chứng là sau này vẫn còn rải rác một số tháp Chăm trong vùng người Gia Rai cư ngụ.

LÊ CÁN

KỶ NIỆM 55 NĂM THẢM KỊCH HIROSHIMA - NAGASAKI (8.1945 - 8.2000)

Người ngăn cản vụ ném bom

Léo Szilard (năm 1936)

HIROSHIMA

MINH LUÂN

Léo Szilard là một nhà vật lý Hungary đã góp phần thuyết phục cố Tổng thống Mỹ Roosevelt thực hiện dự án chế tạo quả bom A và giữ một vai trò quan trọng trong dự án. Tuy nhiên vào năm 1945, ông cũng là một gương mặt tiêu biểu trong số các nhà khoa học chống lại việc sử dụng bom nguyên tử. Sau đây là bài phỏng vấn Léo Szilard của báo Hiroshima Archives (H.A).

H.A: Vào năm 1945, thái độ của ông thế nào đối với vấn đề ném bom A xuống đất Nhật?

Léo Szilard (L.S): Tôi đã phản đối với tất cả khả năng, nhưng hiệu quả đã không như mong đợi.

H.A: Các nhà khoa học khác có hành động như ông không?

L.S: Rất nhiều nhà khoa học đã có thái độ như tôi. Đó là các nhà khoa học ở Oak Ridge và Phòng thí nghiệm luyện kim của ĐH Chicago (Mỹ). Tôi không biết những người tại Los Alamos có cảm nghĩ thế nào.

H.A: Nỗi lo sợ của ông nảy ra lần đầu tiên vào lúc nào?

L.S: Tôi bắt đầu lo sợ việc sử dụng bom A vào mùa xuân 1945. Nhưng niềm lo lắng về hành động của chúng tôi đã nảy sinh tại Chicago khi lần đầu tiên chúng tôi biết rằng nước Mỹ đang sử dụng

bom napalm trên quy mô rộng ở các thành phố của Nhật. Tất nhiên đó không phải là trách nhiệm của chúng tôi. Chúng tôi không thể làm gì được, nhưng các đồng nghiệp của tôi trong dự án đã rất hoang mang.

H.A: Ông có biết gì về suy nghĩ của Bộ trưởng Chiến tranh Stimson về việc sử dụng quả bom không?

L.S: Tôi biết rằng Stimson rất chú tâm đến quả bom. Ông ấy là một trong những người biết suy nghĩ nhất trong văn phòng của Truman. Tuy nhiên, sau thảm kịch Hiroshima, ông ấy đã viết trên tờ *Harper's Magazine* rằng việc thử bom A là không thể được, bởi vì chúng tôi chỉ có 2 quả bom. Giờ đây lập luận này không còn hợp lý. Quả thật là lúc ấy chúng tôi chỉ có 2 quả bom, nhưng không cần lâu lắm

hắn sẽ có thêm nhiều quả nữa.

H.A: Ông có cho rằng Truman và những người kế cận đã nghiên cứu kỹ mọi khả năng thay thế cho việc sử dụng bom A không?

L.S: Tôi không nghĩ thế. Họ chỉ nghĩ đến cách gì chúng tôi có thể chấm dứt chiến tranh bằng quân sự. Tôi không nghĩ rằng Nhật sẽ đầu hàng vô điều kiện nếu không dùng đến vũ lực. Nhưng cũng không cần phải đòi hỏi Nhật đầu hàng vô điều kiện. Nếu chúng tôi tạo cho Nhật một thỏa ước như hiện nay, chúng tôi có thể có được một nền hòa bình bằng hiệp ước.

H.A: Ông có nghĩ rằng quan điểm của ông đã được hưởng ứng?

L.S: Vào

tháng 3-1945, tôi đã thảo một bức thư để gửi cho Tổng thống Roosevelt, trong đó nói rằng nếu sử dụng bom A trên nước Nhật sẽ có thể dẫn đến một cuộc chạy đua vũ khí nguyên tử với Liên Xô và lại nổi lên câu hỏi liệu tránh cuộc chạy đua vũ trang đó có quan trọng hơn mục tiêu gần là loại Nhật khỏi cuộc chiến không. Tôi không tin rằng bức thư đó sẽ đến tay Roosevelt nếu gửi theo hệ cấp. Do đó, tôi yêu cầu được gặp tổng thống phụ nhân và sẽ nhờ bà chuyển thư cho tổng thống.

Khi bà Roosevelt đã ấn định ngày hẹn, tôi đến gặp Arthur Compton, người lo về dự án Chicago. Tôi nghĩ rằng ông ta sẽ

phản bác bức thư của tôi, nhưng tôi thật nhẹ nhõm khi ông ta bảo rằng hy vọng tổng thống sẽ lưu tâm đến bức thư. Khi tôi trở về văn phòng được vài phút, bác sĩ Norman Hilberry đến cho biết: "Chúng tôi vừa được tin Tổng thống Roosevelt đã qua đời".

Sau đó, tôi thảo một thỉnh nguyện thư cho tân Tổng thống Truman, không nhắc gì đến tính thiết thực, mà chỉ bàn về khía cạnh đạo đức của việc sử dụng bom A trên nước Nhật. Thỉnh nguyện thư đó được 60 thành viên của dự án Chicago ký tên. Thư được gửi theo hệ cấp chính thức và tôi sẽ không ngạc nhiên

nếu giờ đây được biết rằng thư đã không đến tay tổng thống.

H.A: Ông có nghĩ rằng lúc ấy Liên Xô cũng nghiên cứu về bom A không?

L.S: Tôi không biết. James Byrnes nói rằng tướng Groves (người đứng đầu chương trình Manhattan phát triển bom A) đã cho biết Liên Xô không có uranium. Nếu thế, Liên Xô sẽ không tham gia vào cuộc chạy đua vũ trang nguyên tử được. Quặng uranium giàu duy nhất dưới sự kiểm soát của Liên Xô là ở Tiệp Khắc. Thật khó tin là đất nước Liên Xô rộng lớn lại không có quặng uranium nghèo. Nhưng thắc mắc của chúng tôi là liệu Mỹ sẽ giữ độc quyền về bom A lâu dài không, hay chẳng bao lâu Liên Xô cũng phát triển được kỹ thuật đó.

H.A: Các quốc gia khác có thái độ gì về việc sử dụng bom A?

L.S: Trả lời câu hỏi này chỉ là suy đoán. Nhìn chung, các chính phủ đều nhắm đến khía cạnh thiết thực hơn là đạo đức. Tôi cho đó là nguyên tắc hành động phổ quát của mọi chính phủ. Trước chiến tranh, tôi đã có ảo tưởng rằng về một điểm nào đó, chính phủ Mỹ khác hẳn. Nhưng ảo tưởng này đã mất sau thảm kịch Hiroshima.

Vào năm 1939, Tổng thống Roosevelt đã cảnh báo các nước tham chiến không nên ném bom xuống những thành phố dân cư. Nhưng trong cuộc chiến, không một lời giải thích, Mỹ đã ném bom napalm xuống các thành phố của Nhật. Điều này đã khiến tôi và những đồng nghiệp rất ngỡ ngàng.

Tôi cho rằng thật tệ hại khi lập ra một tiền lệ về việc sử dụng năng lượng nguyên tử cho mục đích hủy diệt. Như thế, chúng ta đã gây ảnh hưởng đáng kể đến lịch sử thời hậu chiến.

Một góc Hiroshima sau vụ ném bom nguyên tử

H.A: Thế giới hiện nay sẽ có gì khác nếu Mỹ không ném bom A xuống Hiroshima và Nagasaki?

L.S: Tôi cho rằng nếu Mỹ không ném bom A xuống nước Nhật, thay vì vậy chúng ta nên thử bom A sau chiến tranh và nếu thực sự chúng ta muốn giải thoát thế giới khỏi hiểm họa bom nguyên tử, có lẽ chúng ta đã có thể làm được. Tôi chẳng biết điều đó có dẫn đến một thế giới tốt đẹp hơn không, nhưng chắc chắn sẽ khác hẳn với thế giới ngày nay.

H.A: Ông có nghĩ rằng "thời đại tên lửa" sẽ tiến nhanh nếu không có bom nguyên tử?

L.S: Không, tên lửa tầm xa sẽ hoàn toàn vô dụng nếu không có đầu đạn hạt nhân, vì sẽ quá hao phí nếu chỉ mang đầu đạn thuốc nổ TNT bình thường.

H.A: Quả bom Hiroshima có ảnh hưởng đến sự phát triển bom H không?

L.S: Tôi có thể nói rằng nó đã làm chậm trễ thêm 5 năm. Nếu không có Hiroshima, nhiều nhà khoa học vẫn còn tiếp tục làm việc với chương trình năng lượng nguyên tử.

H.A: Nếu chính phủ Mỹ ngày nay có cùng những sự chọn lựa và cùng trình độ tình báo, liệu sẽ có một quyết định khác hơn là sử dụng bom A không?

L.S: Tôi nghĩ điều này tùy thuộc vào bản thân tổng thống. Truman không hiểu rõ sự việc. Khi ở trên tàu trở về từ Potsdam, Truman đã thông báo về vụ ném bom: "Chúng ta đã chi tiêu 2 tỉ đôla trong một canh bạc khoa học lớn nhất lịch sử và chúng ta đã thắng". Tôi không thể quan niệm được sự đồng nhất bom A với một canh bạc trị giá 2 tỉ đôla và đã thắng. Do vậy tôi cho rằng Truman đã không hiểu vấn đề.

(Theo Hiroshima Archives)

THẨM MỸ HỒNG KÔNG

Chuyên nghiệp chăm sóc sắc đẹp (không cần giải phẫu)

CƠ SỞ I: 54 CỬA BẮC, HÀ NỘI - ĐT: 7160837

CƠ SỞ II: 20 ĐƯỜNG THÀNH, HÀ NỘI - ĐT: 8246852 - 091204599

Bằng kinh nghiệm đã học tại Thái Lan-Hồng Kông, thẩm mỹ Hồng Kông chuyên:

Tắm trắng toàn thân cao cấp kết quả tức thì, trắng mịn da ngay sau lần đầu tiên.

Tắm ố (gầy) giảm cân và giảm vòng bụng, eo, lưng, vai, mông, đùi... hiệu quả cao. Sau 15 ngày giảm từ 6-14cm (có máy đo chính xác lượng mỡ cần giảm).

Xăm thẩm mỹ - chuyên thiết kế lông mày phù hợp với từng khuôn mặt. Xăm mắt, môi, lông mày màu như ý, không bị xanh, bị xấu, đảm bảo đẹp. Tẩy xóa, chữa vết xăm môi, mắt, lông mày xấu, xanh bảo đảm đẹp 100%.

Chuyên thay da, làm trắng mịn da, tẩy

thâm, chữa khỏi nám, tàn nhang và trứng cá. Siêu âm tan nhân xóa tan các vết nhăn trên da.

Nâng nở ngực và săn chắc ngực không cần giải phẫu. Uốn lông mi cong tự nhiên. Tẩy lông mặt, lông tay, lông chân không đau như ý, chữa khỏi hôi nách.

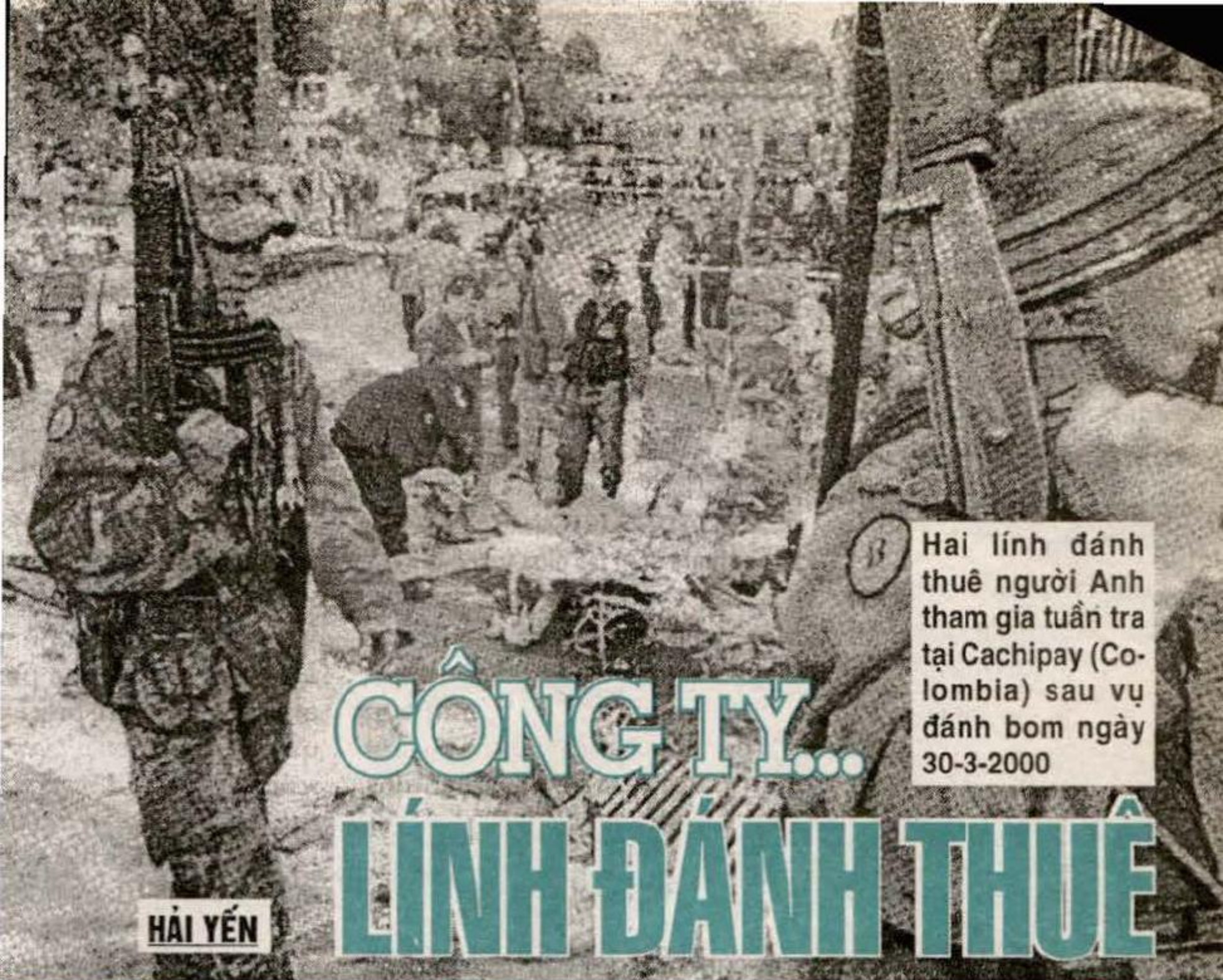
ĐỐI VỚI NAM:

Làm mịn da và chữa khỏi trứng cá. Giảm béo nhanh. Tẩy xóa các vết xăm trên da, đẹp và không để lại sẹo.

Thẩm mỹ Hồng Kông sẽ chinh phục các thượng đế bằng giá cả và chất lượng.

Tuyển 10 nhân viên giỏi nghề thẩm mỹ (lương cao).

PHƯƠNG HỒNG KÔNG

Hai lính đánh thuê người Anh tham gia tuần tra tại Cachipay (Colombia) sau vụ đánh bom ngày 30-3-2000

CÔNG TY... LÍNH ĐÁNH THUÊ

HẢI YẾN

Lính đánh thuê ngày nay không còn là chuyện ăn lương lẽ, trăn thủ lưu đồn ngắn hạn mà bị lôi kéo hoặc tình nguyện tham gia vào những mục đích kinh tế tại nhiều khu vực trên thế giới. Những nguồn lợi về kim cương, than đá, dầu hỏa, bauxite, đồng, dầu dừa có thể là những nguyên nhân để lính đánh thuê có mặt. Được trang bị hỏa lực cực mạnh và lính lương không đến nổi nào, lính đánh thuê đang là nỗi lo của Liên hiệp quốc...

Tự rao bán

Để tìm lính đánh thuê (LĐT), ngày nay người ta không cần “nhọc công chiêu mộ” như xưa. Bây giờ, chỉ cần vào mạng Internet, tìm địa chỉ của tạp chí *Soldier of Fortune* (Mỹ) là người ta có thể tìm thấy đủ thứ liên quan đến LĐT: hộ chiếu, vũ khí (từ con dao găm răng cưa đến súng có ống kính hồng ngoại), danh sách các sĩ quan chỉ huy và

“thành tích” chinh chiến của họ, những kẻ tự bán mình với những lời quảng cáo đầy ấn tượng rùng rợn. Đó có thể là: binh nhì truyền tin M. Regan, quốc tịch Mỹ, từng tham chiến ở Colombia; J. Saxon, đại úy công binh, đã “thử lửa” ở Campuchia, El Salvador... Cuối năm 1998, *Soldier of Fortune* “chỉ” có 300.000 độc giả dài hạn và 30.000 người đặt mua qua mạng. Đến bây

giờ thì số lượng đã tăng gấp 6, đặc biệt trong bối cảnh nội chiến, xung đột tôn giáo, sắc tộc hay tranh chấp biên giới vẫn đang bùng nổ. Một trong những thông tin “đỉnh” của tạp chí này là tấm bản đồ ghi rõ 20-30 điểm nóng trên thế giới, từ Ấn Độ, Pakistan, vùng Sừng ở châu Phi, Colombia, Bosnia hay Philippines. Robert Brown - người sáng lập tạp chí - một chiến binh từng có mặt tại chiến trường Việt Nam - vẫn chủ trương “kêu gọi” LĐT bằng những lời quảng cáo hấp dẫn nhất.

Sau chiến tranh lạnh, các quân đội chính quy của nhiều nước lớn trên thế giới giảm quân số rõ rệt, nên LĐT lại càng có lý do để phát triển. Thành phần LĐT đủ cả, từ những kẻ thất nghiệp đến những cựu binh trót xem binh nghiệp là cuộc đời, từ những kẻ cần tiền đến những người nghiện đánh đấm thật sự. Theo một cuộc điều tra không chính thức của tuần báo *Newsweek* (Mỹ) số ra tháng 7-1999, có ít nhất 30% LĐT trên thế giới thực sự xem chiến tranh là cơ hội không thể bỏ qua. Đầu thập niên 1980, khi nội chiến ở Nam Tư bùng nổ thì LĐT mang đủ quốc tịch, từ Ba Lan, Croatia, Liên Xô, Roumanie cho đến Afghanistan. Có cả người Anh và người Pháp tham chiến. Lương bổng khác nhau xa. Người Croatia lĩnh 35 đôla/tháng nhưng người Serbia thì 60 đôla/tháng. Do đó, tình trạng tận thu chiến lợi phẩm trên xác chết là phổ biến. Ở đâu mà lương tháng của LĐT càng thấp thì ở đó, các xác chết càng bị lột trần nhiều nhất.

Mũ, giày, thắt lưng, bi-đông, súng ống... bị lột sạch, đem ra bán lại cho các chợ đen tình lẻ.

Đánh thuê xuyên lục địa

Nhiệm vụ của LĐT rất đa dạng. Có người chỉ là bia thịt, nhưng cũng có cả những đội quân đặc chủng, chỉ giữ một nhiệm vụ cụ thể. Chẳng hạn, Executive Outcomes - tổ chức quân sự được thành lập năm 1989 ở Nam Phi, chuyên chống lại Đại hội dân tộc Phi. Đội quân này từng đánh nhau ở Algérie, Nam Soudan, đặc biệt là nhiệm vụ “bảo an” cho những vỉa dầu ở Angola. Lương bổng của một người lính thuộc đội quân này khoảng 1.500 đôla/tháng; sĩ quan huấn luyện là 5.000 đôla/tháng. Chưa hết, một phi công trực thăng có thể lĩnh 8.000 đôla/tháng, gấp 4 lần mức lương tốt nhất ở châu Phi. Trước đây, Executive Outcomes chỉ tuyển mộ binh lính ở châu Phi, gồm những trai tráng thất học, nhồi nhét vào óc họ lòng căm thù vô cơ và hội chứng chiến tranh. Từ tháng 3-1999, tổ chức này đảm nhiệm cả việc tìm người ở Đông Âu, đặc biệt là ở Nga, một quốc gia đang khó khăn về kinh tế. Những sĩ quan kỳ cựu và lão luyện của Nga - không có thu nhập đủ sống - là cái đích béo bở cho nhiều tổ chức LĐT, đặc biệt là các sĩ quan đặc nhiệm (chống khủng bố, phá hủy cầu đường, biệt kích, đào tạo gián điệp). Mức lương 15.000 - 20.000 đôla/tháng là cái bả khó cưỡng nổi! Nhiều tổ chức có liên hệ chặt chẽ với Bộ Quốc phòng Mỹ qua “công ty” MPRI (Military Professional Resources Inc.). 6 cựu sĩ

**Lính đánh thuê của MPRI tại làng
Tal Nhas (Liban) ngày 14-5-2000**

quan Mỹ từng nhận một hợp đồng trị giá 800 triệu đôla để vũ trang cho các thành phần Hồi giáo cực đoan ở Croatia. Giới quân sự năm châu cũng không xa lạ gì với công ty cực mạnh Gold Soldier Corporation từng chinh chiến ở Zaire. Có 3.000 binh lính và 30 phi công tinh nhuệ. Tổng giá trị hợp đồng cung cấp LĐT của công ty này là 60 triệu đôla.

Năm 1995, các quặng bauxite (chiếm 57% lợi nhuận) ở Sierra Leone lại là cái cớ để LĐT Nam Phi nhập cuộc. Executive Outcomes được viện trợ 20 triệu đôla (có một phần của Quỹ Tiền tệ quốc tế - IMF). Các binh sĩ còn được hứa hẹn là “lương phần trăm từ kim cương”. Hỏa lực của các đội LĐT là những trực thăng cường kích có súng 30mm hoặc tiểu liên 4 x 4, hệ thống liên lạc hiện đại bậc nhất. Sức mạnh chủ yếu của LĐT đến từ trên không chứ không ở dưới đất như nhiều người lầm tưởng. Đó là trực thăng vận tải MI-24 của Nga, cả máy bay Mig 23 và phi công... Nga. Executive Outcomes có 4 máy bay Boeing 727 mua lại từ hãng hàng không American Airlines. Vấn đề không chỉ ở đó, mà là mối liên hệ thường xuyên với nhiều chính phủ. Executive Outcomes luôn giữ liên lạc với 40 chính phủ, có khả năng động viên trong vòng 24 giờ gần 1.000 binh lính và sĩ quan. Các công ty môi giới hay tuyển mộ luôn chịu sự chỉ huy trực tiếp của nhiều nhân vật quan trọng trên thế giới, chẳng hạn, ở Zaire ngày trước, một số công

ty (có cả công ty khai thác mỏ quặng Barrick Gold Corporation) chịu sự chỉ huy của George Bush (cựu tổng thống Mỹ), Brian Mulroney (cựu giám đốc CIA).

Nếu binh lính tại bản xứ và “bản lực địa” không đủ sức dẹp loạn thì đội quân LĐT sẽ đến từ lục địa khác. Đó là Công ty Stabico (trên đảo Man, giữa Anh và Ireland) chuyên cung cấp LĐT người Anh. Năm 1997, tình hình ở Papua New Guinea cực kỳ lộn xộn, đặc biệt ở đảo Bougainville, nơi có mỏ đồng bậc nhất thế giới và nguồn lợi khổng lồ từ dầu dừa và cơm dừa. Thủ tướng Julius Clean đã nhờ đến Công ty Sandline International (Anh). Công ty này đã cung cấp ngay 70 binh lính tinh nhuệ của hoàng gia Anh dưới sự chỉ huy của trung tá Tim Spicer thuộc đội cận vệ hoàng gia Anh, tất cả đều mang hộ chiếu giả! Họ có mặt ở nơi cần có với hợp đồng

Lính đánh thuê tham gia kiểm soát trục quốc lộ Bogota - Medellin (Colombia) ngày 17-7-2000

trị giá 46 triệu đôla.

Liên hiệp quốc từ năm 1998 đã cảnh báo về “sự vi phạm nhân quyền đáng sợ” của LĐT. Tệ hơn, ở nhiều nơi, LĐT bị mua đứt để bảo vệ cái ác, chẳng hạn bảo vệ bọn buôn lậu vũ khí và ma túy ở Colombia. Liên hiệp quốc từng ban hành nhiều điều luật ngăn cấm những hoạt động này, nhưng vô ích. Nhìn chung, LĐT bị lôi kéo vào mục tiêu kinh tế ở những điểm nóng hơn là mục tiêu chính trị, như lời tuyên bố của Tim

Spicer thì “Liên hiệp quốc lo giải quyết xung đột chính trị, còn chúng tôi lo kinh tế”! Hai chữ *kinh tế* ở đây nhiều khi thật xót xa. Chẳng hạn ở Angola, chi phí cho chương trình gìn giữ hòa bình của Liên hiệp quốc là rất tốn kém (trên dưới 1 triệu đôla/ngày), còn hợp đồng dài hạn của Angola với Executive Outcomes chỉ là 60 triệu đôla. Đó là lý do khiến Angola chọn lính đánh thuê!

(Theo *Défense* 7.2000, *CDV* 8.2000, *Historia* số 623)

3 CÔNG TY LÍNH ĐÁNH THUÊ LỚN NHẤT THẾ GIỚI

- **Executive Outcomes:** Chủ yếu tìm hợp đồng từ châu Phi. Từ năm 1990 đã có những hợp đồng trị giá 30 - 70 triệu đôla để bảo vệ các nhà máy lọc dầu ở Angola của các hãng dầu Gulf Cherm và Sanangol. Có máy bay phản lực Boeing, có trang chủ trên mạng Internet, tuyển mộ binh lính khắp nơi, trả lương hậu cho sĩ quan đào tạo. Có 40 văn phòng đại diện trên khắp thế giới. Đang chú trọng mở rộng kinh doanh sang cả vùng Vịnh, Đông Á và Đông Âu.

- **Sandline International (Anh)**, có tên cũ là Plaza 107, chỉ chuyên chú về công tác khai thác và bảo vệ hầm mỏ, chỉ làm việc với những khách hàng được chính phủ bản xứ công nhận, tránh làm ăn với những khách hàng “đen tối”.

- **Military Professional Resources Inc (MPRI)**, có trụ sở tại Virginia (Mỹ). Nhân lực chủ yếu là những sĩ quan Mỹ về hưu, có quan hệ ít nhiều với chính phủ Mỹ, đặc biệt là CIA. Từng can thiệp vào Nam Tư, ký nhiều hợp đồng khổng lồ cho việc đào tạo quân đội và sĩ quan Croatia và Bosnia.

Chiến tranh thuốc lá EU-MỸ

NGỌC LONG

Thủ đoạn lậu thuế thuốc lá

Theo đánh giá của Liên minh châu Âu (EU), TL sợi vàng của Mỹ đã được vận chuyển theo lộ trình rất tinh vi và xâm nhập bất hợp pháp vào các nước EU mà không hoàn thành thủ tục đóng thuế hải quan, đã làm thiệt hại cho ngân sách EU nhiều tỉ euro trong những năm gần đây và là thủ đoạn trốn thuế có giá trị nghiêm trọng nhất từ trước đến nay. Một báo cáo nội bộ của Ủy ban châu Âu căn cứ vào báo cáo của hải quan Ý đã nhận định rằng chỉ trong năm 1998, gần 50 tỉ bao TL mang nhãn hiệu Mỹ đã được nhập lậu vào EU trong khi năm trước đó mới chỉ là 27 tỉ bao. Cứ tính mỗi bao TL nhập khẩu phải chịu 0,10 euro thuế hải quan thì chỉ trong năm 1998, ngân sách Hải quan Ý thu giữ thuốc lá nhập lậu

Ngày 20-7-2000, Ủy ban châu Âu thông báo đã chuẩn bị khởi kiện các hãng sản xuất thuốc lá (TL) Mỹ ra tòa án dân sự Mỹ về tội danh buôn lậu TL với quy mô lớn. Đây là lần đầu tiên trong lịch sử cộng đồng châu Âu, Ủy ban châu Âu tỏ thái độ kiên quyết trước nạn buôn lậu TL. Cuộc chiến TL giữa các nước châu Âu và Mỹ đã mở màn. Tuy nhiên, khói TL đờ ra vàng nên từ lâu nay, các hãng TL Mỹ đã biết sử dụng đủ mưu mẹo củng cố pháo đài phòng thủ rất vững chắc.

EU và các nước thành viên đã bị thiệt hại 5 tỉ euro. Các nước thành viên EU chịu thiệt hại nặng nề nhất vì 3/4 khoản tiền thuế này trở thành nguồn thu ngân sách của họ (số còn lại được nhập vào ngân sách EU). Cơ quan trực tiếp điều tra nạn lậu thuế nói trên là *Cơ quan chống gian lận thuế* được Ủy ban châu Âu thành lập hồi tháng 4-1999, giữ nhiệm vụ điều tra theo dõi nạn lậu thuế hải quan, nạn lạm thu tiền trợ cấp và các thủ đoạn trốn thuế, đấu tranh chống tham nhũng và mọi hoạt động gây thiệt hại cho ngân sách EU. *Cơ quan chống gian lận thuế* gồm 150 nhân viên, hoạt động độc lập dưới sự chỉ đạo của ủy viên phụ trách ngân sách của Ủy ban châu Âu, tổ chức điều phối hoạt động chống gian lận thuế trong 15 nước EU và cải biến mối quan hệ hợp tác về cảnh sát và tư pháp của các nước này. *Cơ quan chống gian lận thuế* được chia thành nhiều nhóm chuyên điều tra từng nhóm hàng riêng. Chính bộ phận điều tra về mặt hàng TL của cơ quan này đã thu thập đầy đủ bằng chứng giúp Ủy ban châu Âu khởi kiện đòi bồi thường ở Mỹ. Trong các hoạt động tội phạm quốc tế, buôn lậu TL vừa dễ có lãi vừa ít nguy hiểm hơn buôn lậu ma túy. Theo giấy tờ xuất khẩu chính thức, chủ hàng chở TL từ Mỹ đến Rotterdam (Hà Lan) và gửi hàng vào kho ngoại quan rồi từ đó tiếp tục đưa hàng sang nước thứ ba. Trong quá trình vận chuyển hàng, chủ hàng tìm cách tuồn một số TL sang vùng Balkan. Đến nơi, từng tốp nhỏ dùng thuyền chở TL lậu sang phía Nam bờ biển Ý. Từ Ý, TL lậu sẽ được đưa đi phân phối khắp EU. Một con đường khác tải hàng TL lậu sẽ đi qua Phần Lan sang Nga rồi từ đây tỏa ra khắp EU. Trong

khu vực Balkan, trước đây Albania là trục trung chuyển trung tâm nhưng hiện nay vai trò này đã chuyển sang cho Montenegro. Từ hồi còn nội chiến ở Liên bang Nam Tư, buôn lậu đã phát triển mạnh trong nước cộng hòa nhỏ bé này. Hiện nay, đối với buôn lậu TL, bọn mafia Montenegro không làm ăn một mình mà hợp tác thành đường dây với các băng mafia Ý (băng Sacra Corona Unita và băng Camorra). Theo kết quả điều tra của cơ quan chức năng ở Napoli (Ý) về hoạt động của tên bố già Gro Mazarella ở Montenegro (mới bị bắt), hồi năm 1993, cứ mỗi tháng tên này lại buôn lậu 50.000 thùng TL (mỗi thùng 50 bao, thường là TL hiệu Merit và Marlboro) từ Montenegro sang Ý. Cơ quan điều tra Ý ước tính với cách thức đánh thuế rồi cho hàng lưu thông, 50% trong tổng sản phẩm nội địa của Montenegro chính là tiền thuế thu được từ hàng lậu, trong đó đặc biệt là thuế TL lậu. Theo nhận định của giáo sư sức khỏe cộng đồng Gérard Dubois - chuyên gia về nạn nghiện TL tại Tổ chức Y tế thế giới (WHO), từ sau Chiến tranh thế giới lần thứ hai đến nay, TL đã giết chết 62 triệu người và sẽ đưa xuống mỗi tổng cộng 100 triệu người trong vòng 20 năm nữa. Gérard Dubois đã thu thập đầy đủ bằng chứng chứng minh tương tự như lời tố cáo của Ủy ban châu Âu: các nhà sản xuất TL đã góp phần kích thích buôn lậu. Có nhiều chứng cứ dẫn đến kết luận này. Chứng cứ quan trọng nhất là chiến lược tăng giá bán TL. Trong hai thập niên 1980 và 1990, các nhà sản xuất đã tăng giá bán lên quá cao khiến sản lượng tiêu thụ giảm xuống. Do TL trở nên món hàng đắt tiền nên nạn buôn TL lậu thuế có giá rẻ hơn đã

tăng vọt. Đương nhiên, các nhà sản xuất phủ nhận mối quan hệ hữu cơ giữa việc tăng giá bán TL và nạn buôn lậu, nhưng có thể lấy Canada làm thí dụ tiêu biểu minh họa cho mối quan hệ này. Đầu thập niên 1990, sau khi giá TL bị đẩy vọt lên ở Canada, nạn buôn lậu giữa Canada và Mỹ bắt đầu phát triển mạnh. Hãng TL Mỹ R. J. Reynolds đã lập một chi nhánh ở biên giới Canada - Mỹ để cung cấp trực tiếp TL xuất khẩu cho khách hàng là bọn buôn lậu. Sau đó, chính phủ Canada đã phải ra chỉ thị giảm giá bán TL, thậm chí còn đưa đơn khởi kiện Hãng Reynolds. Một hãng TL Mỹ khác từng tuyên bố trên báo *The Guardian* của Anh ngày 3-2-2000: "Tại những nơi mà chính phủ chưa đề ra biện pháp hoặc biện pháp chống TL không đạt hiệu quả, chúng tôi sẽ hành động trong giới hạn luật pháp theo nguyên tắc sản phẩm của chúng tôi phải so kè với sản phẩm của các đối thủ cạnh tranh dù trên thị trường chợ đen hoặc thị trường hợp pháp". Lời tuyên bố này đủ cho thấy vì lợi nhuận, các hãng sản xuất TL Mỹ sẵn sàng bất chấp tất cả. Tại công quốc Andorra nhỏ bé ở châu Âu, nếu chia số lượng TL nhập khẩu cho số đầu người dân kể cả trẻ em và phụ nữ, bình quân mỗi người mỗi ngày tiêu thụ 7 bao thuốc. Dĩ nhiên số lượng TL được tiêu thụ tại địa phương thấp hơn rất nhiều, như vậy số TL còn lại đã được tuồn sang các nước khác trong khu vực châu Âu.

Dù bị kiện, các hãng thuốc lá Mỹ vẫn không thua

Mỗi buổi sáng thứ hai hàng tuần, các luật sư của Hãng Philip Morris (nhà sản xuất TL lớn nhất thế giới) lại họp giao ban trên tầng 23 của trụ sở Philip Morris

Áp phích của các tổ chức bảo vệ người tiêu dùng châm biếm hút thuốc lá sẽ gây bất lực

ở New York để bàn biện pháp đối phó với các vụ kiện tụng trong tuần. Họ sắp xếp hồ sơ kiện cáo theo từng loại: đơn kiện cá nhân, đơn kiện tập thể, đơn kiện đệ tam nhân giống như EU sắp sửa thực hiện, đơn kiện của chính phủ... TL là ngành công nghiệp duy nhất bán sản phẩm có nguy cơ làm hại sinh mạng người tiêu dùng. Chính vì vậy, các nhà sản xuất TL Mỹ đã đánh giá kiện cáo là yếu tố rủi ro hàng đầu trong nghề. Hãng Philip Morris đã mở 100 văn phòng luật sư khắp nước Mỹ và bỏ ra chi phí khoảng 1 tỉ đôla mỗi năm theo dõi các vụ kiện tụng bởi lẽ vài năm gần đây, người bị hại đưa đơn kiện ngày càng nhiều. Tuy nhiên, cho đến nay chỉ có một vụ kiện duy nhất mà người hút TL giành được thắng lợi. Năm 1998, các nhà sản xuất TL Mỹ đã chấp nhận bồi thường cho 46

bang 250 tỉ đôla trong vòng 25 năm dưới hình thức chi phí y tế dùng để điều trị cho người mắc bệnh do hút TL. Cho đến nay, họ đã chi thực tế hơn 300 triệu đôla. Khoản tiền bồi thường này tuy to tát nhưng trong thực tế, các nhà sản xuất TL không mất mát bao nhiêu vì trong vòng 2 năm nay, họ đã tăng giá bán TL lên 37% để gỡ gạc lại khoản bồi thường. Còn đối với các vụ kiện khác, xem như họ vẫn chưa bị thiệt hại gì. Hãng Philip Morris đã thua hai vụ kiện ở cấp sơ thẩm nhưng đang kháng án, trong đó có một vụ xảy ra năm 1999: tòa án sơ thẩm ở San Francisco tuyên án Philip Morris phải bồi thường 26 triệu đôla cho một phụ nữ mắc bệnh ung thư do hút TL. Vụ kiện này chưa ngã ngũ vì phải chờ tòa án phúc thẩm mở phiên tòa. Vụ xử kiện gần đây nhất rơi vào trường hợp tương tự. Sau 2 năm xử án, hôm 14-7-2000, phiên tòa xét xử 5 nhà sản xuất TL ở Mỹ (Philip Morris, Brown & Williamson, R.J. Reynolds, Liggett và Lorillard) đã kết thúc với bản án: các hãng TL phải bồi thường thiệt hại 145 tỉ đôla cho 0,5 triệu người ở Florida mắc các bệnh ung thư, viêm phế quản, bệnh tim... do hút TL. Số tiền này vượt kỷ lục quá cách biệt so với 5 tỉ đôla mà Hãng Exxon phải bồi thường trước đây do gây ô nhiễm dầu ở Alaska. Tuy nhiên, sau phiên tòa, do ai cũng biết thủ tục kháng án lên tòa phúc thẩm không nhanh chóng gì và chưa chắc các hãng TL thua cuộc trong phiên tòa xử phúc thẩm nên thị giá cổ phiếu của các hãng TL nói trên không tụt giảm bao nhiêu. Còn nhiều vụ xử kiện khác nữa đã chứng minh không bao giờ các hãng TL thêm bỏ ra một xu bồi thường trong thời gian chờ xử phúc thẩm và sẵn sàng đáp lễ

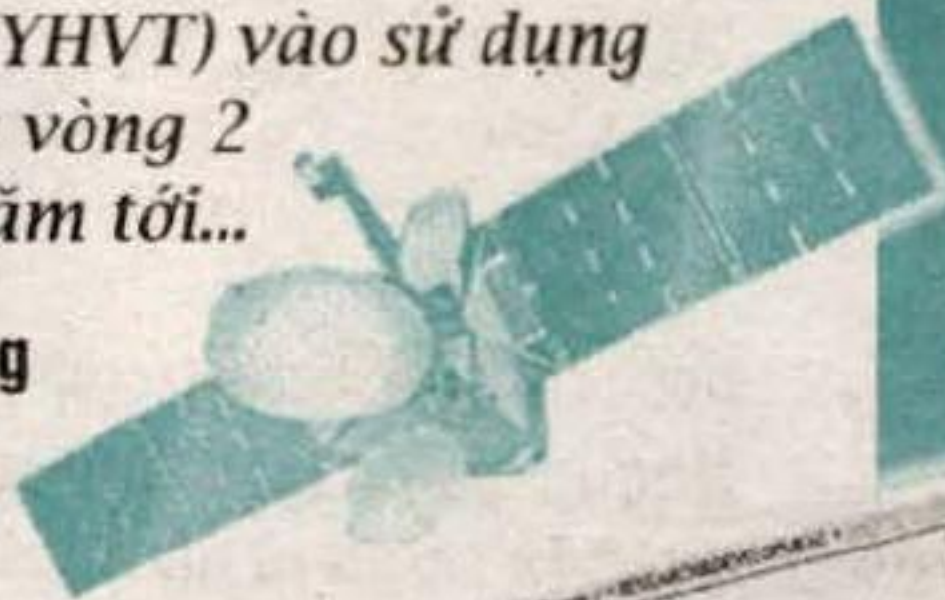
bằng mọi mảnh khoe. Đối với vụ kiện ở Florida, tòa sơ thẩm chấp nhận cho toàn bộ nguyên cáo cùng đứng đơn kiện tập thể trong khi các hãng TL lại yêu cầu mỗi nguyên cáo phải tiến hành một vụ kiện riêng. Nếu tòa án thực hiện yêu cầu này, phải cần đến hàng trăm thẩm phán và vụ kiện chắc chắn sẽ kéo dài đến 75 năm! Các hãng TL còn có trong tay một "bài thuốc" khác: một đạo luật của bang Florida đã cấm không cho ban hành mức tiền phạt quá cao có thể khiến công ty xí nghiệp bị kết án phải phá sản. Nói chung, lên đến cấp phúc thẩm, các nhà sản xuất TL thường thắng kiện. Năm 1983, nguyên cáo Rose Cippolone kiện đòi bồi thường và đã qua đời vì bệnh ung thư phổi. Rốt cuộc, nhà sản xuất thắng kiện vì từ năm 1966, nguyên cáo đã biết lời cảnh báo hút thuốc có hại cho sức khỏe ghi trên bao TL. Mới đây, bang Mississippi đã bác đơn của Panama kiện các hãng TL Mỹ đòi bồi thường chi phí y tế cho người nghiện thuốc Panama. Bang Goias của Brazil đã đứng đơn kiện các nhà sản xuất TL Mỹ hồi tháng 10-1999. Sau đó, đến lượt các nguyên đơn ở Bolivia, Nicaragua, Venezuela... gửi đơn kiện. Số đơn kiện này chắc chắn sẽ dẫn đến kết quả thế thảm không khác gì nguyên đơn ở Guatemala: hồi tháng 12-1999, tòa án liên bang ở Washington đã bác đơn với lý do đơn kiện của nguyên đơn Guatemala nêu ra bằng chứng quá xa vời nên tòa án Mỹ không xử được. Thế là hòa cả làng! Chính vì vậy, dù EU có gửi đơn kiện các hãng TL Mỹ cũng chưa chắc đã thắng. Cuối cùng, khói TL vẫn mang lại vàng.

(Theo le Monde, Libération, le Figaro, 7.2000)

Dựa trên những thành tựu công nghệ viễn thông, nền y học thế giới đã có những bước tiến nhảy vọt trong việc chăm sóc sức khỏe cộng đồng. Nhiều bệnh nhân nghèo ở các vùng xa trung tâm đã được các chuyên gia giỏi từ nhiều nơi giúp đỡ và thoát khỏi lưới hái tử thần nhờ Têlémédecine (y học viễn thông). Tại Việt Nam, các nhà khoa học về viễn thông và y tế đang hợp tác để có thể đưa y học viễn thông (YHVT) vào sử dụng trong vòng 2 năm tới...

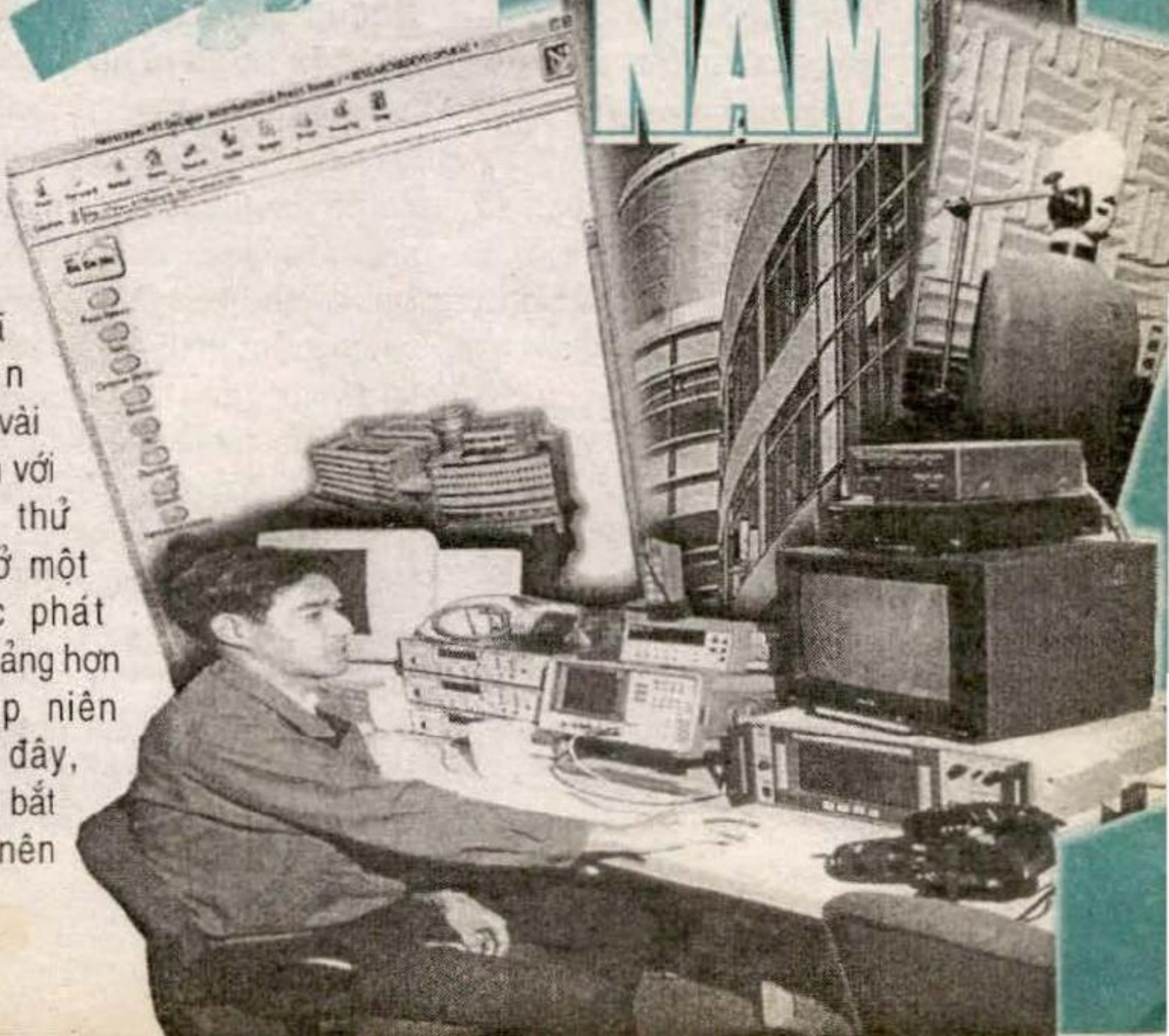
Ứng dụng viễn thông vào y học

Khái niệm Têlémédecine đã xuất hiện cách đây vài chục năm với những thử nghiệm ở một số nước phát triển. Khoảng hơn một thập niên trước đây, YHVT đã bắt đầu trở nên

Triển vọng ứng dụng y học viễn thông

TẠI HƯƠNG HUYỀN VIỆT NAM

phổ biến do các loại máy tính, modem, kỹ thuật không gian điều khiển, công nghệ truyền thông hình ảnh độ nét cao... ngày càng được hoàn thiện và có những đột phá về công nghệ.

Nhờ hệ thống này, một bác sĩ (BS) có thể ngồi trước màn hình máy tính và hướng dẫn một BS khác ở rất xa thực hiện các bước phẫu thuật hay các vấn đề tương tự. Nếu có vấn đề phức tạp nảy sinh, BS có thể nhìn cận cảnh qua màn hình để chỉ dẫn những thao tác cần thực hiện bởi vì các hình ảnh có độ nét rất cao. Nếu BS không biết cách giải quyết vấn đề ấy thì có thể tham khảo thông tin trên đĩa CD-ROM. Trường hợp vẫn không có cách giải quyết thì có thể liên hệ với các BS trên toàn thế giới thông qua mạng Internet để nhờ giúp đỡ.

Có thể nói, YHVT có vai trò đặc biệt quan trọng đối với các quốc gia không đủ BS để chăm sóc sức khỏe cho người dân. Tại một số nước trên thế giới đã hình thành các trang web chuyên về y tế (Việt Nam đã khai trương trang web về y học và y học cổ truyền, địa chỉ [www/Vitranet.com.vn/MedecinVN](http://www.Vitranet.com.vn/MedecinVN)), theo đó người dân có thể được tư vấn giúp chẩn đoán và trả lời các câu hỏi đặt ra. Người ta đánh giá rằng, một trang web có khả năng phục vụ nhiều bệnh nhân hơn 100 BS và có tác dụng làm giảm sự quá tải ở các bệnh viện.

Ở Việt Nam, năm 1999, theo gợi ý của Phòng Thương mại và Công nghiệp Toulouse (Pháp), Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam cùng Hội Vô tuyến - Điện tử Việt Nam đã tập hợp các chuyên gia y tế, tin học, viễn thông hai nước xây dựng dự án tiền khả thi "Triển khai mặt

bằng thí điểm Télémédecine tại Việt Nam trong khuôn khổ một đề tài hợp tác phi chính phủ" để trình lên Chính phủ. Nói một cách đơn giản, YHVT nghĩa là thông qua những tiến bộ về điện tử, tin học và viễn thông để trợ giúp cho việc hội chẩn từ xa, nhằm tranh thủ trí tuệ và kinh nghiệm của các chuyên gia y tế ở trung ương, thậm chí là ở nước ngoài chẩn đoán, điều trị cho những bệnh nhân ở xa, không có đủ điều kiện đến các bệnh viện lớn. Và hơn hết, đó là tranh thủ được thời gian trong việc chạy đua với tử thần để giành giật tính mạng cho bệnh nhân. Áp dụng YHVT sẽ giảm thiểu được những ca tử vong không đáng có, bởi lẽ những dữ liệu, hình ảnh của bệnh nhân sẽ được truyền qua hệ thống viễn thông, giúp cho những chuyên gia ở xa nắm bắt được tình hình bệnh tật, từ đó hướng dẫn cụ thể cho BS đang trực tiếp điều trị cho bệnh nhân cách điều trị hiệu quả nhất.

Những bất cập trong ngành y tế nước ta sẽ được giải quyết

Hiện nay, hệ thống y tế nước ta, nhất là mạng lưới y tế cơ sở, đang đứng trước những thử thách gay gắt. Ở nhiều nơi, nhất là vùng sâu, vùng xa, miền núi, vùng kinh tế kém phát triển, y tế cơ sở bị xuống cấp nghiêm trọng đã ảnh hưởng đáng kể đến công tác chăm sóc và bảo vệ nhân dân, đặc biệt là các đối tượng nghèo. Trong một thời gian, số lượng nhân viên y tế thôn bản không những không tăng lên mà còn bị giảm sút rất nhiều. Mặc dù y tế cơ sở đã được củng cố, tăng cường trong những năm vừa qua nhưng hiện tại vẫn còn hàng trăm xã trên cả nước chưa có trạm y tế hoặc có nhưng không đủ trang thiết bị và nhân lực để hoạt

động. Bất cập lớn nhất là sự phân bố quá chênh lệch nhân viên y tế giữa tuyến trung ương, tỉnh, huyện và xã. Một kết quả điều tra nhân lực y tế tại 8 tỉnh, thành trong cả nước cho thấy chỉ có 26% số nhân viên y tế làm việc tại xã, trong khi đó tuyến huyện là 38,7% và tuyến tỉnh 35,3%. Hàng năm cả nước có khoảng 2.000 cán bộ đại học và sau đại học ngành y khoa ra trường và một phần trong số đó không có việc làm ở thành thị nhưng vẫn không chịu về nông thôn công tác, cho dù đó là quê hương mình. Một số chấp nhận làm "BS không hưởng lương" trong các bệnh viện ở thành phố lớn. Con số 3.000 BS, dược sĩ thất nghiệp ở thành phố nhưng người dân vùng nông thôn lại không có người có chuyên môn để chăm sóc quả là điều đáng đau lòng.

Tuy nhiên, sự chênh lệch về trình độ chuyên môn giữa các BS, dược sĩ ở tuyến trung ương với các tỉnh thực sự làm cho nhiều người lo ngại hơn. Tại Hà Nội, số nhân viên y tế có trình độ đại học, sau đại học chiếm khoảng 30%, trong khi đó ở Hà Giang, Tây Ninh... tỉ lệ chỉ từ 9 đến 10%. Thậm chí ở Gia Lai, có tới 44% nhân viên y tế chỉ qua sơ học.

Chính tình trạng này đã dẫn tới việc khám, chữa bệnh của người dân các địa phương không được đảm bảo. Nhiều trường hợp bệnh nhân hoàn toàn có thể được cứu sống nhưng lại bị tử vong chỉ vì BS ở đó không đủ trình độ cũng như trang thiết bị để điều trị kịp thời. Sự yếu kém của hệ thống bệnh viện tuyến tỉnh, huyện, mạng lưới y tế cơ sở đã làm cho người dân mất lòng tin và đổ dồn về tuyến trung ương, dẫn tới tình trạng quá tải ở các bệnh viện này.

Để giải quyết tình trạng nói trên, ngành y tế đã có nhiều hành động thiết thực và một trong những cố gắng đó là việc chuẩn bị ứng dụng công nghệ cao tổ chức khám chữa bệnh từ xa, qua mạng viễn thông - Télémédecine. Với kỹ thuật này, những bệnh nhân tại các vùng xa xôi nhất cũng có thể được hưởng sự chăm sóc của các chuyên gia y tế hàng đầu ở trong nước và thế giới.

Hai năm nữa, y học viễn thông được áp dụng tại Việt Nam

Giữa tháng 4-2000 vừa qua, tại Hà Nội, Phòng Thương mại và Công nghiệp Toulouse, Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam đã tổ chức cuộc trình diễn các khả năng của phần mềm Telemedis truyền theo thời gian thực với sự tham gia của Công ty Matra tin học và hệ thống, Viện Y học vũ trụ (Pháp), Hội Vô tuyến - Điện tử Việt Nam, Công ty cổ phần dịch vụ Bưu chính viễn thông Sài Gòn, Công ty Phát triển phần mềm Sài Gòn SDC. Các đầu mối liên lạc là Bệnh viện Xanh Pôn - Hà Nội, Viện Tim TP. Hồ Chí Minh và Bệnh viện Điện Biên Phủ - TP. Hồ Chí Minh. Các BS ở các địa điểm nói trên đã cùng thảo luận về những nội dung liên quan đến bệnh tim mạch, chấn thương, bệnh ngoài da, dịch tễ và bệnh đột xuất. Thiết bị được sử dụng là máy tính xách tay có mũ nghe audio và camera số (được nối qua modem vào mạng điện thoại công cộng, lưu lượng cần thiết tối thiểu là 33 kbs), máy ảnh số, máy điện tim xách tay và máy quét hình cho máy tính. Toàn bộ cuộc trình diễn được tiến hành thông qua truyền video lưu lượng thấp, đủ để thấy mặt người đối thoại và hoàn cảnh ở đầu

dây bên kia.

Các BS đã trao đổi, hội chẩn về một ca tim mạch của một bệnh nhân đang có thai (BV Xanh Pôn và Viện Tim TP. Hồ Chí Minh) và một ca chấn thương trên cơ sở phim X quang và các triệu chứng lâm sàng (BV Xanh Pôn và BV Điện Biên Phủ). Trong thời gian hội chẩn, các BS đã cùng bút đàm bằng viết và vẽ lên một bảng trắng hiện trên cửa sổ của máy tính, đồng thời cùng phân tích, trao đổi về một số chi tiết trên điện tâm đồ, hình ảnh siêu âm... nhờ một chương trình phần mềm chung của cả hai phía.

GS. Nguyễn Văn Ngọ, Hội Vô tuyến - Điện tử Việt Nam cho biết: với cơ sở viễn thông ở Việt Nam và những thiết bị điện tử y tế hiện có, bổ sung thêm phần mềm Telemedis và vali Télémédecine, về mặt kỹ thuật hoàn toàn có thể thực thi YHVT. Trong khuôn khổ của dự án, Việt Nam sẽ được chuyển giao công nghệ để lắp ráp vali Télémédecine nhằm phục vụ chủ yếu cho công tác bảo vệ sức khỏe cán bộ cao cấp, các đoàn khách quốc tế, các đoàn du lịch, ở các bệnh xá tuyến huyện cũng như trên máy bay, tàu biển, tàu hỏa... Vali Télémédecine bao gồm các thiết bị số như: máy điện tim; máy thính chẩn có thể phân biệt tiếng tim và tiếng phổi; máy đo huyết áp và nhịp tim ở cổ tay; camera số dùng để chụp lại phim X quang, siêu âm...; máy đo nồng độ oxy trong máu và nhịp tim; máy đo nồng độ đường trong máu; nhiệt kế biến tử hồng ngoại; điện thoại di động GSM công suất phát 2W; máy tính xách tay Pentium 230MHz. Toàn bộ kết quả đo của các thiết bị điện tử y tế nói trên là dữ liệu số, được đưa vào bộ nhớ máy tính xách tay. Nhờ chương trình phần mềm

(Telemedis), toàn bộ thông tin, hồ sơ bệnh án được chuyển về bệnh viện tỉnh hoặc trung ương thông qua các mạng điện thoại. Đối với các trung tâm y tế vùng sâu, vùng xa, ban đầu chỉ cần một máy tính, một máy quét và đường điện thoại để kết nối là đã có thể thực hiện được YHVT. Đến khi có điều kiện sẽ trang bị thêm camera và những thiết bị phụ trợ khác giúp cho việc hội chẩn có thể tiến hành ngay trong quá trình mổ cho bệnh nhân. Với YHVT, nước ta còn có thể khai thác tối đa việc đào tạo và cập nhật thông tin nghiệp vụ cho cán bộ y tế ở vùng xa, đồng thời thu thập và xử lý thông tin, nhằm phát hiện sớm sự hình thành các ổ dịch truyền nhiễm và phổ biến các biện pháp xử lý kịp thời, hiệu quả nhất.

Đầu năm 2000, Thủ tướng Chính phủ đã ra quyết định số 02/CP-QHQT giao cho Bộ Y tế chủ trì, phối hợp với Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam và các cơ quan hữu quan xây dựng văn kiện dự án YHVT, đồng thời giao cho Bộ Kế hoạch và Đầu tư đặt vấn đề với Cộng đồng châu Âu tài trợ cho dự án. Theo dự kiến, toàn bộ dự án này tiêu tốn khoảng 7 triệu franc (khoảng hơn 1 triệu đôla Mỹ). Theo BS. Phạm Mạnh Thân, phó phòng kế hoạch tổng hợp (BV Xanh Pôn) thì nếu mọi việc thuận lợi, khoảng hai năm nữa, YHVT sẽ chính thức được áp dụng tại Việt Nam, phục vụ chăm sóc sức khỏe nhân dân. Tuy nhiên, một số chuyên gia y tế lưu ý rằng cần đẩy mạnh việc xây dựng cơ sở vật chất cho dự án với việc đào tạo cán bộ thực hiện, bởi lẽ không loại máy nào có thể thay thế hoàn toàn con người, cũng như không loại máy nào phát huy được tác dụng nếu không có người sử dụng thành thạo. ■

Màn hình tiết kiệm năng lượng (ảnh 1)

Kodak và Sanyo đã phối hợp nhau chế tạo màn hình màu hữu cơ điện phát quang đầu tiên. Màn hình công nghệ phẳng và mỏng này gồm các lớp hợp chất carbon tỏa ánh sáng khi có dòng điện qua. Màn hình hữu cơ có độ sáng

tương đương màn hình tinh thể lỏng, nhưng chỉ tiêu hao một lượng năng lượng bằng 50% vì nó không đòi hỏi đèn hình chiếu sáng phía sau.

Máy ảnh kỹ thuật số cho giới trẻ (ảnh 2)

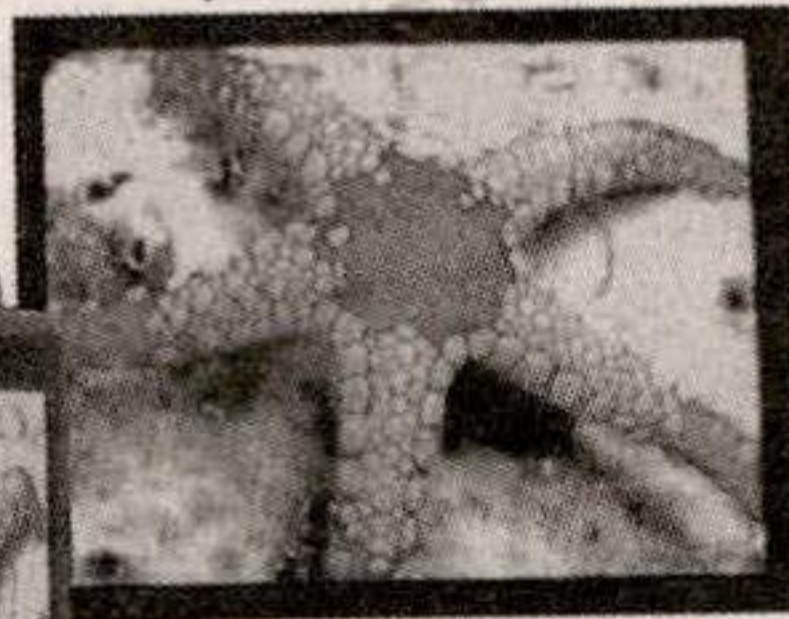
Trông chiếc máy

ảnh kỹ thuật số SDC-80 của Samsung, người ta có thể nhầm tưởng nó là chiếc đồng hồ báo thức kiểu cổ. SDC-80 nhắm vào đối tượng khách hàng là giới trẻ nên kiểu dáng máy khá ngộ nghĩnh, với các màu xanh dương, xanh lá cây, trắng và cam. Máy có độ phân giải 1.024 x 768 pixel, màn hình tinh thể lỏng 1,8 inch, 4MB bộ nhớ trong và dùng pin lithium sạc được.

Tự nối mạng máy tính tại nhà (ảnh 3)

Với mạng không dây Home RF của Công ty Compaq, bạn không còn phải lúi húi lo nối dây các máy tính với nhau. Home RF cho phép các máy tính trong hệ thống chia sẻ đường truy cập Internet, tập tin, máy in... Home RF gồm các thiết bị cắm trực tiếp vào cổng USB của máy tính. Thiết bị không dây có tầm hoạt động 45m và truyền

1

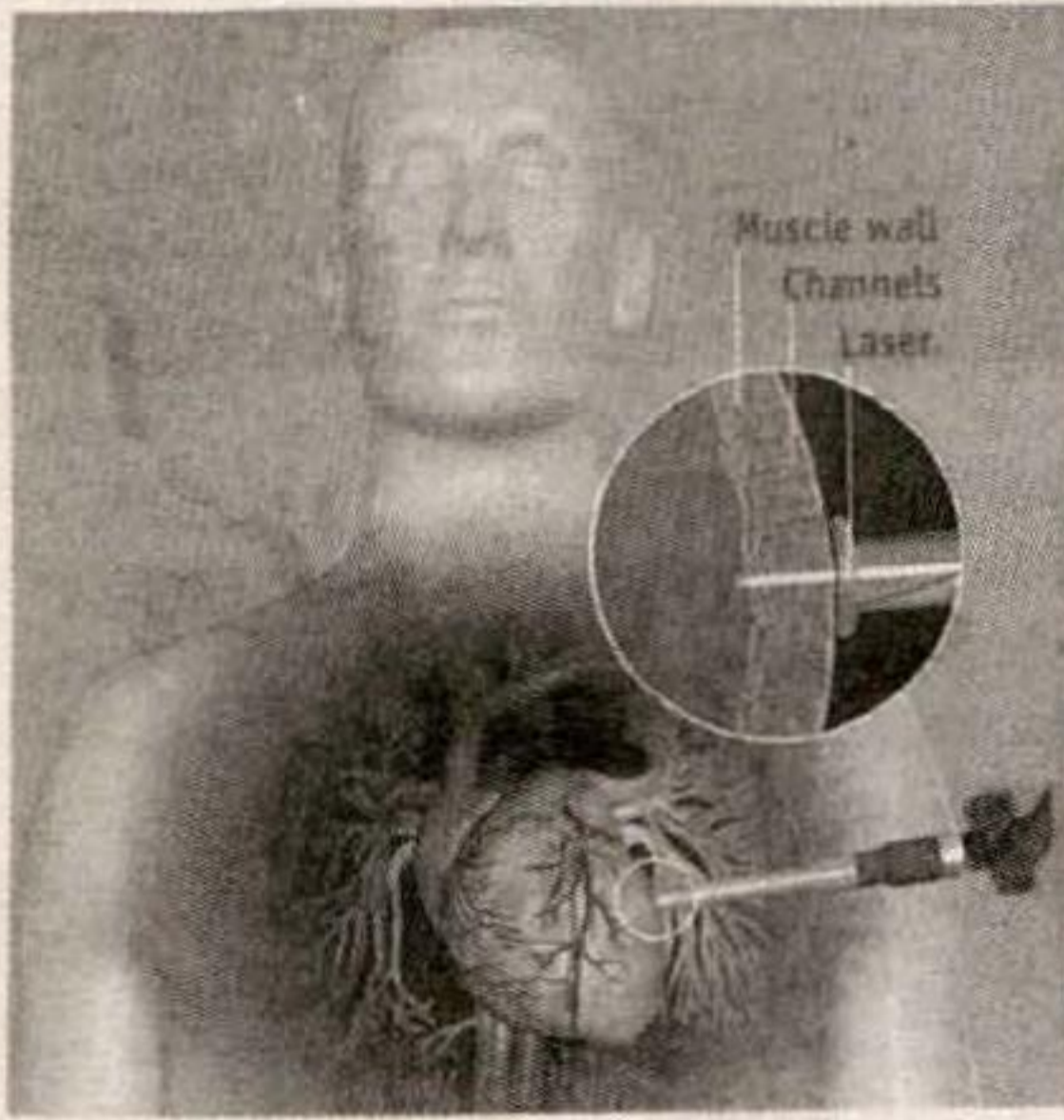
3

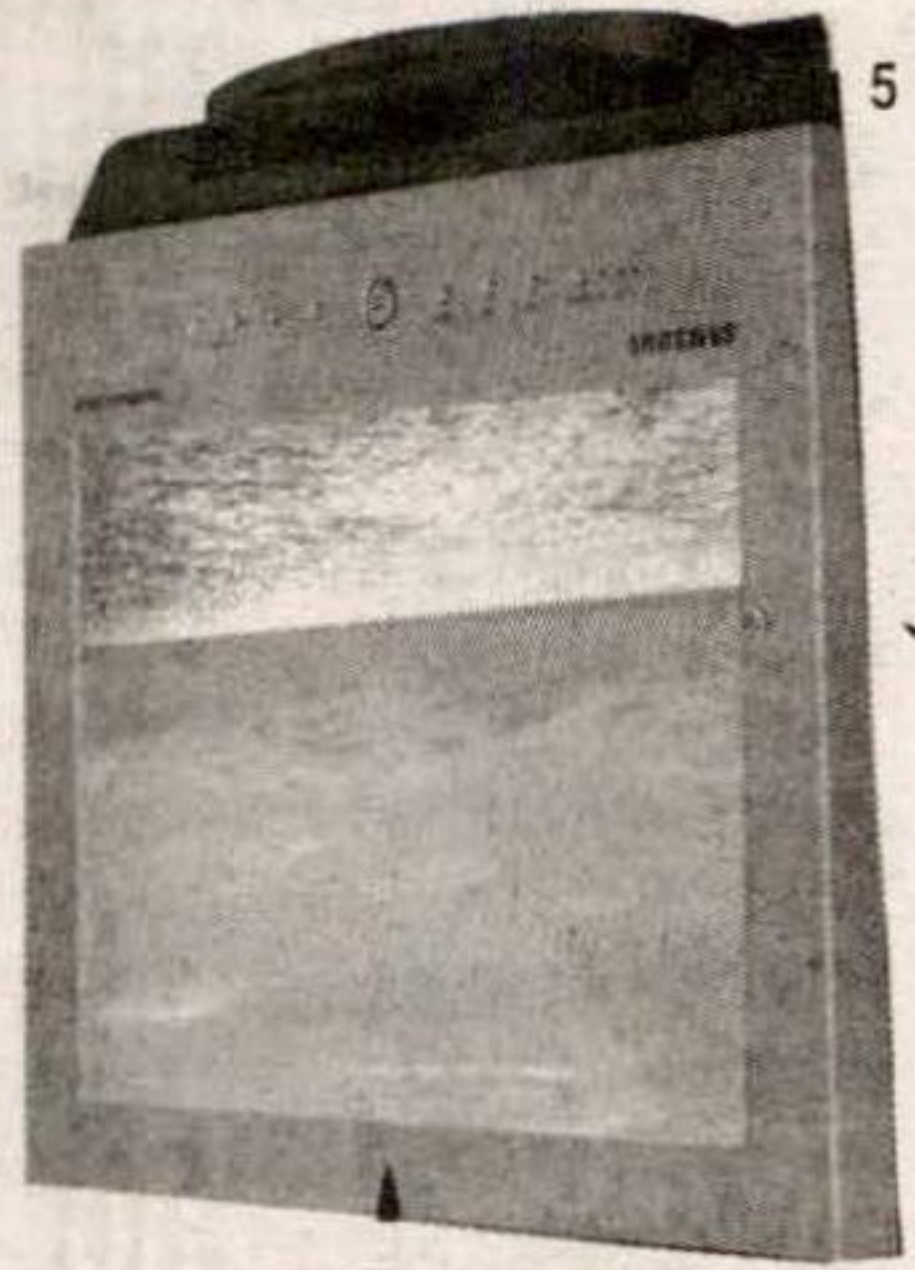
2

4

5

dữ liệu với tốc độ 1,6 Mbps.

Dùng tia laser giảm nhẹ bệnh tim (ảnh 4)

Trên thế giới có nhiều bệnh nhân mắc bệnh động mạch vành dạng nặng nhưng không chữa khỏi được bằng các phương pháp thông thường như phẫu thuật nối tắt, nâng bóng phình thành mạch (angioplasty). Hệ

thống laser tim (Heart Laser System) vừa được Cơ quan Thực phẩm và dược phẩm Mỹ chấp thuận, có thể làm giảm nhẹ các triệu chứng mệt, đau lồng ngực của bệnh nhân. Tia laser carbon dioxide tạo 20 đến 40 kênh dẫn vào cơ tim, tăng cường lượng máu cung cấp cho tim.

Màn hình mỏng cho đủ loại máy

phát hình (ảnh 5)

Nếu bạn có một nguồn phát hình ảnh (đầu máy DVD, máy vi tính, hộp bắt sóng truyền hình cable...) thì màn hình MP 150 của Samsung có thể hiển thị tất cả. Màn hình siêu mỏng này có jack cắm cho đủ loại thiết bị. Đặc biệt, bạn có thể xem tivi và xem băng video cùng lúc qua màn hình "ảnh trong ảnh".

ĐỨC KHANH

Cần mua máy lạnh, tủ lạnh, máy văn phòng, máy giặt đã qua sử dụng, cũ, hư... Nhận sửa chữa bảo trì dài hạn.

CƠ SỞ HUY HÀ
115ter Hai Bà Trưng, Q.1, TP.HCM

Liên hệ: anh Hoàng
ĐT: 8224586 - 091900050

SAIGON
NewsReader
BẢN TIN KINH TẾ ANH NGỮ

**51 Đinh Tiên Hoàng, Q.1,
TP.HCM, SRV.**

**ĐT: (848) 9100092
Fax: 9100594**

Y HỌC & SỨC KHỎE

Kawasaki

MỘT CĂN BỆNH MỚI

BS. NGUYỄN ĐỨC KIẾT

Gần đây ở Viên Nhi (Hà Nội) có một số cháu bị một căn bệnh khá nặng, được chẩn đoán với một cái tên rất lạ tai: bệnh Kawasaki. Vậy bệnh Kawasaki là gì? Bệnh có những triệu chứng gì? Tiến triển và tiên lượng bệnh ra sao? Cách điều trị như thế nào? Ở Việt Nam, người đầu tiên phát hiện ra căn bệnh này là ai? Bệnh có nguy hiểm gì không? Cách phòng tránh như thế nào?...

Bệnh Kawasaki là gì?

Kawasaki là một bệnh nặng, có sốt và mọc ban cấp tính, thường gặp ở nhũ nhi và trẻ em dưới 5 tuổi. Bệnh được xem là một hội chứng viêm lan tỏa hệ thống mạch máu vừa và nhỏ, dễ gây ra các tổn thương phình hoặc tắc nghẽn động mạch vành và cũng là một trong những nguyên nhân của đột tử hoặc suy mạch vành mạn tính ở trẻ em. Bệnh được một bác sĩ người Nhật Bản là Tomisaka Kawasaki mô tả lần đầu tiên năm 1967 với

một tên gọi khá dài: Hội chứng da-nhiêm mạc kèm sưng hạch limpho và bong da đầu ngón đặc trưng ở trẻ nhỏ. Năm 1971, bệnh được BS. Kawasaki chính thức công bố bằng tiếng Nhật, nhưng mãi đến năm 1974, bệnh mới được thế giới biết đến do được đăng trên một tạp chí chuyên ngành bằng tiếng Anh. Từ đó đến nay, bệnh được phát hiện ở nhiều nơi trên thế giới và có xu hướng ngày càng tăng với sự thống nhất về dung mạo lâm sàng và dịch tễ học của bệnh. Ngày nay, bệnh được chính thức mang tên của BS. Kawasaki.

Triệu chứng

Bệnh Kawasaki có một số triệu chứng chủ yếu rất đặc trưng của dị ứng và nhiễm virus: sốt cao liên tục trên một tuần, dùng kháng sinh không đỡ; hai mắt sưng đỏ (viêm kết mạc, xung huyết ở củng mạc); biến đổi ở đầu chi: đỏ tím bàn tay, bàn chân, phù nề mu bàn tay, mu bàn chân, bong da ở đầu ngón vào tuần thứ 2, thứ 3; mọc ban đỏ đa dạng toàn thân; nổi hạch ở cổ và

góc hàm; biến đổi ở khoang miệng: môi đỏ, lưỡi đỏ, miệng bong rộp, loét; tổn thương tim mạch (thường sau 2-3 tuần): loạn nhịp tim, viêm cơ tim có suy tim, tràn dịch màng ngoài tim, phình, giãn động mạch vành tim...

Ngoài ra, có một số triệu chứng không điển hình khác như: rối loạn tiêu hóa (nôn mửa, tiêu chảy...), sưng đau các khớp, viêm phế quản-phổi, giãn túi mật. Xét nghiệm thấy tốc độ máu lắng cao, bạch cầu tăng, tiểu cầu tăng...

Tiến triển của bệnh

Tiên lượng của bệnh không được khả quan lắm: tuy để tự nhiên bệnh có thể thuyên giảm sau 2-3 tuần, sau đó hồi phục dần sau vài tháng, nhưng có đến 1/3 số trường hợp dẫn đến phình, giãn, tắc nghẽn động mạch vành, suy động mạch vành mạn tính và có thể đưa đến nhồi máu cơ tim, một số bị đột tử trong thời kỳ hồi phục.

Căn nguyên và cách chữa trị

Cho đến nay, người ta vẫn chưa tìm ra được căn nguyên của bệnh. Các nhà y học nghĩ nhiều đến nguyên nhân của bệnh: do ô nhiễm môi trường và nhiễm khuẩn, cụ thể là do ngộ độc các kim loại nặng, hóa chất tổng hợp, nước rửa chén, hóa chất lau thảm và ô nhiễm môi sinh hoặc do độc tố của liên cầu khuẩn gây phản ứng quá mức của cơ thể...

Tuy chưa tìm ra được nguyên nhân gây bệnh, song về điều trị, người ta đều thống nhất là thuốc đặc trị bệnh Kawasaki là Aspirin

(uống 50mg/kg cơ thể/ngày x 2-3 tuần) và Gamma globulin (vào tĩnh mạch 200mg - 400mg/kg cơ thể/ngày x 4 ngày, sau đó tiếp tục duy trì Aspirin).

Bệnh Kawasaki ở nước ta

Ở Việt Nam, một trong những người được tiếp cận đầu tiên với bệnh Kawasaki là BS. Hồ Sĩ Hà, một bác sĩ chuyên khoa nhi đi sâu vào siêu âm tim mạch. Năm 1994, tại một khóa bồi dưỡng về siêu âm tim tại Malaysia, BS. Hồ Sĩ Hà đã được tham dự Hội nghị về nhi khoa các nước khu vực Đông Nam Á. Tại đây, anh đã làm quen với bệnh Kawasaki và đã được tiếp xúc và trao đổi trực tiếp với BS. Tomisaka Kawasaki. Từ khi về nước đến nay, cùng với những giáo sư đầu ngành nhi khoa, BS. Hồ Sĩ Hà đã khám, chẩn đoán được 33 bệnh nhân mắc bệnh Kawasaki tại Viện Nhi Hà Nội. Điều đáng nói là trước khi được chuyển vào viện, chưa cháu nào được chẩn đoán là bệnh Kawasaki mà thường được chẩn đoán là nhiễm khuẩn máu, dị ứng, sởi, sốt phát ban, viêm màng não, viêm đường tiết niệu, lao hoặc các bệnh gây sốt kéo dài khác.

Theo BS. Hồ Sĩ Hà, tỉ lệ mắc bệnh Kawasaki ở Nhật Bản và Hàn Quốc khoảng 50-100/100.000, ở Mỹ khoảng 5-15/100.000 trẻ em dưới 5 tuổi. Tuy tỉ lệ tử vong của bệnh không cao, nhưng những biến chứng của bệnh lại rất trầm trọng và hiểm nghèo. Nếu bệnh nhân được điều trị sớm, đúng cách thì thường tiến triển rất tốt và đặc biệt

hạn chế được các biến chứng về tim mạch. Cũng theo BS. Hồ Sĩ Hà, ở nước ta, trong những năm vừa qua mới có 33 bệnh nhân được chẩn đoán là bệnh Kawasaki, còn phần lớn bệnh bị bỏ sót do không được nhận diện nên thường được chẩn đoán nhầm thành một bệnh khác. Trước đây, người ta cho rằng bệnh thấp khớp cấp (thấp tim) là một bệnh nguy hiểm vì nó "liếm khớp đớp tim", nhưng ngày nay người ta mới biết rằng bệnh Kawasaki cũng nguy hiểm không kém, tỉ lệ bệnh lại cao gấp hàng trăm lần bệnh thấp tim. Vì vậy, việc thông tin cho các thầy thuốc nói riêng, toàn dân nói chung có hiểu biết để phát hiện bệnh được sớm, điều trị kịp thời là rất cần thiết. ■

◆ *Đôi khi để có được kết quả mỹ mãn, người ta phải biết chịu đựng những nỗi đớn đau.*

J. Cameron

◆ *Sống là yêu và cần nhất là yêu cuộc sống.*

Pierson

◆ *Sự khoan dung là vị thuốc duy nhất để chữa những lỗi lầm của con người.*

F. Voltaire

◆ *Người quân tử mạnh mà không có lễ nghĩa tất là loạn. Kẻ tiểu nhân mạnh mà không có lễ nghĩa tất thành kẻ trộm.*

Khổng Tử

◆ *Không ai cần nụ cười hơn chính người không có nó để ban tặng.*

W. James

KHOA HỌC - CÔNG NGHỆ - KINH TẾ

● Bộ Nông nghiệp và phát triển nông thôn vừa ra quyết định tạm đình chỉ việc sản xuất phân bón NK trong cả nước. Các cơ sở kinh doanh phân bón NK chỉ được phép tiêu thụ lượng phân bón NK đến hết ngày 30-9-2000 ● Bệnh bại liệt đã được thanh toán ở Việt Nam tính đến thời điểm tháng 8-2000 ● Trung tâm Hệ thống thông tin địa lý (GIS) tổng hợp vừa được thành lập nhằm phục vụ công tác quy hoạch, quản lý nhà nước, đáp ứng nhu cầu thông tin trong lĩnh vực xây dựng và quy hoạch đô thị ● Công ty Vinamilk dành số lượng sữa bột trị giá 2 tỉ đồng/năm cho chương trình Phòng chống suy dinh dưỡng và sữa học đường" trên toàn quốc. Trung bình mỗi tỉnh, thành nhận khoảng 30 triệu đồng sản phẩm sữa ● Trung tâm dinh dưỡng trẻ em TP. Hồ Chí Minh thiết lập số điện thoại tư vấn dinh dưỡng miễn phí - 8463724, mỗi ngày từ 7h30 - 12h và 13h - 16h40, để tư vấn về dinh dưỡng hợp lý cho bà mẹ có thai, trẻ em đang ăn dặm, người bị bệnh mãn tính ● Các nhà khoa học Mỹ vừa giải mã được bộ gen của vi khuẩn gây bệnh dịch tả Vibrio Cholerae ● Công ty đồ lót Gunze (Nhật Bản) sẽ tung ra thị trường một loại áo thun bằng sợi nylon tráng bạc cho những người dùng máy tạo nhịp tim bị sóng điện thoại di động gây hại. Giá áo khoảng 270 đôla.

GIẢI ĐÁP Y HỌC

♦ **Thùy Trang** (Bà Rịa - Vũng Tàu): Tôi năm nay 40 tuổi, nặng 62kg, có chồng và một con trai. Mới đây, siêu âm, biết có nhân xơ 27mm x 21mm. Xin cho biết nhân xơ là gì? Lành tính hay ác tính?

Bác sĩ nói rằng theo dõi 3 tháng sau siêu âm lại, xem phát triển ra sao, lớn mới nên mổ. Tại sao vậy? Có cắt bỏ tử cung luôn không? Nếu cắt bỏ nhân xơ tử cung, có còn sinh hoạt vợ chồng được không?

- Nhân xơ là một khối u lành tính thuộc mô cơ, mọc ở tử cung. Không có bất cứ thuốc nào uống hay tiêm làm mất u xơ ấy được cả. Khi nào khối u này có biến chứng như rong kinh, hay phát triển quá nhanh gây chèn ép vào các cơ quan lân cận như ruột, bàng quang, mới cần thiết phải mổ cắt bỏ. Nếu chỉ là khối u nhỏ khu trú, không nhất thiết phải cắt bỏ tử cung. Cắt bỏ nhân xơ, chỉ là cắt một phần nhỏ tử cung bên trong bụng nên không gây trở ngại gì cho sinh hoạt vợ chồng.

♦ **Phạm Thu Hương** (Hải Phòng): Tôi là giáo viên, hiện tại bị mụn và nhiều vết thâm trên mặt. Đọc báo, tôi được biết thoa Leucodinine B sẽ làm vết thâm mờ dần. Vậy có thể mua thuốc ở đâu?

- Leucodinine B trị tàn nhang, nám, vết thâm, có bán nhiều ở các nhà thuốc lớn. Tuy nhiên, Leucodinine chỉ làm mờ vết thâm của mụn chứ không chủ trị được mụn. Thuốc bôi dùng trị mụn là Cutacnyl, Efferel.

♦ **N.V.** (Hải Dương): Vừa lập gia đình vài tháng nay, không hiểu bệnh gì mà mỗi lần ân ái với vợ, tôi phải... hàng tiếng đồng hồ mới xuất tinh. Liệu có cách gì khắc phục tình trạng trên? Hiện nay, vợ tôi rất e ngại và sợ mỗi khi chúng tôi sinh hoạt tình dục.

- Muốn giữ hạnh phúc lâu dài, bạn cần tự hạn chế, nghỉ ngơi khi bà xã thấy mệt và sợ quan hệ. Nên đến bác sĩ niệu khoa khám xem có gì bất thường ở cơ quan sinh dục mà... quá lâu đến vậy.

BS. DƯƠNG MINH HOÀNG

LÝ CÔNG UẨN... (Tiếp theo tr.41)

nắm hiểu tình hình dân chúng, sau này lên làm vua, không xa rời thực tế, xa cách dân đen. Đây cũng là một quan niệm mới mẻ của Lý Công Uẩn trong thuật trị nước. Noi gương ông trong cách dùng người, các vua đời sau đã áp dụng chính sách tuyển chọn nhân tài qua khoa cử. Năm 1075, đời vua Lý Nhân Tông, lần đầu tiên mở khoa thi Tam trường chọn người tài ra giúp nước, năm sau (1076), lập trường Quốc tử giám, chọn những người có kiến

thức rộng vào dạy... Từ đó chế độ học hành, khoa cử ngày một hoàn thiện hơn. Đáng tiếc là dù có tài, có đức và là người mở đường cho một triều đại thịnh trị hơn 200 năm, Lý Công Uẩn cũng không tránh được một số hạn chế của những người đi trước: từng sách lập đến 6 hoàng hậu, thế còn cho là chưa đủ, lập thêm 3 bà nữa cho đủ 9!

Ông mất năm 1028, thọ 55 tuổi (tuổi ta), thụy hiệu là Thần Vũ hoàng đế, miếu hiệu là Thái Tổ. ■

Cốm Vòng, gạo Tám Mễ Trì...

VŨ TUYỀN HOÀNG

Các làng Vòng, Mễ Trì, Láng xưa kia thuộc vùng ngoại vi Hà Nội. Thời phong kiến, gạo Tám Mễ Trì tiến vua ở Thăng Long, cũng như gạo Gie An Cựu tiến vua ở Huế. Xã hội đổi thay, nhiều loại gạo ngon từ nhiều vùng trong nước được lan truyền, trở nên nổi tiếng. Những giống lúa đặc sản cổ truyền bao gồm lúa tẻ và lúa nếp. Hiện nay, có khoảng 6.500 giống lúa địa phương được bảo tồn trong quỹ gen của một số viện nghiên cứu nông nghiệp. Nước ta có nhiều vùng sinh thái đa dạng, còn cần điều tra tiếp tục, đặc biệt đối với các giống lúa đặc sản cổ truyền. Gần đây, Trung tâm Giống cây lương thực và cây thực phẩm tại Phú Đô, Hà Nội (thuộc Viện Cây lương thực và cây thực phẩm) đã thực hiện dự án "Điều tra nhằm khôi phục và phát triển các giống lúa đặc sản để phục vụ nhu cầu nội tiêu và xuất khẩu". Trong giai đoạn đầu, công việc được tiến hành trên 19 tỉnh (trong tổng số 61 tỉnh, thành), thu được 1.960 mẫu giống, trong đó 204 giống lúa cổ truyền, từ đây tách ra 77 giống lúa đặc sản cổ truyền (32 giống tẻ, 45 giống nếp). Đặc điểm của các giống tẻ: hạt thon trung bình đến thon dài, gạo trắng trong, có mùi thơm, nấu cơm dẻo, thơm nhẹ hoặc rất thơm, hàm lượng protein khoảng 7% trở lên. Đặc điểm các giống nếp: đa số hạt bầu, gạo trắng, có mùi thơm, nấu cơm rất dẻo, thơm nhẹ hoặc rất thơm, hàm lượng protein khoảng 8% trở lên. Các giống lúa đặc sản có thời gian sinh trưởng trung bình đến dài ngày, gieo trồng vào mùa mưa (ngày xưa, chưa có hệ thống thủy nông, cha ông ta trồng lúa trong mùa mưa là chủ yếu). Các giống lúa đặc sản còn lại ngày nay, do có tính chống chịu tốt, được trồng ở những vùng có điều kiện khó khăn như mặn, phèn, đất xám hoặc khô hạn, một số giống được trồng trên đất phù sa. Trên địa bàn điều tra 19 tỉnh, diện tích trồng các giống lúa cổ truyền chiếm 16,5% tổng diện tích trồng lúa; riêng tỉnh Đắc Lắc do khô hạn nên diện tích lúa cận cổ truyền còn đến 80,4%; vùng trung du, miền núi phía Bắc, giống lúa cổ truyền chỉ còn 5,7% diện tích trồng lúa. Trong điều kiện khá thuận lợi và được chăm sóc tốt, giống lúa đặc sản cổ truyền có thể đạt năng suất trung bình 3-4 tấn/ha. Trên đất nhiễm mặn, nhiễm phèn, giống lúa đặc sản dễ hình thành mùi thơm hơn so với vùng đất ngọt. Gạo Tám Hải Hậu trên đất ven biển thơm hơn gạo Tám Mễ Trì, tương tự như thế, gạo Nàng thơm chợ Đào trên đất Long An thơm hơn vùng đất ngọt. Mùi thơm của gạo được tạo thành do hợp chất es-te rất dễ bay hơi, nên cần tìm biện pháp hợp lý trong công nghệ xay xát và bảo quản gạo với khối lượng lớn, để giữ được hương thơm đến tay người tiêu dùng. Vốn gen của các giống lúa đặc sản cổ truyền Việt Nam là tài sản rất quý báu, còn cần được điều tra, thu thập, chọn lọc tiếp tục để cung cấp cho sản xuất. Trong các giống lúa Tám, giống Tám Xoan ngon nhất. Năm 1990, Hội nghị lúa thơm thế giới tổ chức tại Viện Nghiên cứu lúa quốc tế (IRRI) đã nhất trí lấy giống Tám Xoan Việt Nam làm tiêu chuẩn chọn giống gạo có chất lượng cao.

THEO DÒNG PHÁT MINH

- Cách đây 75 năm (21-8-1925), **D. Brew**, người Mỹ, đã sáng chế ra *băng dính*, được sử dụng rộng rãi cho đến ngày nay.
- Cách đây 60 năm (22-8-1940), kỹ sư **H. Coanda** người Rumani đã sáng chế ra *động cơ phản lực đơn*.
- Cách đây 100 năm (23-8-1900), bác sĩ người Pháp **Ch. Michel** đã sáng chế ra túi thở oxy dành cho người bệnh.
- Ngày 24-9-2000: 60 năm ngày mất của nhà sáng chế người Đức **P. Nipkow** (1860-1940), người đã sáng chế ra *đĩa Nipkow* dùng trong quang nhận dạng ký tự.
- Cách đây 120 năm (25-8-1880), **A. Loveran** lần đầu tiên đã nhận dạng được *ký sinh trùng máu gây bệnh sốt rét*.
- Cách đây 40 năm (26-8-1960), *nhà máy điện Mặt trời đầu tiên* trên thế giới được xây dựng tại Ashkhabad, Liên Xô.
- Cách đây 90 năm (27-8-1910), **Funk** đã tách được *vitamin B1* từ cám gạo và ông đã đặt tên vitamin cho những axit amin không thể thiếu được cho cuộc sống.

HÃY GÕ TỪ A ĐẾN Z

• Trước nay, tôi chỉ biết rằng các loại khí dùng trong kỹ nghệ lạnh có khả năng phá hủy tầng ôzôn. Gần đây, đọc báo, lại được biết chất methyl bromide hủy diệt tầng ôzôn còn mạnh hơn. Xin cho biết thêm về chất này (Hà Ngọc Đua, Đồng Sơn, Đồng Hới, Quảng Bình).

Methyl bromide (MeBr, công thức hóa học: CH_3Br) là một nông dược thường được sử dụng trong kiểm dịch thực vật và xông đất diệt sâu bệnh trước khi gieo trồng. Khả năng hủy diệt tầng ôzôn của MeBr quả là rất lớn, với hệ số hủy diệt ozôn bằng 0,6 (theo số liệu của Chương trình Môi trường Liên hiệp quốc - UNEP). Hàng năm trên thế giới người ta sử dụng hàng trăm nghìn tấn MeBr, trong đó 3,2% dùng làm nguyên liệu tổng hợp hóa chất, 76% dùng để xử lý đất canh tác, diệt sâu, 13% dùng xông vật liệu xây dựng, gần 8% xông bảo quản lương thực, thực phẩm khi vận chuyển. Hiện nay, ở nước ta, MeBr thuộc danh mục thuốc bảo vệ thực vật hạn chế sử dụng do Bộ Nông nghiệp và phát triển nông thôn quản lý.

UYÊN UYÊN thực hiện

NỖI BUỒN CỦA NGƯỜI

Sakkudei

HÀN LY

CUỘC SỐNG ÊM ả GIỮA ĐẠI NGÀN TỪ 500.000 NĂM NAY ĐÃ BỊ XÁC TRỘN DỮ DỘI. TỔ TIÊN HỌ NHẤT QUYẾT CHỐNG LẠI MỌI CUỘC ĐỒNG HÓA. HỌ CŨNG VẬY, NHƯNG VỚI DÂN SỐ CHỈ CÒN 40 NGƯỜI, HỌ SẼ LÀM GÌ TRƯỚC SỰ XÂM LĂNG VÀ TÀN PHÁ CỦA THẾ GIỚI VĂN MINH?

Tư liệu gây nhiều tranh cãi

“Phập”. Tiếng động khô khốc và kinh hoàng vang lên giữa rừng già. Dòng máu phụt lên nhuộm đẫm một mảng lá khô. Cái xác cụt đầu bị trói giắt cánh khuấy, giãy lên vài lần rồi đổ gục xuống. Hai tử tội còn lại xám ngoét cả mặt mày. Một người gào lên và tiểu tiện tại chỗ khi bị kéo ra chỗ hành hình. Dao phủ lạnh lùng giơ cao lưỡi rìu. Có tiếng kêu thất thanh của đám phụ nữ và trẻ con. Vị già làng hét lên: “Okiki” và lưỡi rìu lại bổ xuống. Kẻ tội đồ thứ ba, mất lạc thần và run như giẻ, ngã vật ra đất.

Đó là quang cảnh buổi hành hình 3 tử tội của dân tộc *Sakkudei*, sống trên đảo Siberut, Indonesia bởi đã phạm hai tội cùng lúc: giao hợp trong rừng và tiểu tiện tại chỗ. Với bộ tộc này, đó là những hành vi gây ô uế rừng già, nơi thâm nghiêm bậc nhất. Và theo “phép tắc”, chỉ có chặt đầu.

Trên đây là một đoạn của tác phẩm *Les peuples de la jungle* (Những bộ tộc của rừng già) được Sọ khí - vật trang sức quen thuộc

nhà xuất bản Hachette (Pháp) trình làng vào năm 1917. Tác giả là nhà thám hiểm Pierre Lindsay. Đây là một trong những đoạn văn - hay nói đúng hơn là tư liệu - gây tranh cãi nhiều nhất trong giới sử học và nhân chủng học. Rất nhiều nhà nghiên cứu phương Tây cho rằng bộ tộc Sakkudei không thể man rợ như thế, họ chỉ là tộc người hiền hòa, không ưa máu và giết chóc. Nhưng phần nói tới quan niệm về rừng già của người Sakkudei thì hoàn toàn chính xác. Người Sakkudei tôn thờ núi rừng, vì nơi này cung cấp thịt tươi, lá cỏ, gỗ, cây thuốc, hoa quả và nước. Cũng chính vì quan niệm này mà trước khi hạ một con nai hay một con chim nhỏ xiu, các thợ săn Sakkudei đều... xin lỗi con vật. Họ đọc rì rầm lời khấn nguyện thành tâm, mong cho linh hồn con thú hoang tha thứ cho họ. Thiên nhiên đối với dân Sakkudei có linh hồn hẳn hoi, không chỉ động vật mà cả ở thực vật. Do vậy, họ tránh lạm sát và phá rừng. Nhà nhân chủng học Peter Dempsay (Mỹ) đã đùa mà rằng “ý thức bảo vệ

Thầy pháp và bộ ruột lợn rừng trong một nghi lễ

môi trường sinh thái của họ còn tốt hơn cả chúng ta". Người Sakkudei không bao giờ bài tiết hay săn thú gần sông suối, vì sợ nguồn nước bị ô uế. Họ không chặt phá cây cỏ vô cơ và rất hiểu rằng "rừng già có luật cân bằng muôn thuở, phá vỡ luật cân bằng ấy là gánh chịu hậu quả khủng khiếp". Mỗi buổi tối, tại ngôi nhà chung của làng (*uma*), vị trưởng làng lại ngồi giải thích cho lũ trẻ về luật cân bằng ấy, cũng như nhắc nhở luật lệ cho chúng. Những bài học bên đồng lửa ấy trở thành điệp khúc nằm lòng, nên bất cứ thành viên nào vi phạm sẽ bị trừng phạt, không thể kêu than hay van vỉ gì nữa. Hình phạt chặt đầu - như đã nói - còn gây tranh cãi nhiều. Nhưng có một số hình phạt phổ biến mà các nhà khoa học đều công nhận. Chẳng hạn quật roi tội nhân đến tóe máu, bỏ đói đến chết.

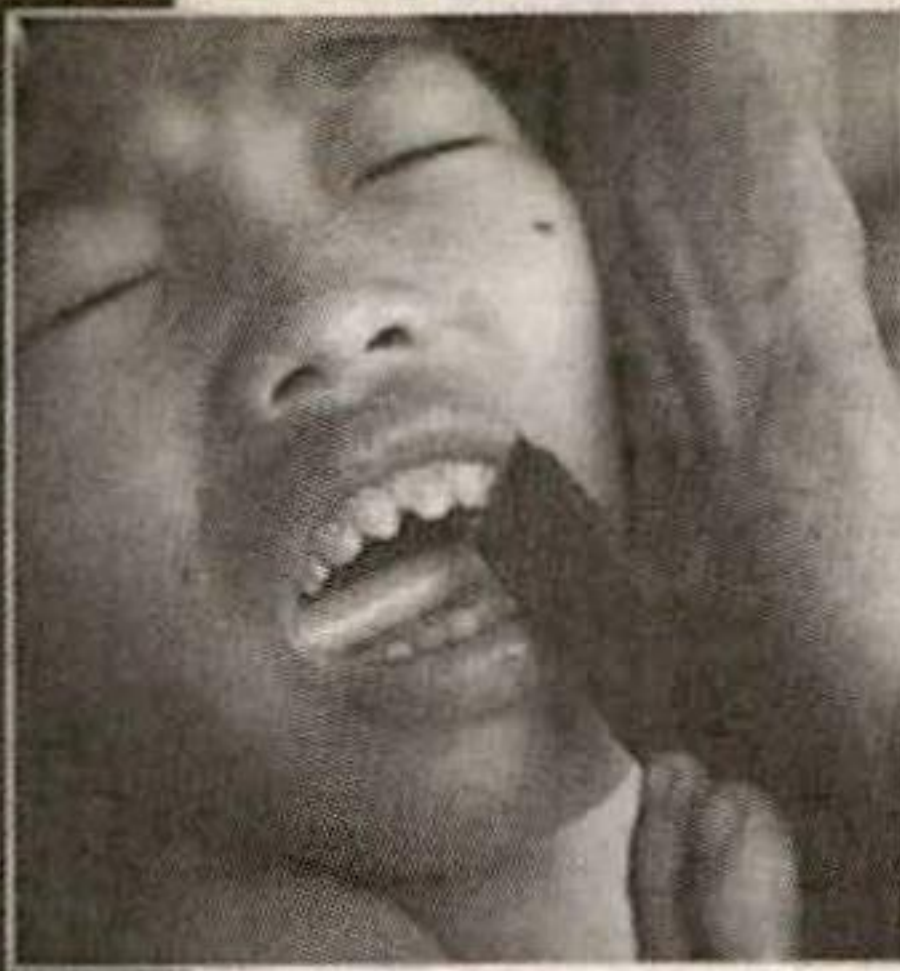
Biệt lập với thế giới văn minh

Theo các cứ liệu sử học thì đến thế kỷ 19, bộ tộc Sakkudei vẫn còn rất đông. Nhưng bây giờ thì chỉ còn... 40 người. Họ vẫn sống lặng lẽ, tìm cách duy trì truyền thống và khước từ mọi luật pháp của nhà nước Indonesia. Chẳng hạn, pháp luật chủ trương cấm đa thần giáo, nhưng người Sakkudei vốn quen thờ nhiều thần linh. Mỗi vị thần có một trách nhiệm cai quản riêng, nên không thể "bên trọng bên khinh" được. Thầy pháp (*kerei*) của làng hiểu rõ điều đó hơn ai hết, nên ông ta càng cố vũ đa thần giáo (nếu không, thần linh sẽ trị tội ông ta trước nhất!). Khi có dịch bệnh lan tràn trong cộng đồng, ông ta cương

quyết từ chối thuốc men của thế giới văn minh mà chỉ vào rừng tìm dược thảo. Lại thêm một đề tài nghiên cứu thú vị cho các nhà thực vật học. Cây *blé-blé-ouaki* (giống cây dứa dại), chỉ mọc cạnh bờ suối, lại có lượng kháng sinh cực mạnh trong lá và rễ. Cây *tohua paja* (lá như cây dọc mùng) khi nghiền nát cho ra một chất đỏ sền sệt, trộn với đất sét, là thuốc chữa bỏng cực hay. Tại sao vết bỏng diện rộng không bị nhiễm trùng mà lại kéo da non trong vòng 1 tuần? Chưa ai biết được!

Vào dịp lễ *Pulijajat*, cả bộ tộc ngủ trong ngôi nhà lớn, nơi treo đầy sọ hươu nai, lợn rừng và khỉ. Người ta lấy bột cây *sagou* (một loại cọ) làm thực phẩm và rượu chua. Cây *sagou* mọc rất khỏe trên hòn đảo trù phú này. Đốn một cây *sagou* là một gia đình sống đủ 3 tháng. Biết rõ như thế nên người Sakkudei chẳng hề đốn cây vô tội vạ, mà còn trồng cây gây rừng thường xuyên. Sông suối cho họ cá và sò ốc, đủ để họ sống thoải mái giữa đại ngàn. "Kinh tế gia đình" là chuyện bắt buộc. Mỗi nhà đều có vài chục gốc chuối và dứa, vài con lợn nhỏ. Khi

Xăm mình ở phụ nữ và chuốt răng ở trẻ em

(WWF) chính thức công nhận Siberut là "thiên đường" cần được duy trì. Ngày nay, hàng ngàn người xa lạ đổ xô lên đảo, khai

thác rừng bừa bãi. Rừng già vụn mình vì đau đớn. Đất đai chảy máu, suối sông đục ngầu. Người Sakkudei lực bất tòng tâm. Những con mắt tọc mạch nhất vạch lá nhìn vào cuộc sống vụn cổ của họ. Muông thú bị săn lùng ráo riết. Người Sakkudei chẳng biết kêu ai. Họ bị buộc sống chung với ánh sáng văn minh mà họ căm thù. Gạch ngói, bê tông, xe hơi, đường nhựa đổ xuống đảo Siberut như mưa nhiệt đới. Một số công ty khai thác gỗ có mặt, tranh nhau phá rừng. Những công ty khai thác hoa cảnh (đặc biệt là phong lan) lùng sục và xoáy vào những vết thương rỉ máu của rừng thiêng. Những buổi lễ *Pulaijat* vẫn còn, nhưng nụ cười vắng hẳn trên gương mặt người *Sakkudei*...

(Theo *Tintin Magazine, Terre Sauvage*, 6.2000)

lễ *Pulaijat* đến, nhà nào cũng đem hoa lợi đến để góp vui. Suốt 500.000 năm nay, người Sakkudei vẫn sống biệt lập như vậy. Khoáng sản ở đảo Siberut hầu như không có. Địa thế hòn đảo lại hoàn toàn "khuất nẻo" trong mọi cuộc hải hành. Vì vậy, từ lâu, Indonesia xem Siberut như vùng đất bị bỏ quên. Nhưng từ năm 1997 thì hòn đảo này trở thành điểm mạnh du lịch của Indonesia. Từ năm 1980, Quỹ bảo tồn thiên nhiên

CHIẾN THẮNG ĐAU ĐỚN

Trẻ em, phụ nữ cũng phải biết chế ngự cơn đau thể xác, đó là quan niệm của người Sakkudei. Người lớn phải biết xăm mình, càng xăm nhiều thì càng được tôn kính và càng có "vị thế" trong "xã hội". Người ta dùng những cây gai và móc nhọn để nhét "mực" vào da. Mực ở đây là tro bếp trộn nước mía. Một nghi lễ thử thách nữa là chuốt nhọn răng bằng dùi đục và "dao" cứng. Trong 2 tuần lễ sau đó, hàm răng cực kỳ đau đớn và rất nhạy cảm với mọi thức ăn nóng hay lạnh, uống nước suối trong mát sẽ là một cực hình. Phải qua những nghi lễ này thì người Sakkudei mới được xem là trưởng thành.

1001 CHUYỆN

Internet

HOÀI VỌNG

vi khuẩn lại là điều bí ẩn đối với các viên chức y tế điều tra. Họ loại bỏ khả năng rò rỉ hệ thống cống rãnh hay các nhà vệ sinh trong nhà hàng gần bãi biển. Đến khi đội cứu hộ bãi biển báo cáo có một đàn bồ câu khổng lồ đang quy tụ gần đó, các giới chức y tế mới chuyển hướng tình nghi sang loài chim này. Viên chức môi trường Howard Rosen cho biết: "Chúng tôi tin đó là phân bồ câu vì đó là nguồn ô nhiễm duy nhất". Một thiết bị đuổi bồ câu được làm từ dây điện thế thấp bao quanh cầu tàu đã bị hỏng, chính quyền thành phố đang xem xét thuê một công ty chuyên trách việc đuổi bồ câu này.

80 bao cao su chứa heroin trong... bụng (Reuters)

Các bác sĩ phẫu thuật tại Bệnh viện Meray, bang Miami (Mỹ) vừa tiến hành một ca mổ lạ lùng. Một người đàn ông 59 tuổi nhập viện với chứng đau ngực - bụng. Phim chụp X quang cho thấy trong dạ dày của ông ta có nhiều viên tròn. Bảy giờ sau, các bác sĩ tiến hành mổ ngay sau khi một viên tròn bằng cao su phát vỡ. Tim của nạn nhân loạn nhịp, dù qua được ca mổ nhưng nạn nhân chết vài ngày sau đó. Trước khi bất tỉnh, ông ta đã kịp báo với các viên chức bệnh viện rằng ông ta là người Colombia, hành nghề chuyển heroin lậu qua biên giới với hy vọng "kiếm

được vài trăm đến vài ngàn đôla". Trong dạ dày của người đàn ông này có tất cả 80 bao cao su chứa đầy heroin!

Đồng hồ đeo tay kèm máy vi tính (Focusmag)

Chiếc đồng hồ đeo tay có kèm máy vi tính đầu tiên đã ra đời tại Anh. Với một máy vi tính trên tay, bạn có thể lập kế hoạch trong ngày, tải xuống bản đồ hoặc hình ảnh từ máy quét scanner hay mạng Internet, chơi trò chơi trực tiếp trên Internet.

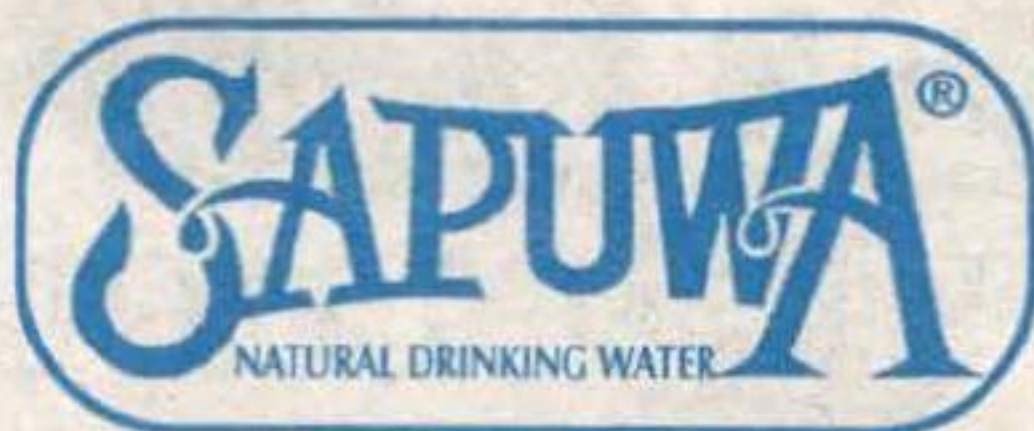
Đồng hồ sử dụng một bàn phím ảo, thanh chơi trò chơi (joystick) và 2 megabyte bộ nhớ RAM để cứu dữ liệu nếu hết pin đột ngột. Bạn cũng có thể tải xuống phần screensaver ưa thích hoặc tự tạo ra phần

TRUNG TÂM DỊCH
VỤ GIA TĂNG GIÁ
TRỊ - INTERNET
WWW.VNN.VN

• Hà Nội: 99 Triệu Việt Vương. ĐT: 9782235. Fax: 9780636. Email: kd.vasc@vnn.vn • TP.HCM: 7 Phạm Ngọc Thạch. ĐT: 8250724. Fax: 8235678. Email: vasc@vnn.vn

09 Quang Trung, Gò Vấp, TP.HCM - ĐT: (848) 8941466 - 8958260 - Fax: (848) 8940060 - Email: sapuwa@hcm.vnn.vn

mềm ứng dụng với hộp phát triển phần mềm kèm theo. Công ty giới thiệu sản phẩm độc đáo này là Sanderstead Senses (Anh).

Robot ăn... thịt (New Scientist)

Con người thật sự đang bị công nghệ đe dọa “nuốt mất” sau khi các nhà khoa học Mỹ tuyên bố đã thiết kế một robot hoạt động bằng... thịt động vật. Robot này chạy trên 12 bánh xe với biệt danh *Chew Chew* (*chew* có nghĩa là nhai), dùng pin tế bào. Pin này dùng vi khuẩn để chuyển hóa thức ăn thành năng lượng điện. Thành phần hoạt động chính của pin là các enzyme tiêu hóa carbohydrate, phóng thích năng lượng. Nhà phát minh Stuart Wilkinson tại ĐH Nam Florida, Tampa (Mỹ) cho biết: “Nguồn nguyên liệu lý tưởng để thu năng lượng là thịt. Rau cải không phải là nguồn dinh dưỡng tốt”. Việc biến đổi thực phẩm thành điện năng không phải mới lạ, nhưng thành công của nhóm nghiên cứu là thu nhỏ được thiết bị chuyển đổi vào một viên pin.

BẠN CÓ BIẾT?

Ngày 15-9-1949, khi bà Sara Bause đang nghỉ ở bang Michigan (Mỹ), bà gửi qua bưu điện về Canada cho con trai một bức tranh nhỏ. Vậy mà mãi tới đầu năm 1996, món quà đó mới đến được tay người nhận. Như vậy bưu điện Mỹ và Canada đã cần tới 47 năm để vận chuyển một bức tranh. Thế nhưng, bưu điện Đức còn “chưa đáo” hơn nhiều. Ngày 29-2-1996, một người Đức đã nhận được một tấm bưu thiếp gửi từ thành phố lân cận, cách chỗ ông sống chưa đầy 15km. Ông sửng sốt khi nhận ra tấm bưu thiếp này đã được gửi đi từ năm 1936: 60 năm sau nó mới đến được địa chỉ cần thiết!

LÊ HỒNG THIÊN

(Theo Lao động-Nga)

Mỗi tuần một địa chỉ website

www.greatachievements.org

Đây là website của Học viện Kỹ thuật quốc gia Mỹ, tổng kết 20 thành tựu kỹ thuật vĩ đại nhất thế kỷ 20 làm thay đổi sâu sắc cuộc sống con người cho đến tận hôm nay. Từ điện thoại, máy vi tính, đồ gia dụng, máy lạnh cho đến hệ thống đường xa lộ, máy bay, sợi quang học... được trình bày lịch sử từ lúc ra đời đến khi được ứng dụng rộng rãi trong cuộc sống. Đặc biệt, website có trang chỉ dùng văn bản để người truy cập có thể in ra dễ dàng và lưu giữ.

BÍ QUYẾT GIỮ GÌN
MÁI ÂM GIA ĐÌNH:

HÃY
TRÁNH XA
BỎ VỰC

LY HÔN

DIỆU HIỀN

Câu chuyện về những cái bếp

Thành ngữ có câu: “Văng đàn ông quanh nhà, văng đàn bà quanh bếp”. Niềm hạnh phúc gia đình có hay không, cứ nhìn vào cái bếp thì rõ. Một gia đình thuận hòa, hạnh phúc vợ chồng, con cái luôn quây quần sum họp thì bếp nhà đó luôn đỏ lửa. Người vợ luôn có ý thức về việc chăm sóc khu bếp sao cho ngăn nắp, luôn đảm bảo cơm lành canh ngọt, thường xuyên thay đổi thực đơn sao cho chồng con được ăn ngon miệng... Còn những người đàn ông, sau một ngày làm việc vất vả, cũng mong đến phút giây được về với gia đình. Ở đó có vợ, có con, có bữa ăn

KHI HAI NGƯỜI YÊU NHAU ĐỐI DIỆN VỚI THỰC TẾ CỦA CUỘC SỐNG VỢ CHỒNG, MỘT VÀI VA CHẠM NHỎ CŨNG CÓ THỂ GÂY THẤT VỌNG VỀ NGƯỜI BẠN ĐỜI. NẾU KHÔNG KỊP TỈNH TÁO NHÌN LẠI VÀ KỊP THỜI CÙNG NHAU ĐIỀU CHỈNH THÌ...

ngon lành, hợp khẩu vị đang chờ họ. Bởi vậy, một bữa cơm gia đình vô cùng quan trọng đối với mỗi chúng ta. Chị bạn tôi có chồng đi xa, ở nhà với hai đứa con. Chị phó mặc chuyện bếp núc cho người giúp việc, nấu gì ăn nấy. Có con thì phải chú ý đến bữa cơm cho con, nhưng hình như đối với không ít phụ nữ, bữa cơm có chồng đối với họ mới thực sự quan trọng. Còn nếu không thì việc chăm lo góc bếp đối với họ cũng mất hứng, ra sao cũng được. Quả thật, đến những gia đình này, vào bếp, có cảm giác thiếu vắng, tẻ lạnh.

Chị H. - một phụ nữ thành đạt - đã lần hồi làm cho gia đình tan vỡ vì không biết cách để hàn gắn những lỗ hổng trong gia đình. Chị vốn bận bịu với công việc, có khi phải xa nhà cả tháng trời. Người chồng và hai con chị vì vậy mà ăn uống thất thường. Thế nhưng, thứ bảy, chủ nhật là những ngày nghỉ để các gia đình có dịp quây quần tụ họp, cũng là dịp để các bà nội trợ xắn tay áo trở tài, thì chị lại đưa hai con mình về ngoại. Lý do: chị cần nghỉ ngơi sau một tuần làm việc căng thẳng. Mà quả thật về nhà cha mẹ, chị thấy thư nhân vì chẳng phải làm gì ngoài xem tivi và đọc sách. Nhưng điều đáng nói là người chồng. Anh làm gì để giết thời giờ khi vợ con đi vắng? Xin thưa: anh đi đánh cầu lông hoặc đánh bạc. Và kết cục đáng buồn đã xảy ra: ly hôn.

Bóng ma quá khứ

Không ít gia đình bị tan vỡ vì

những mối tình trong quá khứ. Ông cậu ruột của tôi lấy vợ sinh được ba người con. Chẳng may vợ ông qua đời vì cơn đau tim nặng. Ông rất thương vợ nhưng cũng đành phải đi bước nữa, vì cần một bàn tay phụ nữ chăm sóc gia đình. Bà mợ dâu sau này khỏe mạnh, dễ coi. Tôi thấy mừng cho cậu. Nhưng không ngờ cậu không quên được người vợ cũ. Bà vợ mới làm gì ông cũng không ưng ý. Đã vậy, hề có dịp là ông lại so sánh người vợ cũ với người vợ mới. Điều tất yếu xảy ra: người vợ mới tự ái bỏ nhà đi.

Anh T. yêu một cô bạn thời phổ thông, rồi anh đi học đại học. Khi về quê, anh nghe tin người mình yêu đã lấy chồng. Anh rất đau khổ vì không quên được cô ấy. Gần 10 năm sau anh mới lấy vợ. Nhưng trước khi cưới, anh vẫn nhắc đến người cũ. Thậm chí, còn khẳng định: về hình thức, vợ mình thua xa cô ấy. Thư cô gửi cho anh, thậm chí những bài thơ anh làm tặng người tình xưa, chất đầy trong ngăn kéo. Vợ đảm, con ngoan, nhà cửa tiện nghi thế mà hình như vẫn có bóng ma lớn vờn trong nhà anh, đó là hình bóng xinh đẹp, ngây thơ, trong trắng của cô nữ sinh trường làng mà anh từng yêu 20 năm về trước. Và rồi ngày kia, trong một đám cưới, anh tình cờ gặp lại người yêu cũ. Không thể tin nổi vào mắt mình, hơn hai mươi năm rồi còn gì, anh tự nhủ. Nhưng sao bây giờ cô ấy xuống sắc và vụng về thế! Nhìn sang thấy vợ mình cười nói vui vẻ, bật thiệp, anh mới thấm

thía lỗi lầm của mình trong bao nhiêu năm qua. Thông thường, trong cuộc đời, khá nhiều người có mối tình trước khi đi đến hôn nhân. Nhưng mỗi người cần phải tỉnh táo và biết tự kiềm chế, đừng để những bóng ma xưa ám ảnh để rồi hạnh phúc có được trong tầm tay lại bị tan vỡ.

Ghen - yêu hay là bệnh?

Để có một chút nào đó biện hộ cho việc ghen, người ta thường bảo: "Ừ thì có yêu mới ghen". Nhưng quả thật nếu ghen một cách quá đáng, ghen bóng ghen gió hay ghen lồng ghen lộn thì đã trở thành một loại bệnh, rất dễ gây đổ vỡ hạnh phúc gia đình. Chị bạn đồng nghiệp của tôi có lỗi ghen thật khủng khiếp. Cứ thấy chồng trò chuyện với cô gái nào là chị đều về đay nghiến chồng. Thậm chí trong phòng làm việc, có nhân viên nữ vừa mới về hơi mát mát, dễ thương, là chị để ý; thấy chồng trao đổi công việc với cô ta, chị cũng làm âm ĩ lên, bất chấp sự mát mặt của chồng. Người chồng rất khổ tâm và từng có ý nghĩ ly hôn vì không chịu được sự quá đáng của vợ. Hỏi chị vì sao lại ghen như vậy trong khi chưa có bằng chứng, chị cho biết: phải lường trước, chứ để ra cơ sự thì chữa cháy không kịp. May mà anh chồng biết chịu đựng, nếu không có lẽ anh chị đã dất tay nhau ra tòa.

Cô L. thì không có cái may mắn như vậy. Chồng mua một xe máy đời mới, cô tuyên bố liền: ông chồng chỉ được dùng xe để chở vợ, nếu để cô trông thấy chở ai thì cô sẽ băm

nát xe ra! Đi cùng chồng ở ngoài đường, chỉ cần thấy chồng liếc mắt nhìn theo một bóng hồng nào đó là y như rằng anh chồng sẽ được hưởng trọn một bài chì chiết và câu véo của người vợ. Nhưng ông chồng cũng thuộc loại không vừa nên sau những trận đấu khẩu là đến ngay màn thương cảm chân hạ cẳng tay. Có những người máu ghen nổi lên thì hăm hại người, bất chấp thủ đoạn: rạch mặt, tạt axít. Trả giá cho máu ghen của mình, họ không những làm tan nát gia đình mà còn đưa thân vào vòng tù tội. Lại cũng có những người đưa bản thân ra

để trả giá. Gần đây, ngay con hẻm vào nhà tôi có một vụ tự tử vì ghen. Ghen chồng mà không biết bày tỏ cùng ai, cô ta đã mượn liều thuốc sâu để trốn nợ đời. Dư luận, bên cạnh việc tỏ ra thương xót người đã khuất, đều tỏ ra bất bình trước hành động dại dột, ngu ngốc của cô gái vì khi chết đi, cô đã để lại một bà mẹ già và đứa con nhỏ chưa tròn 2 tuổi.

Nỗi khổ sinh... con gái

Tâm lý trọng nam khinh nữ hiện vẫn còn là nỗi ám ảnh của nhiều gia đình, một khi người phụ nữ không thể sinh cho chồng một đứa con trai. Chị bạn tôi đã sinh đến 3 đứa con mà toàn... "thị mệ", vì thế, ông chồng luôn tỏ ý không hài lòng. Chị luôn lo lắng một ngày nào đó sẽ có sự cố xảy ra. Quả nhiên, gần đây ông chồng của chị từ TP. Hồ Chí Minh về tận Bà Rịa-Vũng Tàu xem mặt và rước về một cậu con trai, bảo rằng đó là giọt máu rơi dọc đường của anh.

Bà chị họ của tôi vốn là hoa khôi của cả vùng thị trấn ven sông. Lớn lên chị trở thành niềm ao ước của không biết bao chàng trai, nhưng có một điều không may: gia đình chị có lý lịch không được tốt. Để hy vọng có một con đường tốt đẹp hơn cho con cái mai sau, chị đã chấp nhận lấy một người chồng về hình thức rất xấu và nghèo nữa nhưng bù vào đó là có lý lịch tốt. Tôi cứ nhớ ấn tượng về ngày cưới của chị. Khi cô dâu xuất hiện, mọi người trầm trồ với vẻ đẹp quý phái như nữ hoàng của chị bao nhiêu thì thất

vọng bấy nhiêu khi thấy chàng rể đi ra. Trông anh đen, phục phịch như một con gấu. Cứ tưởng rằng như vậy chị phải được hạnh phúc. Ai ngờ tai họa ập xuống đầu chị khi đứa con thứ ba ra đời vẫn là gái. Khó có thể tả hết nỗi thèm khát con trai của người chồng. Anh ấy là con trai độc nhất nên muốn có con trai để nối dõi tông đường. Sau khi vận động gia đình vợ chấp nhận cho anh lấy thêm vợ nữa không được, anh đã liều mình bỏ cả công việc, bỏ cả gia đình để đi theo một người đàn bà khác. Chị tôi đau khổ nhưng vẫn một mực chờ đợi chồng quay về. Quả nhiên mấy năm sau, anh ta quay về trong niềm đau khổ tuyệt vọng. Đứa con trai anh có được sau này chẳng may chết yểu. Anh bảo: số anh không có con trai. Anh đã làm cho không những bản thân mà cả vợ con anh đau khổ suốt một thời gian dài. Cũng may cho anh, vợ anh đã tha thứ vì như chị nói: chị không thể để cho gia đình thiếu bóng của người chồng, người cha.

Bi kịch hậu ly hôn ai cũng rõ. Trong thực tế, nguy cơ ly hôn luôn tiềm ẩn trong mọi gia đình, không phân biệt thời gian, tuổi tác, giàu có, sang hèn. Mỗi gia đình mỗi hoàn cảnh, dẫn đến mỗi cuộc ly hôn cũng khác nhau. Bởi vậy, mỗi cặp vợ chồng cần xác định rõ điểm yếu của gia đình mình để có thể tìm ra biện pháp khắc phục, làm sao khiến hạnh phúc gia đình ngày càng được củng cố vững chắc, tránh xa bờ vực thẳm khủng khiếp của sự ly hôn. ■

Y một thế giới bí ẩn

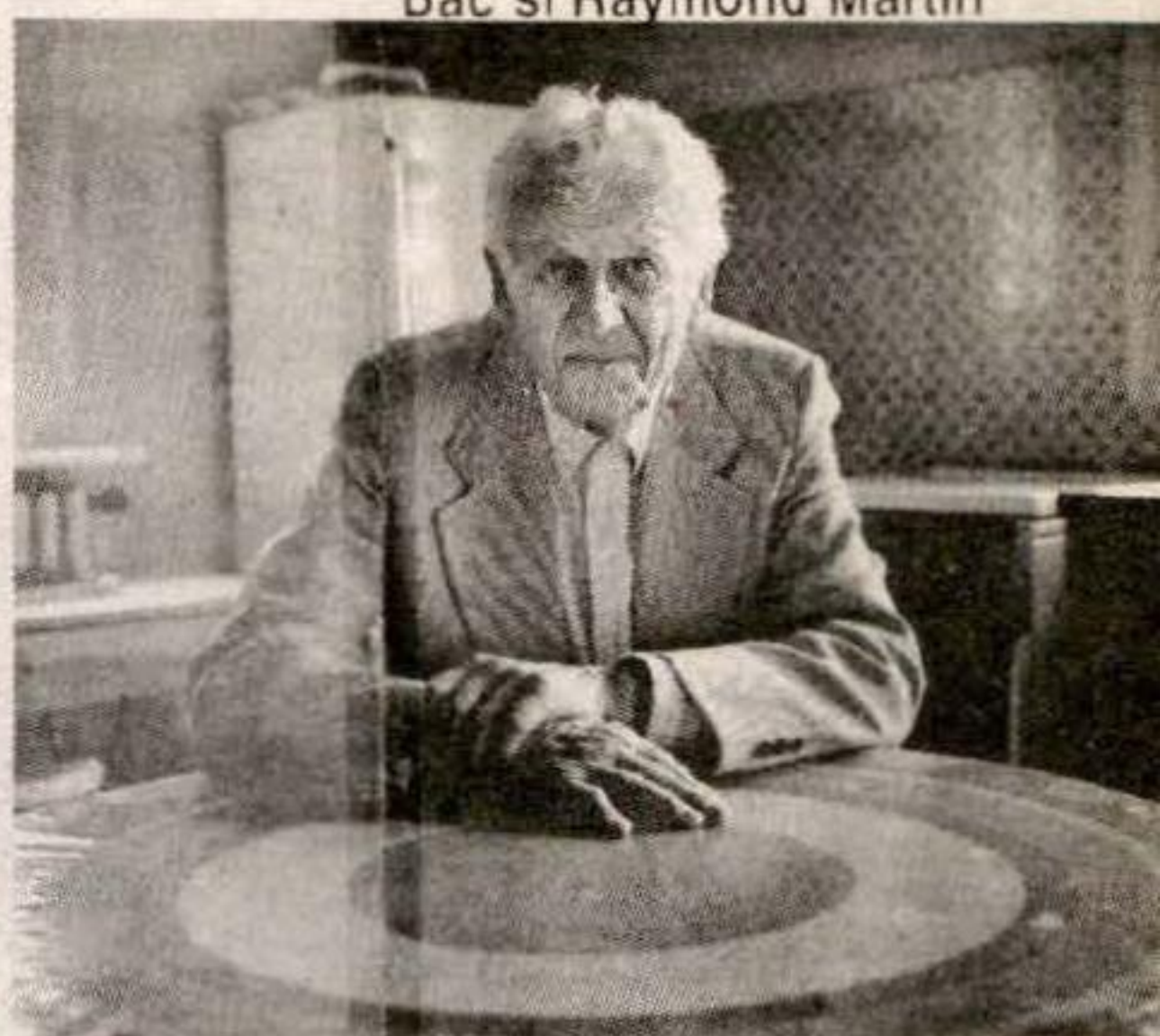
DẠ THẢO

Kỳ 2: CHUYÊN GIA PHÁP Y HÀNG ĐẦU Ở PHÁP

Sau 40 năm hành nghề, BS. Raymond Martin đã thực hiện tổng cộng 15.000 lượt giải phẫu pháp y tại Viện Pháp y Paris (Pháp), ngay trong nghĩa trang nông thôn hoặc tại hiện trường. Tính ra trong các chuyến công tác lưu động, ông đã đi 70.000km mỗi năm trên tổng cộng 50 chiếc ô tô. Năm nay 86 tuổi, ông vẫn tiếp tục theo nghề bác sĩ pháp y với tư cách chuyên gia pháp y của tòa phá án và đang điều tra nguyên nhân gây ra cái chết của bé Grégory (xem TGM số 399 ra ngày 14-8-2000).

Vạch mặt tên cường sát Petiot

Xuất thân từ gia đình nông dân, chàng sinh viên y khoa nội trú Raymond Martin phải vào làm việc trong Bệnh viện tâm thần kinh Ivry hồi năm 1936 để kiếm tiền trả học phí. Tại đây, ông đã gặp một bệnh nhân có đôi mắt giao hoạt thụt sâu vào hốc mắt: đó là BS. Petiot, bị bắt buộc đưa vào bệnh viện theo lệnh cảnh sát. Lúc rảnh rỗi đánh cờ với ông, Petiot tự khoe mình là bác sĩ pháp y. Trong giai đoạn nước Pháp bị phát xít Đức chiếm đóng thời Chiến tranh thế giới lần thứ hai, tình cờ Raymond Martin bắt gặp Petiot chở một va

ly to tương sau xe đạp trên đường phố, ông cứ ngỡ gã mua bán hàng chợ đen. Sau này, ông đã nhận ra đúng là chiếc va ly ấy trên ảnh chụp các vật dụng được tìm thấy bên bờ sông Seine cùng xác các nạn nhân bị Petiot cắt xẻo. Trên các tử thi thể hiện một dấu hiệu đặc trưng của bác sĩ pháp y chuyên nghiệp. Khi xem xét một vết thương phía trên đùi được gây ra sau khi nạn nhân đã chết, Raymond Martin nhận ra đó là dấu cắm của dao mổ mà bác sĩ pháp y có thói quen cắm vào đùi để khỏi bị đứt tay trong khi giải phẫu tử thi ngoài trời. Đầu ngón tay của nạn nhân bị chặt cụt

nhằm xóa dấu vết (vân tay) nhận dạng, đồng thời dây chằng cột sống cũng bị cắt đứt để dễ gập thân người nạn nhân vào va ly. Từ những dấu hiệu này, tên bác sĩ điên Petiot đã bị bắt.

Khám phá vụ đầu độc bằng thạch tín

Bác sĩ pháp y Raymond Martin bắt đầu hành nghề cùng thời điểm với bị can Marie Besnard bị bắt về tội dùng thạch tín đầu độc 12 người thân thuộc. Các tử thi được khám quật và giám định. Vấn đề cần làm rõ là dấu vết thạch tín trong tóc các nạn nhân ở đâu mà có? Từ đất nghĩa trang bị nhiễm hóa chất do các cánh đồng trồng khoai ở cạnh đấy lan sang hay bị đầu độc trong một thời gian dài? Trong khi các bác sĩ pháp y khác tiếp tục điều tra theo lệnh tòa án, Raymond Martin và hai đồng nghiệp tiến hành thực nghiệm để giải đáp câu hỏi này. Họ cắt tóc người bỏ vào hòm nhỏ 10cm x 15cm rồi chôn 10 chiếc hòm xuống đất bị nhiễm chất thạch tín, sau đó nhờ bác sĩ thú y đánh bả thạch tín một con chó có lông khoảng từ 6-8 tháng tuổi và chôn trong cánh đồng đã bón phân. Mục đích của cuộc thực nghiệm nhằm xác định tác dụng ngộ độc lâu dài. Sau ba năm, họ đào lấy lên tóc người và xác chó. Đối với tóc, thạch tín từ đất có nhiễm vào tóc nhưng khi rửa tóc với hỗn hợp hóa chất, dấu vết thạch tín bị nhiễm biến mất. Ngược lại, khi áp dụng cách làm này đối với xác chó, dấu vết thạch tín trên lông chó vẫn

còn nguyên. Kết luận: không thể rửa sạch dấu vết thạch tín trên tóc các nạn nhân của bị can Marie Besnard vì họ đã bị đầu độc mỗi ngày một ít cho đến khi thiệt mạng. Công trình thực nghiệm này đã được đăng tải trên một tạp chí chuyên ngành pháp y của Ý và đã làm cơ sở cho cơ quan luật pháp chỉ định tổ chức một cuộc giám định tối hậu. Dù vậy, sau ba phiên tòa đại hình, bị can Marie Besnard vẫn được xử trắng án vào năm 1961.

Vụ án Buffet-Bontemps

10 năm sau xảy ra vụ án Buffet-Bontemps - tên của hai tù phạm đã bắt giữ một giám thị và một nữ y tá làm con tin rồi cắt cổ họ. Vừa bắt tay vào giám định vết thương, Raymond Martin đã có thể khẳng định ngay rằng lưỡi dao dài 3cm x 12cm do tù phạm Buffet tự chế trong buồng giam chính là hung khí gây ra vết tử thương cho các con tin. Thế nhưng ông không hiểu nổi làm thế nào lưỡi dao nhỏ 12mm của tù phạm Bontemps lại gây ra vết thương rộng đến 6cm bên phần khó dẫn đến tử vong ở cổ bên phải của nữ y tá và cũng không hiểu vết thương ấy có trí mạng hay không. Vết thương trông phức tạp, có bốn góc, bờ trên thẳng và thon, bờ dưới rách tưa. Raymond Martin lại cùng đồng nghiệp tiến hành thực nghiệm trên các tử thi vô thừa nhận trữ trong phòng lạnh của Viện Pháp y Paris. Lần thử nghiệm đầu tiên: động tác nhấn con dao cùng loại với hung khí vào đúng vị trí vết thương ở độ sâu lút đến tận cán đã

không tạo ra một vết thương tương tự. Đến lúc dùng dao cắt cổ theo chiều ngang rồi đâm giống như cách sử dụng dùi, ông đã tạo nên vết thương giống hệt như vết thương trên cổ nạn nhân nữ y tá. Diễn tiến cuộc thực nghiệm được chụp ảnh đầy đủ. Với bằng chứng hiển nhiên như vậy, ngày 28-11-1972, lúc 4 giờ sáng, Buffet và Bontemps đã bị xử chém đầu. Raymond

Martin có mặt tại nơi xử án để tiếp tục làm nhiệm vụ chứng thực tử tội đã chết. Đã từng giám định dưới đèn pha xe ô tô tử thi một nạn nhân bị trúng mảnh lựu đạn hoặc một gã say rượu nằm sóng sượt trên quây bán thịt, Raymond Martin hiểu rõ với lối giết người man rợ, hai tên thủ ác lên máy chém cũng đáng đời nhưng ông vẫn không thể chịu đựng được cảnh tượng ấy. Dù vậy, đối với tội ác giết trẻ con, bản thân ông lúc nào cũng muốn can phạm bị loại trừ khỏi cuộc sống. Án tượng này hình thành trong tâm tưởng ông bắt đầu vào năm 1964, lúc ông giải phẫu tử thi một cậu bé 11 tuổi bị siết cổ đến chết và lúc ông đọc được tổng cộng 55 lời hăm dọa được tên sát nhân gửi cho gia đình nạn nhân. Tên này bị giam tù 36 năm nay và hiện vẫn còn sống.

Tên cuồng sát Petiot

Kỷ vật của bác sĩ Raymond Martin

Hiện nay trong căn phòng riêng, giữa bộ sưu tập báo *Nhật báo bác sĩ* và các cuốn từ điển chuyên ngành pháp y, BS. Raymond Martin vẫn còn giữ một khẩu súng ngắn Smith and Wesson mà ông đã mua để làm thực nghiệm tìm hiểu nguyên nhân cái chết của René Lucet - giám đốc quỹ bảo hiểm y tế Marseille năm 1982. Vào thời điểm ấy, René Lucet đang công khai tuyên chiến với các nghiệp đoàn rồi bị sa thải vì lẽ lối quản lý không thích hợp. Có nghĩa là ông ta có đủ mọi lý do để tự sát. Mọi bác sĩ pháp y đều biết rõ vẫn có thể bắn trúng hai phát đạn vào đầu để tự sát bằng khẩu súng ngắn tự động bắn liên thanh và chỉ cần bóp cò một lần. Tuy nhiên, trong vụ án René Lucet, khó kết luận nạn nhân tự sát vì nhiều lý do: vũ khí là loại súng

Bị can Marie Besnard

ngắn có ổ đạn, vết chấn thương trên não do viên đạn đầu tiên gây ra đã loại trừ khả năng nạn nhân đủ sức bóp cò viên đạn thứ hai, đặc biệt vị trí trúng đạn lại ở lỗ tai vì muốn bắn tiếp viên thứ hai, nạn nhân phải còn đủ ý thức và tinh táo để bóp cò. Raymond Martin và giáo sư phẫu thuật thần kinh Chodkiewicz đã tiến hành bắn thử, nhận thấy sau khi bóp cò phát thứ nhất, súng sẽ giật mạnh và muốn bắn phát thứ hai phải dùng tay chỉnh lại mũi súng vào mang tai. Kết luận: muốn tự sát bằng súng có ổ đạn chỉ có thể bắn được một viên, như vậy một kẻ khác đã bắn chết nạn nhân trước rồi bắn thêm phát thứ hai ngụy tạo thành hiện trường vụ tự sát. Kẻ này không bao

giờ bị phát hiện vì thẩm phán thụ lý vụ án không xem trọng ý kiến giám định của Raymond Martin cũng như không yêu cầu tái dựng hiện trường. Năm 1987, Raymond Martin về hưu nhưng vẫn sẵn sàng ra tay mỗi khi có thẩm phán dự thẩm hoặc chủ tọa tòa án yêu cầu. Nổi danh là con người không bao giờ ghé thăm tử thi, ông tin tưởng vào kỹ thuật pháp y đến nỗi để bác bỏ ý kiến cho rằng đã xảy ra một vụ tự thiêu, ông không do dự mang xác một cô cháu gái bị thiêu sống trong ô tô lên bàn giải phẫu và cuối cùng đưa ra kết luận: do bất cẩn, chủ xe đã để bình xăng lật đổ lên ghế sau làm xe cháy rụi.

(Còn tiếp)

Kỳ 3: BÊN TRONG NHÀ XÁC

♦ **BỘ LAO ĐỘNG - THƯƠNG BINH - XÃ HỘI RA THÔNG TƯ TRỢ CẤP CHO CÁC ĐỐI TƯỢNG** (kể từ 12-8-2000): trẻ em (dưới 16 tuổi) mồ côi cha mẹ, bị bỏ rơi, không nguồn nuôi dưỡng, không còn người thân hoặc còn cha (mẹ) nhưng một trong 2 người bị mất tích hoặc không có khả năng nuôi con; người già trên 60 tuổi không con cháu, thân thích, không có nguồn thu nhập hoặc có vợ chồng con cháu nhưng họ không có khả năng nuôi dưỡng. Mức trợ cấp được tính theo thực tế.

♦ **BỘ GIAO THÔNG VẬN TẢI ĐÃ CHÍNH THỨC BAN HÀNH THÔNG TƯ QUY ĐỊNH BẮT BUỘC ĐỘI MŨ BẢO HIỂM** đối với người đi xe máy đường trường. Từ 1-9-2000, các đối tượng lưu thông bằng xe máy (kể cả người ngồi sau) trên các quốc lộ mới cải tạo, nâng cấp, đường vào các thành phố lớn: Hà Nội, TP. Hồ Chí Minh, Hải Phòng, Đà Nẵng, bắt buộc phải đội mũ bảo hiểm. Từ 1-1-2001, sẽ bắt buộc đội mũ bảo hiểm đối với người điều khiển và ngồi trên xe máy lưu thông trên các quốc lộ, tỉnh lộ nằm ngoài phạm vi thị xã, thị trấn, thành phố thuộc tỉnh và ngoài phạm vi nội thành thành phố trực thuộc Trung ương.

♦ **LÀNG HÀNH THIỆN (XUÂN HỒNG, XUÂN TRƯỜNG, NAM ĐỊNH) NỔI TIẾNG VỀ TRUYỀN THỐNG HIẾU HỌC VÀ KHOA BẢNG.** Làng có 17 họ thì có tới 11 họ có người đỗ đạt. Dưới triều hậu Lê, riêng họ Vũ đã có 36 người đỗ đạt. Từ đầu thế kỷ 16 đến đầu thế kỷ 20, làng có 7 vị đỗ đại khoa (3 tiến sĩ, 4 phó bảng), 97 hương cống (cử nhân),

246 tú tài. Từ 1945 đến nay, 400 người trong làng tốt nghiệp đại học, khoảng 90 người là tiến sĩ. Những năm gần đây, mỗi năm làng có từ 20-50 em thi đỗ đại học, cao đẳng. Đây chính là quê hương của cố Tổng Bí thư Trường Chinh.

♦ **"LỬA BẾP TUỔI HỌC TRÒ"** là cuộc thi nấu ăn lần thứ nhất của học sinh nhỏ tuổi Hà Nội do Cung Thiếu nhi Hà Nội phối hợp với Hãng dầu Neptune tổ chức (ngày 12-8). Dự hội thi có 80 bếp nấu với 200 em thiếu nhi đang sinh hoạt tại các nhà văn hóa thiếu nhi 12 quận, huyện, mái ấm tình thương, Làng trẻ em S.O.S và Cung Thiếu nhi Hà Nội.

♦ **ĐÀ NẴNG (ĐN) VỪA BAN HÀNH CHÍNH SÁCH THU HÚT NHÂN TÀI VÀ ƯU ĐÃI TRÍ THỨC.** Theo đó, những người có học hàm, học vị, sinh viên (chính quy) tốt nghiệp xuất sắc, vận động viên đoạt giải quốc gia... sẽ được ưu tiên sắp xếp công việc, bố trí nhà ở không mất tiền trong 5 năm đầu khi tình nguyện làm việc cho ĐN; vợ hoặc chồng được tiếp nhận vào cơ quan nhà nước. Giảm 30% giá nhà đất đối với giáo sư, phó giáo sư, tiến sĩ (GS, PGS, TS), được nợ 50% tiền mua nhà, sử dụng đất và được trả dần trong 10 năm; trợ cấp 1 lần: 50 triệu đồng (GS, TS khoa học), 40 triệu đồng (PGS), 30 triệu đồng (TS chuyên ngành), 10 triệu đồng (thạc sĩ, vận động viên quốc gia) và 5 triệu đồng (sinh viên tốt nghiệp loại giỏi, xuất sắc).

♦ **ƯỚC CÓ 16.000 CON CHÓ Ủ BỆNH ĐẠI** trong tổng số khoảng 14 triệu con trên phạm vi toàn quốc. Tính trong vòng 40 năm qua đã có trên 10.000 người chết vì chó dại cắn và gần một nửa số

đó tập trung ở Hà Nội, Hải Phòng, Hải Dương, Hưng Yên, Thanh Hóa.

• **NẾU THU NHỎ THẾ GIỚI 6 TỈ NGƯỜI CỦA CHÚNG TA THÀNH MỘT NGÔI LÀNG 100 NGƯỜI** thì ngôi làng kỳ quặc ấy có 57 người châu Á, 21 người châu Âu, 14 người châu Mỹ, 8 người châu Phi (70 người da màu). 6 người kiểm soát 50% tài sản làng. 70 người không biết đọc. Hơn một nửa dân làng thiếu dinh dưỡng. 80 người ở nhà ổ chuột. Chỉ có một người... có trình độ đại học.

• **THÁI LAN ĐÃ ĐƯA NHIỀU DỊCH VỤ HÀNH CHÍNH LÊN MẠNG INTERNET**, trong đó có website giúp người dân Thái ở trong cũng như ngoài nước đăng ký kết hôn, đăng ký khai sinh, báo tử... Người dân Thái cũng sẽ đóng thuế, xin hộ chiếu và đổi hộ chiếu mới thông qua website này. Trong tương lai, khi có luật mới, dân chúng Thái có thể bầu cử trên mạng, chấm dứt cảnh xếp hàng rồng rắn đi bỏ phiếu. Nhiều cơ quan chính phủ có liên quan đến website, kể cả Bộ Cảnh sát, Bộ Giáo dục và đại học, các đại sứ quán.

• **25.000 ĐÔLA LÀ KHOẢN TIỀN MÀ BỘ NGOẠI GIAO MỸ** hứa sẽ thưởng cho bất cứ ai gửi trả lại bộ này một máy vi tính xách tay có lưu trữ các thông tin mật bị mất hồi tháng 1-2000. Cẩn nhắc lại là Bộ Ngoại giao Mỹ đã gặp nhiều sự cố đặc biệt loại này do thiếu cảnh giác như: bị mất tài liệu mật trong phòng làm việc của bà Ngoại trưởng Albright vào năm 1998, máy nghe lén được lắp đặt trong phòng họp của Bộ Ngoại giao năm 1999 và gần đây hơn cả là 2 máy vi tính xách tay bị mất trộm vào tháng 5-2000.

• **8 HÀNH TINH MỚI NGOÀI HỆ MẶT TRỜI** vừa được các nhà thiên văn

học phương Tây phát hiện. 5 hành tinh được nhìn thấy từ Nam bán cầu, trong đó có một hành tinh thuộc hệ đa hành tinh thứ hai được phát hiện từ trước đến nay, ở cách hệ Mặt trời 141 năm ánh sáng. Ba hành tinh khác được nhìn thấy từ Bắc bán cầu, trong đó có một hành tinh xoay quanh sao HD 190228, cách hệ Mặt trời 203 năm ánh sáng.

• **CỎ CÂY CŨNG BIẾT TỰ BẢO VỆ** trước sự tấn công của các sinh vật khác, chẳng hạn như khi bị sâu bọ tấn công, lá cây đậu lima sẽ tiết ra một mùi hương đặc biệt quyến rũ các loại côn trùng khác tới, giúp tiêu diệt những kẻ phá hoại.

• **HỌC VIỆN NGHIÊN CỨU TÁC VẬT CÔN MINH (TRUNG QUỐC) VỪA CÔNG BỐ THỬ NGHIỆM THÀNH CÔNG DƯỢC PHẨM CHẾ NGỰ AIDS.** Sau 13 năm nghiên cứu khoảng 1.000 dược thảo, các nhà khoa học rút ra được 150 loại chống được virus gây bệnh AIDS. Sau 3 tháng thử nghiệm ở Bệnh viện Sapatong, Chiang Mai (Thái Lan), sản phẩm Fufang SH (do GS. Luo Shide đứng đầu) đã chữa giảm bệnh cho 9 bệnh nhân AIDS và 16 trường hợp ngưng bệnh. Thuốc mới hiệu nghiệm, dễ dùng đại trà, rẻ, an toàn và không độc.

• **MỘT HY VỌNG MỚI CHO NGƯỜI BỊ BỆNH TIỂU ĐƯỜNG (TĐ):** Cơ quan Quản lý thực phẩm và dược phẩm Mỹ (FDA) đã chuẩn y loại thuốc mới trị bệnh TĐ có tên là Glucovance, là một phối hợp giữa thuốc Glucophage và thuốc viên trị TĐ họ Glyburide, chỉ định điều trị bệnh TĐ loại II, tức thể bệnh khởi phát ở người trưởng thành. Glucovance có công hiệu hơn hẳn Glucophage hay Glyburide dùng để làm giảm lượng đường máu của bệnh nhân.

SIÊU THI bách hỷ

CÁI GÌ ĐÂY?

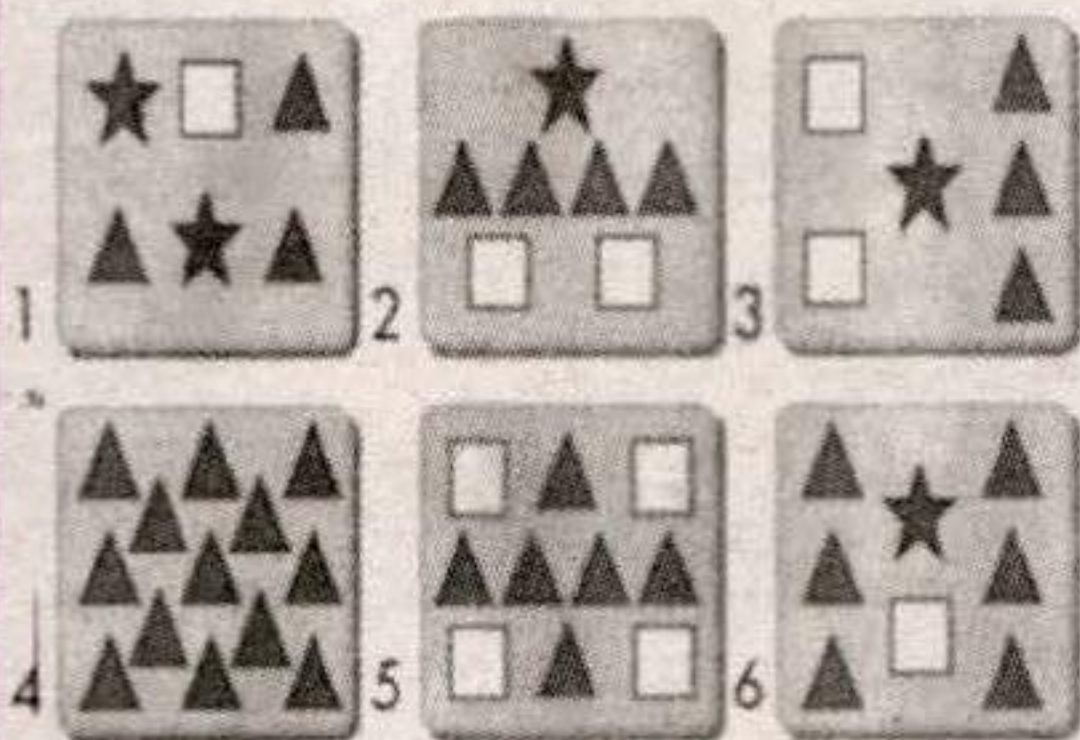
Loại mắt kính "trời ơi đất hỡi" trong ảnh là một ý tưởng của nhà tạo mẫu Alain Mikli (Pháp) trong một cuộc trình diễn thời trang dành cho đàn ông tại New York vào tháng 7 vừa qua. Điều đáng nói nhất là Alain đã nói với phóng viên tạp chí *Quo* (Pháp) rằng "có cho vàng tôi cũng chẳng bao giờ đeo nó".

Vui cười

Chuyện xảy ra tại một trường đại học luật ở Mỹ. Vị giáo sư: "Ngày mai, chúng ta sẽ học về sự lường gạt. Tôi yêu cầu các bạn về nhà và đọc trước chương 20 quyển sách của John Irvin". Hôm sau, vào lớp, ông hỏi ngay: "Những ai đã đọc chương 20?". Cả lớp hăng hái giơ tay. Giáo sư bình tĩnh: "Tốt. Quyển ấy chỉ có 19 chương thôi. Chúng ta bắt đầu học về sự lường gạt".

Tinh mắt

Trong 10 giây, bạn hãy cho biết hình nào trong 6 hình dưới đây có giá trị lớn nhất. Biết rằng 1 ngôi sao = 2 hình vuông và 1 hình vuông = 2 hình tam giác. (Xem giải đáp tr. 109)

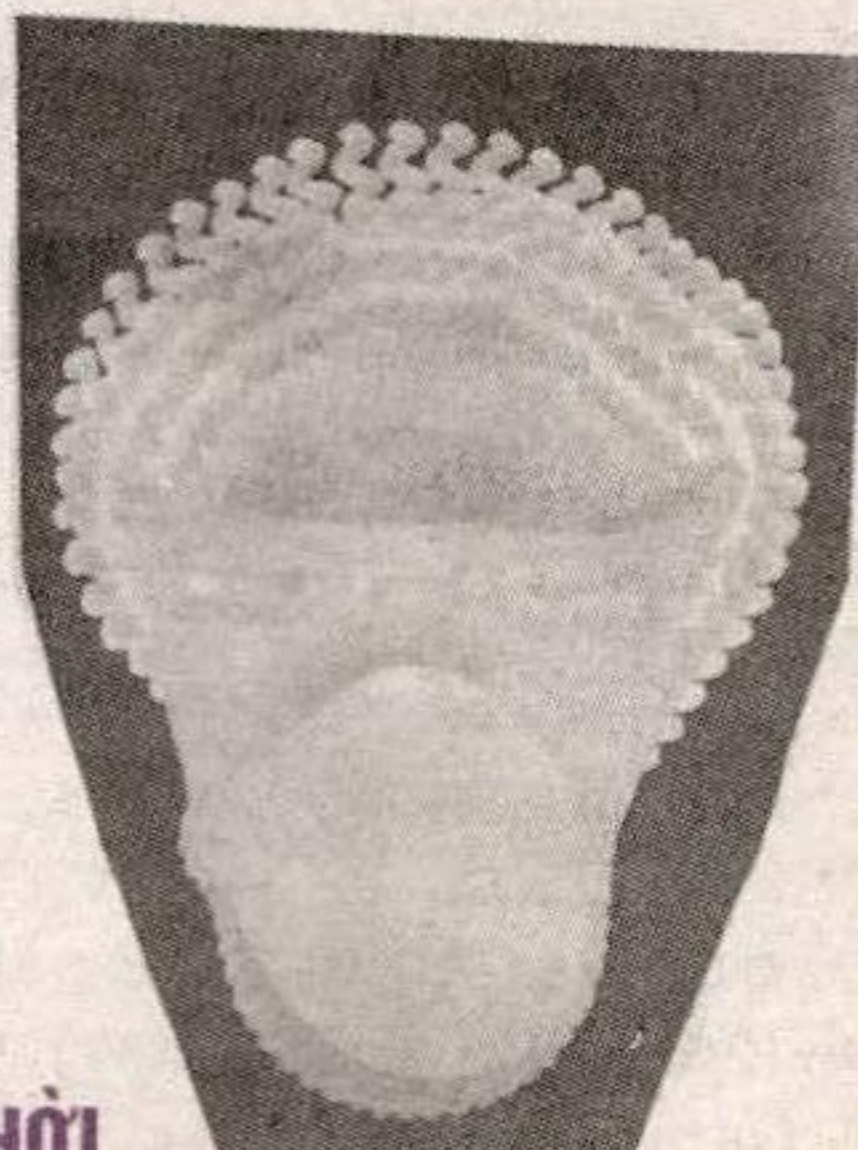
LAI RAI

Nguyệt san *Tintin Magazine* (Pháp) vừa tổ chức một cuộc thi hỏi đáp thú vị. Sau đây là 3 câu hỏi do ban tổ chức đưa ra:

- Điều gì sẽ xảy ra nếu loài cá uống quá nhiều nước?
- Nếu ngựa vẫn không còn vằn nữa thì sao?
- Nếu định luật vạn vật hấp dẫn không còn tác dụng, ai sẽ sợ nhất?

Và đây là 3 câu trả lời đoạt giải:

- Cá sẽ chết.
- Thì ta sẽ không gọi là ngựa vằn nữa.
- Lính nhảy dù.

THỜI Ô NHIỄM

Vui cười

- - Jack, tại sao cậu không lấy vợ?
- Vì vợ còn đáng sợ hơn bọn trăn lột.
- ?
- Bọn trăn lột sau khi lấy tiền, sẽ cho ta tự do. Còn vợ thì trăn lột cả hai.
- Hai vợ chồng dạo phố, qua một tiệm thuốc, có tấm bảng con rắn quấn quanh cái ly. Vợ hỏi: "Anh ơi, đó là gì thế?". "À, chắc là mẹ em đang uống trà".

AI ĐÂY?

Bạn hãy cho biết cô bé trong ảnh là ai? Sau này, cô bé nổi tiếng trong lĩnh vực gì? (Xem giải đáp tr. 110)

Khó tin nhưng có thật

Quyển *Histoires Drôles* (Những chuyện kỳ quặc) của NXB Laflont (Pháp) có ghi lại nhiều cái chết hết sức hi hữu trong lịch sử. Sau đây là vài trường hợp tiêu biểu:

■ Ông John Irvin Kafka, công dân bang Ohio (Mỹ) giãm phải vỏ chuối, ngã chấn thương sọ não. Sau 1 năm nằm viện, ông

Con số biết nói

- ◆ 34% dân Pháp tin rằng đĩa bay chỉ bắt đi những ai gian ác, còn người lương thiện thì vô sự.
- ◆ 26% dân Mỹ cho rằng những người độc thân dễ bị đĩa bay mượn làm vật thí nghiệm.
- ◆ 22% dân Anh không dám đi đèn ngủ vì sợ bị đĩa bay "lưu ý".
- ◆ 16% dân Mexico không dám sinh hoạt tình dục vào nửa đêm vì sợ bị đĩa bay "nghe thấy".

bình phục như một phép lạ. Trên đường đi bộ về nhà, ông lại giãm phải vỏ chuối và lần này thì đi hẳn. Chuyện xảy ra năm 1967.

■ Cụ ông Juanitez Bogota, công dân Mexico, đã sống được 99 tuổi nhưng vẫn mạnh khỏe. Ngày 3-6-1982, cụ đi dạo trong một vùng núi. Một con kên kên tha một con rùa bị tuột chân. Con rùa rơi từ độ cao vài trăm mét trúng đầu cụ và thế là...

■ Ngày 12-12-1993, hai vợ chồng Jean François Michel (Pháp) kể chuyện tiếu lâm cho nhau nghe. Cô vợ Isabelle cười lăn lộn và đứt hơi tại chỗ. Jean bị truy tố về tội ngộ sát.

KHÔNG LỜI

Hiệp hội *Genetic Savings and Clone* ở Mỹ vừa rao rằng: "Nhưng ai muốn sinh sản vô tính cho chó mèo, hãy đến gặp chúng tôi". Họ còn cam đoan rằng nếu chó mèo chết và chủ nuôi quá nhớ thương thì cứ đưa xác đến, chỉ việc trích tế bào trên xác con vật và cho ra một con mới giống như đúc. Nhưng có lẽ chỉ dân nhà giàu mới dám đến hiệp hội này, vì giá tối thiểu cho một lần "tái tạo cực cưng" là 200.000 đôla!

Tiểu phẩm: Con vịt

Ba cô gái đến cổng thiên đường. Thánh Pierre nhắc nhở: "Cuộc sống ở đây dễ chịu thôi, nhưng nếu nhớ chân đạp phải một con vịt thì phải sống suốt đời với người đàn ông xấu xí nhất". Cô gái thứ nhất không tin, bèn thử đạp lên một con vịt. Ngay lập tức, cô bị xiềng với một anh xấu xí kinh khủng. Cô gái thứ hai, do bất cẩn, cũng đạp lên một con vịt và bị xiềng ngay với anh xấu thứ nhì (nay lên chức xấu nhất). Họ ngồi ca cẩm cho số phận thì thấy cô gái thứ ba đi qua, khoác tay một anh chàng lực lưỡng và đẹp trai chưa từng thấy. Thấy họ thắc mắc, thánh Pierre mỉm cười: "À, cái thằng ngu ấy đã đạp lên một con vịt".

**Giải đáp
"TINH
MẮT"**

tr.107:

Hình số 5, với giá trị 14 tam giác.

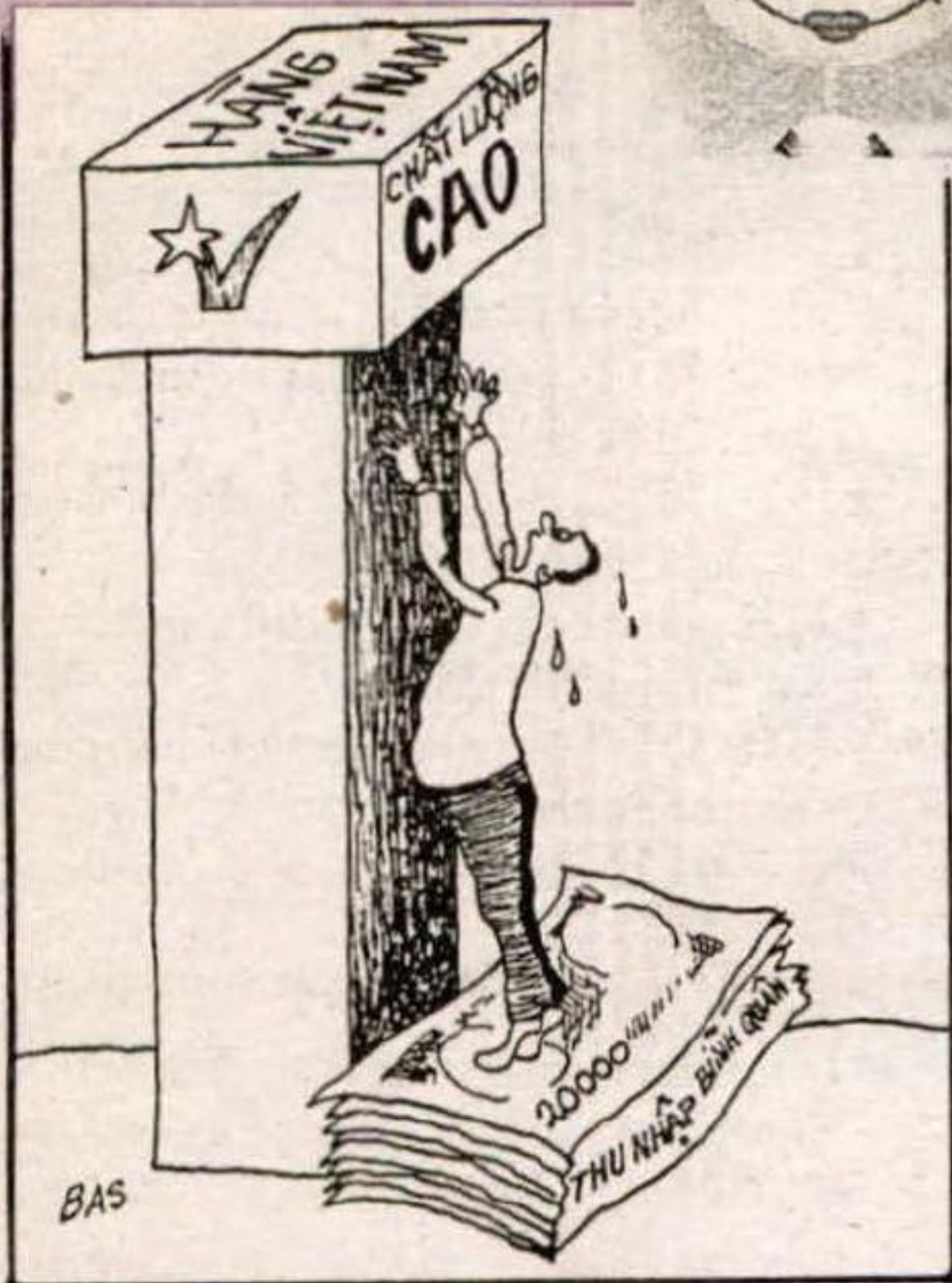
TƯ TƯỞNG

Phụ nữ và các miền đất có một số liên quan như sau:

- Từ 10 - 20 tuổi: phụ nữ là châu Phi, còn nhiều bí ẩn chưa ai khám phá.
- Từ 21 - 30 tuổi: phụ nữ là châu Á, vẫn còn những chỗ huyền bí nhưng đã thâm trầm hơn.
- Từ 31 - 40 tuổi: phụ nữ là châu Mỹ, hiện đại hóa, tinh vi, quyến rũ thập phần.
- Từ 41 - 50 tuổi: phụ nữ là châu Âu, bị chiến tranh tàn phá bao lần nhưng vẫn thu hút.
- Từ 51 tuổi trở lên là Nam cực, chẳng ai dám đến.

Vui cười

- Tại sao cậu chỉ đi ăn giỗ mà không đi ăn cưới?
- Vì trong đám giỗ, tôi không bao giờ phải nghe cái câu: "Thế bao giờ đến lượt anh đây?"

Giải đáp "AI ĐÂY?"

tr.108: Cô bé ấy chính là nữ diễn viên điện ảnh nổi tiếng Demi Moore (Mỹ) sau này.

◀ Tranh của BAS

Động đến lương, không ít vị đã kêu lên: "Chờ đợi nó xuất hiện ở trang kê từ lâu lắm rồi"! Và thế là bao lời kê ra kê vào tới tấp, tuy nhiên, thay vì kê nó, cánh ta lại khoái chuyển qua kê... các bà vợ, chẳng hạn: "Tay nào mà lờ đi, không nộp vợ là gặp tai ương ngay"! Dĩ nhiên là còn rất nhiều hướng kê khác nữa, để rồi 9 vị vượt qua những rào cản khó khăn nhất để đoạt giải:

- Loại "van xả hơi" vô cùng hiệu nghiệm, ngay cả khi "các bà" đang

TỪ ĐIỂN Hoạt kê

vô cùng giận dữ! (Tào Hồng Nhung, Huyện Đoàn Thuận Châu, Sơn La)

- Hương hoa mỗi tháng một lần! Ăn xài "thoải mái"... nửa tuần, rồi thôi!

(Trần Duy Phong, 162A/6 Trần Hưng Đạo, TP. Cần Thơ)

- Thuốc bổ dạ dày! Từ người đang làm việc đến người đã nghỉ hưu đều... "nghiện"!

(Nguyễn Hoàng Cảnh, 13C2, KTT Trung Tự, Hà Nội)

- Hoạt cảnh "chồng cày vợ... lấy"!

(Nguyễn Minh Hoàng, 38 Lê Văn Sỹ, TP. Hồ Chí Minh)

- Hết sức đa dạng: cao, thấp, "ngon", "héo"... Điểm chung nhất: "vòng đời" cực ngắn. (Lại Thị Thắm, Hộp thư 3TC-577 Hà Tây)

- Loài vật nhỏ bé, luôn bị bọn "dã thú": giá cả, lạm phát... rình rập "ăn thịt"!

(Lê Thị Mai, huyện Hội Phụ nữ Diễn Châu, Nghệ An)

- Khoản tiền chỉ tồn tại trong túi đàn ông chừng nửa giờ, trừ các chú độc thân.

(Hoàng Minh Tuấn, Bưu điện Kinh Tế, Đồng Tâm, Hai Bà Trưng, Hà Nội)

- Đệ nhất về tinh thần cầu tiến! Luôn luôn chỉ mong được... lên.

(Lê Việt Tân, Q. Tân Bình, TP. Hồ Chí Minh)

- Một loại thuế do các bà vợ quy định, tỉ lệ thu thường là... 100%.

(Nguyễn Trung Kiên, 101 thị trấn Đông Triều, Quảng Ninh)

Vâng, đó là "lương". Còn nhân đội tuyển bóng đá chúng ta chuẩn bị vào cuộc chơi ở Tiger Cup, nhiều kê sĩ đề nghị kê từ **PHONG ĐỘ**. Thế nhưng, đâu phải chỉ trong bóng đá mới có từ này! Không tin, mời quý vị cùng... kê và chờ xem kết quả ở TGM 404.

Bàn tròn

THẾ GIỚI MỚI

Ý kiến bạn đọc

• Rất đồng tình với TGM

Sau khi xem 2 bài viết (trang 99 và 102 TGM số 398) về sự việc vận động viên (VĐV) Nguyễn Thị Phượng Kiều, chúng tôi rất xúc động, rất đồng tình với quan điểm của TGM.

Xin bình luận thêm: thử hỏi nếu VĐV Phượng Kiều không đạt thành tích thi đấu cao thì đoàn Tiến Giang có khiếu nại không? Tại sao tờ báo kia lại đăng bài vội vã, không đếm xỉa đến những hậu quả của việc đưa tin (và cả ảnh nhân vật) mà chỉ vì lợi ích vật chất, nhằm bán chạy báo?

Đoạn cuối của bài viết trên TGM: *Không có chuyện "trai giả gái"...*, chúng tôi thấy không đủ, vì "chia sẻ" như vậy là quá cay đắng. Bát nước đánh đổ xuống đất rồi vớt sao lại cho đầy đây? Tờ báo kia làm tổn thương nặng con người rồi làm lơ luôn hay sao?

Những người xúc phạm VĐV Phượng Kiều cần chính thức xin lỗi Phượng Kiều.

(Đại tá Đoàn Quế Song, P62/K19 Giảng Võ, Hà Nội)

• Góp ý cho một giai đoạn mới

Tạp chí Thế Giới Mới tròn 400 số vào ngày 21-8-2000. Qua chặng đường 400 số, đặc biệt từ số 300 đến 400, TGM đã có những cải tiến thật sâu sắc, cung cấp cho độc giả nhiều tri thức bổ ích.

Trong dịp tạp chí chuyển sang một giai đoạn mới, tôi xin đóng góp một vài ý kiến: 1. Ban Biên tập mở lại cuộc thi viết truyện thật ngắn; song song là cuộc thi bình luận truyện được chọn đăng để đồng đảo bạn đọc cùng tham gia. 2. "Siêu thị bách hỷ" mở rộng vòng tay đón nhận chuyện vui và tiểu phẩm "nội". 3. Mở lại mục "Nước lã vã nên trò". Nếu vì diện tích đất eo hẹp, xin đề nghị phương thức: 1 tuần Tử điển hoạt kê, 1 tuần Hình điển hoạt kê, 1 tuần Nước lã vã nên trò. 4. Ban Biên tập mở lại "Hội chợ" ở số Xuân.

(Nguyễn Ân Trung, ấp 3, xã Nhị Thành, Thủ Thừa, Long An)

• Thật sự bấu quái là gì?

Báo Công an TP. Hồ Chí Minh, số 853 ra ngày 27-6-2000, trong bài viết *Sự thật về "người mang thai... rấn"* có đăng trả lời phỏng vấn của BS. Phan Thanh Hải - giám đốc Trung tâm chẩn đoán y khoa thành phố (Medic) liên quan đến hiện tượng khối u (bấu quái) nặng 45kg. Theo BS. Hải giải thích: "Bấu quái mà dân gian thường gọi là "thư", thực chất xuất phát từ 1 trứng trong buồng trứng người phụ nữ, tự nhiên muốn thành thai nhưng không có tinh trùng, không thành thai được, nên những gì của bào thai do người nữ cung cấp sẽ phát triển hình thành răng, tóc... là chuyện bình thường trong bấu quái, không lấy gì làm khó hiểu". Theo những gì BS. Hải diễn giải ở trên, có thể hiểu gọn ghẽ: trứng

không thành thai được do thiếu tinh trùng tất sẽ sinh ra bướu quái. Như vậy, người ta có thể nghĩ rằng: những người phụ nữ sống độc thân, vô sinh, đời sống tình dục mạnh mẽ... không có ước muốn, điều kiện hoặc cơ hội quan hệ với đàn ông là đối tượng dễ bị bướu quái.

Tra *Từ điển giải nghĩa bệnh học* (tác giả: BS. Trần Phương Hạnh), TP. Hồ Chí Minh, ĐHY Dược, 1997; mục: *u quái - teratoma*, tr. 593-595, không thấy đề cập đến quan điểm như BS. Hải nêu. Theo từ điển này, về bệnh sinh của u quái có thể phân biệt 3 loại: chưa rõ ràng; có tích chất nghịch tạo (không theo quy luật tạo phôi bình thường); xuất nguồn từ mầm bào. Mặt khác, thực tiễn đã chỉ ra: ngay cả tinh hoàn và nhiều vị trí khác trong cơ thể cũng có thể có u quái.

Giải thích của BS. Hải, vì thế, chưa đủ tính thuyết phục. Là một bạn đọc ham thích tìm hiểu các vấn đề khoa học, tôi xin nêu ra đây với mong muốn được các bậc trí giả, giới chuyên môn quan tâm, giải đáp giúp.

(Ngô Toàn, 22 Hải Sơn, P. Thanh Bình, Đà Nẵng)

♦ Thơ lục bát thể chẳng?

Đọc sách "Tiếng Việt" lớp một, tập hai của Trung tâm Công nghệ giáo dục, NXB Giáo dục, Hà Nội 1994 (in lần thứ 10 có chỉnh lý), tôi ngạc nhiên khi đọc mấy dòng bài *Thần Phù Đổng* (trang 74):

... Nghe vua cầu tướng ra quân

Thoắt ngồi, thoắt nói, muôn phần khích *ngang*

Trận mây theo ngọn cờ *đào*

Ra uy sấm sét nửa *chiều* giặc tan

"Khích ngang" là gì? "Từ điển tiếng Việt" không giải thích, sách giáo khoa cũng chẳng giải thích, thực tình tôi cũng chẳng hiểu nghĩa gì. Còn thơ lục bát mà lại gieo vần: "ngang - đào - chiều", chẳng thuận tai một chút nào, xin soạn giả xem lại bản gốc, chứ thơ lục bát chắc chắn không thể gieo vần như thế được.

(Trần Ngọc Hiền, Sở GD-ĐT Nam Định)

Bạn đọc phát hiện

♦ Cô giáo của các họa sĩ tí hon

"Cô giáo của các họa sĩ tí hon", đó là tên gọi thân thiết, quý mến của các bậc phụ huynh học sinh ưu ái dành cho chị Tú Anh, giám đốc Trung tâm Văn hóa, phó phòng Văn hóa - Thông tin huyện Lai Vung, tỉnh Đồng Tháp.

Thu xếp công việc bận bịu ở cơ quan, từ năm 1991 đến nay, chị Tú Anh đã đào tạo một lớp "họa sĩ tí hon" thành đạt cho huyện Lai Vung. Tính đến nay, các "Picasso nhỏ tuổi" huyện Lai Vung đã mang về: 5 huy chương cấp quốc tế; 10 bằng khen cấp quốc tế; 1 huy chương cấp quốc gia; 22 huy chương cấp tỉnh.

Để dạy học sinh vẽ đẹp hơn, "cô giáo" Tú Anh đang tiếp tục những học phần cuối của trường ĐH Mỹ thuật TP. Hồ Chí Minh.

(Nguyễn Chơn Thuận, trường THCS Tân Thành, Lai Vung, Đồng Tháp)

SOUTH SAIGON DEVELOPMENT CORPORATION

JADECO

CÔNG TY CỔ PHẦN

PHÁT TRIỂN NAM SAIGON

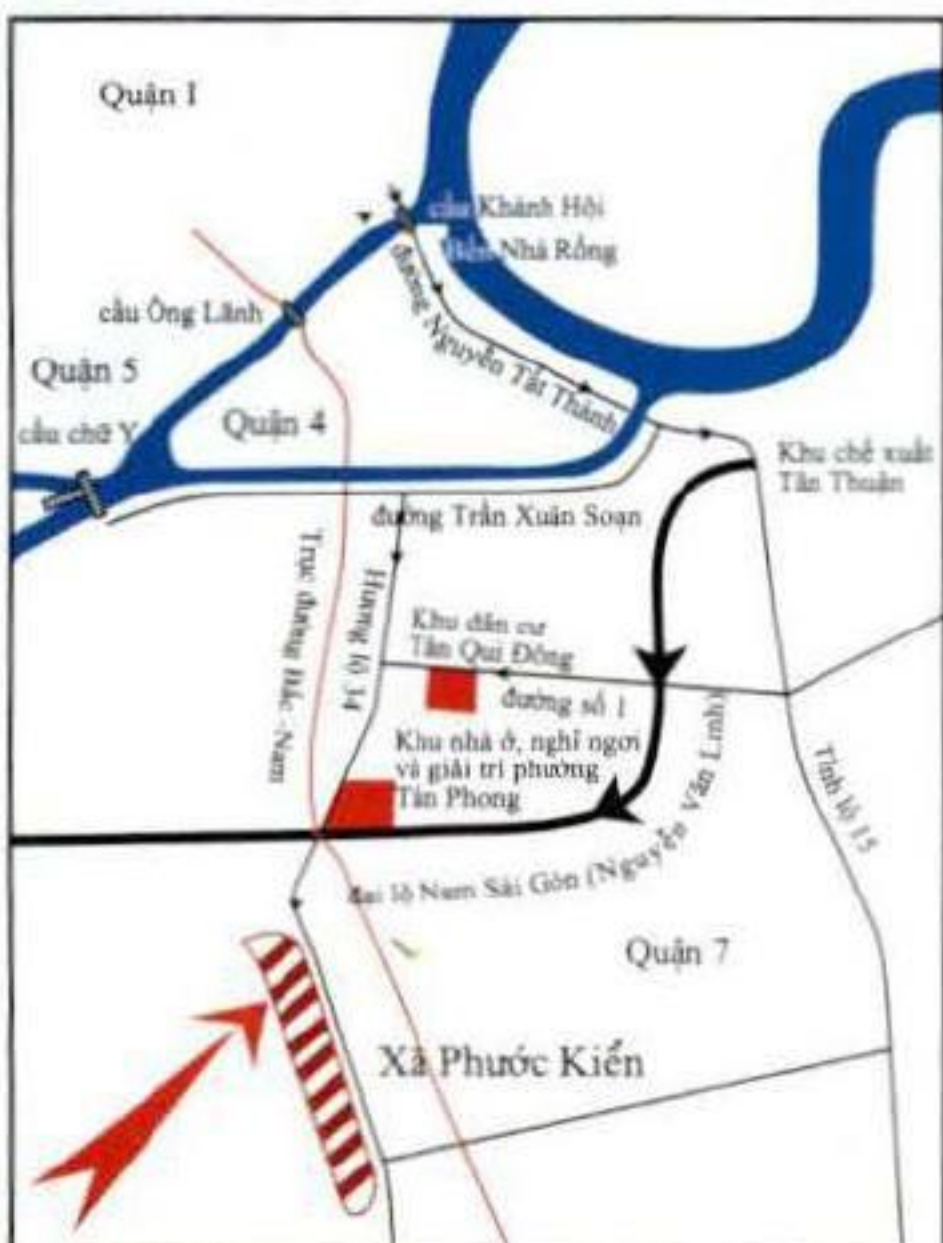
29/1 Nguyễn Bình Khiêm, Quận 1, Tp. Hồ Chí Minh.

ĐT: (848) 8235684 - 8223271 - Fax: 8235685. E-mail: sadeco@hcm.vnn.vn

QUY HOẠCH CHI TIẾT KHU A (KHU ĐỊNH CƯ PHƯỚC KIẾN) BẢN ĐỒ QUY HOẠCH PHÂN LÔ & GIAO THÔNG

Đối tượng đặc biệt dành cho dân có thu nhập thấp (giáo viên, công nhân và một phần tái định cư)

VỊ TRÍ:

Khu định cư Phước Kiến thuộc ấp 3 và 5, xã Phước Kiến, huyện Nhà Bè.

- Phía Tây Hương lộ 34.
- Cách đại lộ Nam Sài Gòn 800m
- Cách trung tâm quận I: 5 km theo trục Bắc - Nam.

QUI MÔ:

Là khu dân cư đô thị. Diện tích khoảng 65ha. Giai đoạn 1 xây dựng 23ha. Gồm 655 căn phố liên kế vườn và 169 căn biệt thự song lập. Diện tích phố liên kế vườn gồm: • 5m x 20m

Diện tích biệt thự song lập gồm nhiều loại: từ 120m²/căn đến 200m²/căn.

THẺ GIỚI MỚI

400

**Bí quyết
giữ gìn
mái ấm
gia đình**

